

MIGUEL
DE
CERVANTES

DON QUIJOTE

CAPITOLUL I

UNDE ÎNCEPE ISTORIA MÎNDRULUI CAVALER
DON QUIJOTE DIN LA MANCHA ȘI SE ARATĂ
FIREA ȘI TRAIUL LUI

Trăia de mult în Spania, într-un sătuleț pierdut, din ținutul La Mancha, un boiernaș de țară, un hidalgo cam bătrîn și ciudat la fire, nici prea avut nici de tot sărac, dar mîndru de neamul vechi din care se trăgea și cu capul plin de gîrgăuni din cei mari. Îl chema, dacă îmi

aduc bine aminte, Quesada sau, mai curînd Quijana, cum s-ar zice pe românește Cavalerul Albă, sau altfel... Dar numele pe care îl purta nu prea are multă însemnătate. Cît era ziulica de lungă, ba adesea și toată noaptea, pînă la revărsatul zorilor, el își trecea vremea citind povestiri cavalești. Se prăpădea după vitejiile lui Amadis de Gaula, cel tare de virtute, și nu se mai sătura răsfoind întîmplările înflăcărâte ale Cavalerului spadei și ale bravului Palmerin de Anglia. Cît privește isprăvile faimosului Don Rodrig de Ruy Diaz, zis «Cidul», el le știa pe de rîst, așa cum și faptele lui Roland fără de

teamă, cel care purta iarba fiarelor la dinsul, de nici o spadă nu-l putea atinge sau tăia, toți oșteni bravi, a căror memorie legendară se păstrase în cîntecele din popor și prin cărțile de basme ale vremii.

Ultimul gologan și-l lua de la gură boiernașul nostru pentru a cumpăra astfel de ceasloave mîncate de molii, cu care să-și omoare timpul. Ba, de la o bucată de vreme, se scrîntise de-a binelea, de atîta citit, ajungînd să se creadă el însuși un cavaler rătăcitor fără prihană, coborît cu hîrzobul din paginile îngălbenite.

I se părea că el însuși a fost hărăzit să facă fapte minunate, al căror răsunset să colinde țările. Și într-o albă dimineață, se hotărî așa, tam-nisam, să plece lainic în lume, ca să-i sprijine pe cei slabi și sărmani împotriva celor puternici, scut să fie copiilor fără apărare, pe bătrîni să-i ocrotească și pe văduve și pe fecioare să le scoată din prinsoarea cruzilor uriași, de felul lui Morgante Maggiore, așa cum citise că făceau cavalerii de odinioară.

Nici bătrîna lui îngrijitoare, chelăreasa care îi

ținea gospodăria, o femeie casnică și la locul ei, nici tînăra lui nepoată, în vîrstă de numai 18 ani, nu izbutiră să-i schimbe hotărîrea de a-și lăsa ocina părintească, pentru a merge în lume, în căutarea gloriei.

Se plictisise de atîtea cărți. Era decis să le arunce pe foc. La naiba cu romanele de aventuri de pînă aici și cu eroii lor, își zicea. De acum încolo, el însuși trebuia să fie eroul vestit, cavalerul fără teamă și fără păcat, despre care să se pomenească și a cărui amintire neveștejită să trăiască prin strălucirea faptelor lui.

Smulse din panoplie armura cea veche, scutul și lancea, coiful de tablă ruginită, ale strămoșului său, și începu să le curățe cu grijă. Apoi, cînd sfîrși de lustruit toate aceste unelte de luptă, care mai că înverziseră, uitate în cui vreme de o sută și mai bine de ani, se înarmă din cap pînă în picioare cu ele și se uită în oglindă, să vadă cum arăta îmbrăcat. I se potriveau de minune. Veni în sfîrșit rîndul calului, pe care îl scoase binișor de căpăstru din grajd și îl țesălă bine. Nu se putea închipui un cavaler fără

cal! Este adevărat că «ducipalul» pe care se pregătea să încalce nu mai era decît o mîrtoagă prăpădită și flămîndă, slabă de-i numărăi coastele, numai piele și os. Dar ce însemnătate putea să aibă înfățișarea ei jalnică, dacă mîrtoaga asta necăjită avea să poarte în spinarea ei pe cel mai viteaz dintre viteji, dacă ea era sortită să fie calul celui mai brav dintre toți cavalerii rătăcitori din cîți au existat vreodată pe pămînt.

Un animal vestit, ca și stăpînul lui, și al cărui nume trebuia să răsune plin de noblete, așa cum se cuvenea unui cal din romanele cavaleresti, pe care boiernașul nostru le citise pînă albise.

Îi va schimba deci numele pe care îl purtase pînă acum. De azi înainte îi va spune Rosinante, care înseamnă de fapt, tot mîrtoagă, dar vezi dumneata, o mîrtoagă de neam mare, o mîrtoagă cilibie, un fel de gloabă de soi, cum numai un cavaler, adică un hidalgo, putea să aibă.

În ceea ce îl privește pe eroul nostru, el însuși trebuia să poarte un nume răsunător, cu care să se poată făli prin lume și care să dureze veacuri în memoria oamenilor. Hotărî așadar să-și spuie de acum încolo Don Quijote. Era ca și cum și-ar fi zis Cavalerul Platoșă, sau Pan Lorică de fier, nu nume foarte frumos, care suna a vitejie de la o poștă.

Și fiindcă proyincia în care văzuse lumina zilei se numea La Mancha, el își luă numele de Don Quijote de la Mancha, pentru ca o dată cu isprăvile, să i se cinstească și pămîntul de obîrșie, care dăduse naștere unui atît de mare luptător.

Să mai poștească acum cineva să-l înfrunte! Își spunea el, îmbrăcat cum se afla în haine de tablă și cu chivăra străbunului pe cap, legată bine cu panglici, ca să nu-i cadă. Arăta cum nu se poate mai chipeș! Lumea avea ce privi și, încîntat de sine, se plimba cu pași rari, mîndru și împodobit ca un păun din cei arătoși. La toate se gîndise eroul nostru. Dar uitase totuși ceva. Unde se mai pomenise un cavaler fără iubită, adică fără o domniță în fața căreia să-și plece genunchiul, o domniță pentru care să lupte și să învingă, o domniță care să-i dea binecuvîntarea ori de cîte ori va trebui să meargă la război și care mai ales să se roage pentru viața lui, cînd s-o afla în primejdie? Unde s-a mai pomenit un cavaler rătăcitor fără o stăpînă a inimii și a gîndurilor? Or, Don Quijote știa că în satul vecin se găsește o fată frumoasă ca un bujor, de felul ei din Toboso, un pui de țărancă, cam din topor ea, dar rumenă în obraji și cu pielea feței ca petalele florilor. O chema Aldonza Lorenzo și cavalerul nostru tomnatec pusese ochii pe dînsa de mult timp.

Se hotărî dar s-o aleagă pe ea, să-i fie în veci stăpînă, chiar dacă pentru aceasta va trebui să-i schimbe și ei numele de săteancă într-unul vrednic de o domniță din neam ales. Se hotărî deci s-o boteze Dulcineea și-i va spune de Toboso,

după numele cătunului din care i se trăgea spița.

Și cu aceasta, pregătirile fiind terminate, nu-i mai rămînea lui Don Quijote decît să plece la drum. Așa cum se va arăta în capitolul ce urmează.

CAPITOLUL II

AICI SE VEDE CUM VITEAZUL NOSTRU PLEACĂ DE ACASĂ PENTRU A SĂVÎRȘI FAPTE MARI

Astfel stînd lucrurile, după o scurtă zăbavă, într-o dimineață călduroasă de iulie, pe la cîntatul cocoșilor, amintindu-și Don Quijote că lumea îl așteaptă nerăbdătoare s-o mîntuie de nedreptăți și de tirani, îmbracă armura de fier, își puse coiful strălucitor pe cap, își luă într-o mîină scutul și în cealaltă sulia, încălecă pe nobilul său Rocinante și ieși pe nesimțite din ogradă, purtîndu-și calul la pas, fără a se vesti cu trimbițe, ca alți cavaleri, pentru ca nimeni să nu-i ia seama ce face și încotro apucă.

Și cum mergea într-o doară, cam fără țintă, străbătînd cîmpia Montinel, se tot gîndea în sinea lui ce vor spune oamenii despre dînsul. Într-o zi, peste sute și sute de ani, și cum se vor minuna de faptele lui, citindu-i-le prin cărți și pîrîndu-li-se de necrezut.

Îi venea în minte chipul frumoasei țărânci din Toboso, Aldonza, și, ca și cînd ar fi vorbit cu dînsa, murmură neauzit de nimeni: «O, Dulcineea, domniță cu ochi frumoși, supus îți sînt ca un rob, și mai credincioasă decît un cîine bate inima cavalerului tău pentru tine. Îndură-te de suferințele mele și aruncă-ți spre mine privirea ta, căci pentru tine sînt gata să pățimesc de acum încolo cele mai crunte încercări».

Și lăsînd calul slobod, să-l poarte unde o vrea el, și tot vorbind în gînd cu draga inimii lui, nici nu băgă de seamă cînd îl prinse amurgul, și călareț și gloabă se pomeniră dintr-o dată lihniți de foame și de osteneală, de le venea să se întindă pe jos ca leșinați, de flămînzi și obosiți ce erau.

Noroc că în depărtare se zărea un han sărăcăcios, pe care însă viteazul nostru cavaler, veșnic cu capul în nori, îl luă drept un castel semeț, iar porcarul satului, care suna din corn să-și stringă rîmătorii, i se păru a fi un mîndru crainic ce se grăbea să-i anunțe sosirea.

În ușa hanului așteptau flecărind două vesele podărese, pe care eroul nostru, care vedea totdeauna altceva decât era, le socoti a fi două doamne de neam mare.

Îndreptindu-și atunci spre ele călul și, cum cu-metrele, înspăimintate de arătare, o luară la fugă, suflecându-și rochiile, cavalerul nostru le strigă să se întoarcă:

— De ce fugiți speriate, dinaintea mea, ca niște lăstuni, preacinstite cucoane? le vorbi el. Nu vă temeți. Sint cavalerul Don Quijote de la Mancha și cavalerii rătăcitori din tagma mea n-au făcut niciodată vreun rău unor persoane atât de nobile cum sunteți măriile voastre!

La care cuvinte, hitrele femei, întorcându-se să-l mai privească o dată cât arăta de caraghios, încotoșmănat în carapacea lui de fier, pe o ar-șiță de cuptor și auzindu-l vorbindu-le atât de ciudat, cum niciodată om nu le vorbise, îl luară, de bună seamă, drept nebun și se porniră iarăși pe ris, de nu se mai puteau opri. Ceea ce îl cam supără pe bunul nostru cavaler, care însă le do-jeni cu blindețe.

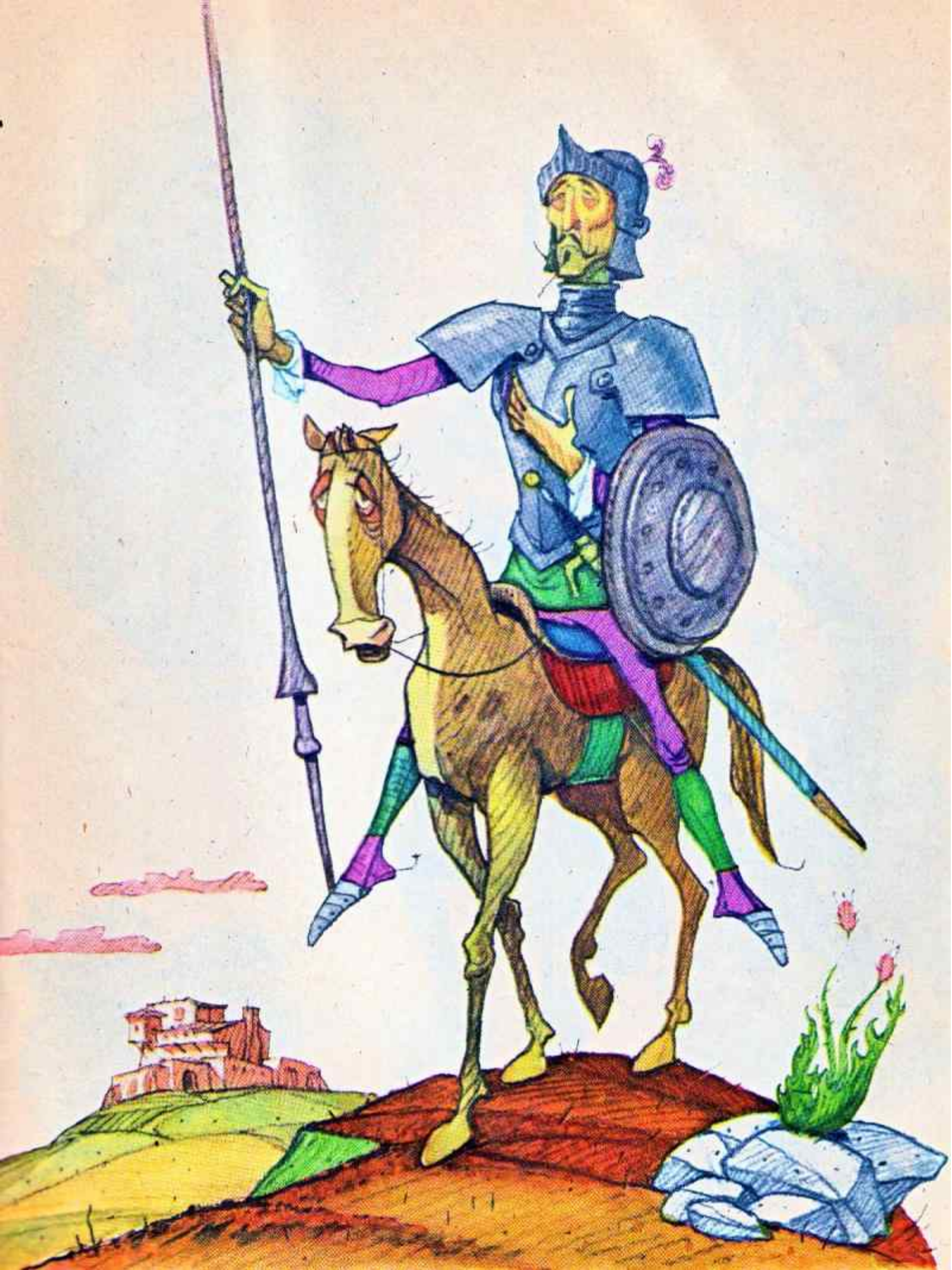
Tocmai în clipa aceea, auzind vorbă, ieși pe prispă hangiul cel gras, în care Don Quijote văzu un respectabil castelan, și pe care îl salută după cuviință. Acesta, ghicind din capul locului cu cine avea de a face, dar nădăjduind un câștig, îl ajută de îndată să descălece și apoi să-și dea jos greaua armură în care părea ferecat, după care îi puse dinainte, pe masă, băutură și de-ale gurii, pește sărat și alte asemenea bunătăți de post, pentru a se ospăta.

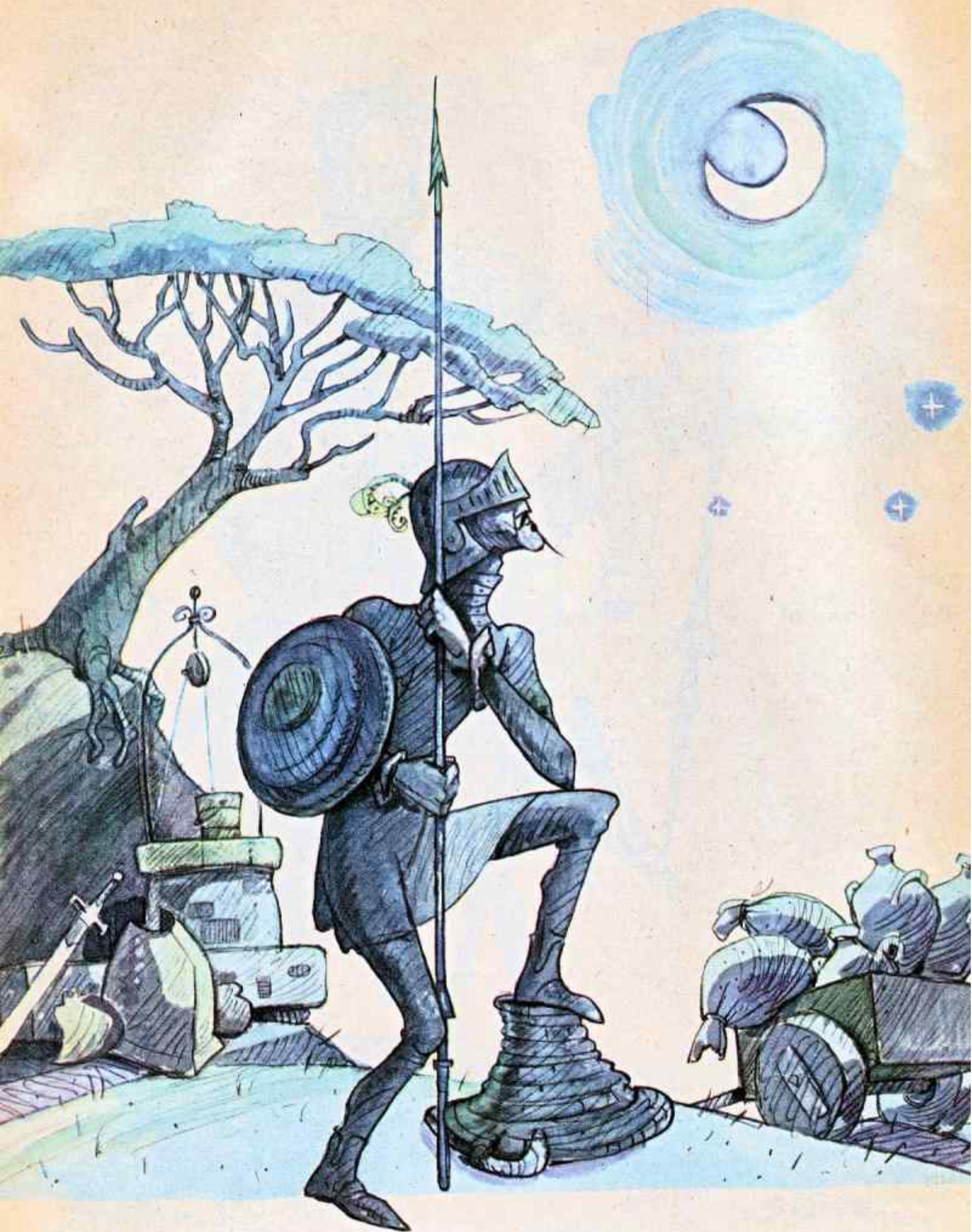
Cum însă cavalerul nostru refuzase cu încăpăținare să-și scoată chivăra cu vizieră de metal de pe cap, n-ar fi putut nici minca și nici bea, dacă cele două «domnițe» miloase nu i-ar fi venit în ajutor și nu s-ar fi apucat să-i bage în gură cite un dumaticat, printre vergelele coifului. Ba îi dădură și nițeluș de băut, picurându-i vinarsul printr-o trestie golită de măduvă, să nu piară bietul om cu totul, de sete. După care faptă, ca să le arate recunoștința sa, Don Quijote se grăbi să le recite niscai versuri învățate pe de rost, de prin cărțile citite odinioară, versuri care sunau cam așa:

*Nicicînd un cavaler rătăcitor
N-a fost înconjurat cu mai mult dor.
Cînd castelana calu-i adăpa,
Printre domnițe el se ospăta...*

Și alte asemenea stihuri galante le declamă el pentru a le răsplăti osteneala și bunătatea.

CAPITOLUL III

ÎN CARE SE POVESTEȘTE CUM A FOST FĂCUT
CAVALER DON QUIJOTE, DE CĂTRE HANGIUL
CEL VICLEAN

În sfârșit, după ce se hrăni, cu mult chin și amar, eroul nostru merse la grajd împreună cu stăpinul hanului și, încredințat fiind în mintea lui rătăcită că se află cu adevărat în fața unui nobil de neam, și nu a unui hangiu de rînd, îngenunche înaintea celui pe care îl considera de

o foarte veche viță și îl imploră să-i dea acolada de cavalier:

— Nu mă voi ridica de la picioarele înălțimii voastre pînă ce nu mă veți investi cavalier, îi spuse Don Quijote.

La care hangiuul, pîrind a înțelege cum să se poarte cu un asemenea om, descurcăreț cum era de felul lui, se hotărî să-i facă pe voie și-i vorbi astfel:

— Și eu în tinerețea mea am năzuit la frumoase lucruri asemenea, deși n-am disprețuit nici chiolhanele, nici dragostea și nici vinul bun de Malaga. Cîț privește capela castelului, în care după uzul legilor cavaleresti, așa cum spui, ar trebui să-ți petreci întreaga noapte, păzindu-ți armele, am fost silit s-o dărim, pentru a clădi o alta nouă, îi spuse el, rizind în sinea lui de minciună. Dar veghea o vei putea împlini tot atît de bine și în ogradă, ori stînd de strajă în cerdac, adăugă hangiuul.

După care cuvinte de îmbărbătare îl întrebă la ureche dacă nu i se întîmplau și niscai bani în pungă, pentru a-și plăti masa. Don Quijote rămase foarte mirat și îi răspunse că, după vrednica pildă a tuturor cavalerilor rătăcitori despre care citise prin cărți, nici el nu-și luase nici un gologan la plecare, negîndindu-se că va avea nevoie de așa ceva, în aventurile care îl așteptau...

La auzul acestor vorbe, dar fără a-și arăta dezamăgirea, hangiuul se văzu nevoit să-i dea cîteva sfaturi, folositoare:

— Cîstite cavalier, îi spuse el, ascultă-mă pe mine, nici banii, cît de mulți, și nici rufele curate nu se cade să-ți lipsească la un drum atît de lung... Chiar dacă, prin cărțile citite, nu se spun astfel de lucruri, ele se înțeleg de la sine!

După care, cum noaptea se lăsase peste sat, Don Quijote își rezemă armele de jgheabul unei fîntîni din ograda hanului și se așeză pe o piatră, în apropiere, pentru a le veghea.

Așa petrecu el preț de cîteva ceasuri, fără să aștească, cînd deodată zări o umbră ca o matahală, care se apropia de fîntină, ducînd de căpăstru un animal. Odată ajunsă la fîntină, aceasta îi luă armele de curele și i le trînti cît colo departe de jgheab, apoi se pregăti să aplece cumpăna pentru a-și umple găleata cu apă. Ați ghicit, desigur, că umbra ivită în noapte nu era decît un cărăuș pașnic, ce sosise să-și adape catirii, și nimic mai mult.

Cum însă întunericul se lăsase destul de gros peste sat, Don Quijote, zărîndu-l, îl luă drept un înverșunat dușman, iar gestul lui îl consideră pe dată drept o insultă ce nu putea fi trecută cu vederea.

— Îndrăznețule care cutezi să te atingi de armele celui mai viteaz cavalier, îi strigă el cu glas tunător... Ia seama ce faci, ori ți s-a urît cu viața!

Și cum cărăușul păru să nu se sinchisească de

vorbele lui, ba poate că nici nu-l auzise, Don Quijote își ridică pe dată lancea și, invocînd în ajutorul lui pe frumoasa Dulcinee, se repezi la nepoftitul care îi tulburase veghea și îl lovi în cap cu atîta putere, încît omul nostru căzu lat la pămînt și nu mai mișcă.

După care vrednică și vitează ispravă, cavalerul, așezîndu-și armele la loc, rezemate de jgheab, se găti să-și reia veghea de noapte, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat.

Nu trecu mult și un alt cărăuș, nebănuind ce soartă îl așteaptă, se îndreptă și el spre fîntină, tirînd după dînsul catirii pentru a le da de băut. Ca și cel dintîi cărăuș și acesta lepădă cît colo armele de pe jgheab, și, tocmai cînd se pregătea să afunde găleata, Don Quijote se repezi ca un vultur furios cu lancea ridicată, și, fără a-i mai spune nimic, îl blagoslovi în moalele capului, de îl culcă la pămînt, dintr-o singură lovitură.

Auzind gemetele răniților, ieșiră din han mulțime de oameni cu felinare în mînă, în frunte cu hangiuul și cînd pricepură ce se întîmplase, și cînd văzură pe cavalier, care se pregătea să-i atace cu lancea într-o mînă și scutul într-alta, se apucară să arunce cu pietre și cu tot ce neme-reau într-insul, încît, dacă n-ar fi intervenit hangiuul pentru a-i dumiri că bătăiosul cavalier nu era în toate mințile, nu știu ce s-ar fi putut întîmpla.

Înțelegîndu-i însă vorbele și bănuindu-l pe hangiu că el ar fi îngăduit o asemenea batjocură, Don Quijote se minie și mai tare:

— Afurișiți să fiți, netrebnicilor, împreună cu castelanul vostru, care v-a asmuțit asupra-mi, călcînd în picioare legile onoarei cavaleresti și ale ospetiei. O să vă ucid pe toți ca pe niște potăi!

Oamenii din ograda hanului erau acum furioși și lupta nu s-ar fi sfîrșit bine pentru eroul nostru, dacă, așa cum spuneam, hangiuul nu le-ar fi strigat să se potolească:

— Opriți-vă, dragii mei, în numele cerului! Nu vedeți că domnul cavalier e cam țicnit? Dacă nu-i dați pace o să vă spargă capetele, cum a făcut ortacilor voștri, fără a putea fi pedepsit!

În sfîrșit, zarvă se domoli și cărăușii începură să se împrăstie care încotro, iar hangiuul, pentru ca să-și împace oaspetele și să scape astfel mai curînd de un client atît de zurbagiu, se apropie de Don Quijote și îi ceru cu umilință iertare pentru purtarea neciopliților cărăuși.

Apoi se oferî să-i îndeplinească dorința și să-l investească pe loc cu titlul de cavalier, avînd în vedere că veghea armelor fusese împlinită.

Nerăbdător de a se vedea odată uns cavalier și încrezîndu-se în vorbele hangiuului, Don Quijote se arătă gata să se supună hotărîrii. Cele două «nobile domnițe» fură chemate în grabă, hangiuul aduse de pe tejghea catastiful cel mare de cheltuieli, tinîndu-l în mînă ca pe o carte sfîntă, și, la

lumina unei luminări, după ce eroul nostru înge-
nuncha dinainte-i, și după ce cârciumarul șiret
mormăi popește câteva vorbe, prefăcându-se a
citi din ceaslov, apucă spada lui Don Quijote și
îl lovi zdravăn cu latul ei pe umăr, de trei ori.

Hazlia ceremonie odată isprăvită, șiretul «cas-
telan» îl declară cavaler și una dintre cele două
așa zise «domnițe» îi încinse spada la briu, hiri-
tisindu-l cum se pricepu mai bine.

După care proaspătul cavaler încălecă pe bra-
vul său Rocinante și plecă în lume să înfăptu-
iască alte vitejii.

CAPITOLUL IV

DON QUIJOTE SALVEAZĂ UN BĂIETAN DE HARAPNICUL STĂPINULUI SĂU

Se iveau zorile când Don Quijote părăsi hanul,
apucind-o spre satul natal, în dorința de a-și
găsi un bun scutier, printre argații locului.

Dar abia făcu câteva poște că, dintr-un lumi-
niș de codru, auzi vaiete.

— E desigur un om care suferă, își spuse el și
dădu pîteni calului într-acolo. Într-adevăr, nu
se înșelase. Un băietan, legat fedeleș de trun-
chiul unui copac, era bătut de către stăpinul său
pentru vina de a-i fi rătăcit oile.

— Îndură-te, stăpine, se jeluia ciobanul. Voi
fi cu băgare de seamă de acum încolo!

Dar loviturile cădeau neîndurătoare pe spina-
rea bietului copil.

— Cavaler fără inimă ce ești! Cum poți lovi
cu atîta cruzime o ființă fără apărare? Dezlea-
gă-l îndată că, de nu, te voi face să simți virful
lancei mele pe propria-ți piele! îi strigă Don
Quijote oprindu-și calul în dreptul lui.

Intimidat de apariția unui om îmbrăcat tot în
fier, care parcă venea de pe altă lume, stăpinul
cel hain se supuse într-o clipă poruncii lui Don
Quijote, iar băietanul, scăpat acum de legăturile
care-l țineau lipit de copac, simțindu-se la adă-
post de primejdie, căpătă curaj și începu să se
plingă cavalerului salvator de bătăile pe care le
lua mai în toate zilele de la stăpinul lui și de
faptul că nu își mai primise simbria de nouă
luni încheiate, o sumă de bani care acum se ri-
dica la 63 de reali.

— Îi vei plăti pînă într-un ban întreaga dato-
rie! porunci Don Quijote nemilostivului, ame-
nînțindu-l cu lancea.

— Îi voi plăti, măria voastră, tot ce-i datorez,
o jur pe legea onoarei cavaleresti, se prefăcu vi-
cleanul stăpin a-i da ascultare. Dar pentru asta
va trebui să mă însoțească pînă acasă, fiindcă
nu am atîția bani în buzunarele hainelor mele.

— Nu-l crede, măria ta! interveni ciobanul
care își cunoștea bine stăpinul. Jurămîntul lui
nu face două parale. Îndată ce o să te vadă ple-
cat, mă va speti în bătaie și n-o să-mi mai capăt
simbria în vecii vecilor!

— Fii fără grijă, copilul meu! De va îndrăzni
să facă una ca asta, nimeni pe lume nu-l va mai
scăpa de pedeapsa care îl așteaptă, îi răspunse
Don Quijote, căutînd să potolească temerile
băiatului.

Și, spunînd aceasta, se depărtă liniștit, lăsînd
pe cioban în plata stăpinului său. Dar nu făcu
nici o leghe de drum cavalerul nostru, că hainul
și începu să-i care pe spinare cu harapnicul bie-
tului copil:

— Ține, băiatule! Să-ți dau tot ce-ți datorez,
cum a poruncit domnul cavaler! îi striga el, în
batjocură, după fiecare lovitură. Nu vreau să-ți
mai rămîn dator nici o para, de acum încolo!

În vremea asta, Don Quijote de la Mancha
mergea legănat în treapădul calului, mulțumit în
cugetul său că făcuse dreptate, închinînd și
această faptă bună tot frumoasei Dulcinea del

Toboso, stăpîna inimii și a gîndurilor lui, pentru a cărei cînstire și faimă se hotărîse să lupte neabătut tot restul vieții sale.

Și, fiindcă în cale îi apărură niște negustori de mătase din Toledo, care mergeau la Murcia împreună cu slugile lor, urmați fiind de catirii plini

de poveri, Don Quijote, purtînd în inimă chipul mîndrei pe care o iubea, se înfîpse cu calul în mijlocul drumului și le strigă:

— Nici unul dintre voi nu va trece mai departe, dacă nu veți mărturisi că Dulcineea del Toboso este într-adevăr cea mai mîndră prințesă din lume!

— Habar n-avem de frumoasa de care pome-nești, cavaliere! Și nu am putea mărturisi acest lucru pe care ni-l ceri decît dacă am vedea-o la față. Arată-ne dar portretul ei și, chiar dacă va fi hîdă la înfățișare sau chioară, noi tot mîndră coz vom mărturisi că este, ca să fim pe placul domniei voastre.

— Nemernic ce ești! Cum poți rosti o asemenea ocară la adresa neasemuitei ei frumuseți? Îmi vei plăti scump cutezanța ta!

Și rostînd aceste cuvinte, dădu pîteni calului și cu lancea întinsă se năpusti să pedepsească pe îndrăzneț.

Dar, vai, bietul Rocinante, flămînd și ostenit cum era, abia făcu doi pași, că se poticni, prăvălindu-se la pămînt cu călăreț cu tot.

Ceea ce îngădui astfel negustorilor să-și continue drumul netulburați, urmăriți fiind de ocările cavalerului care zăcea acum răsturnat în praf! drumului, încercînd zadarnic să se scoale de jos, din pricina armurii și a scutului care îi îngreuiau trupul.

Întîmplarea ar fi trecut, desigur, fără alte ur-

mări, dacă una dintre slugile negustorilor, incu-dată de insultele pe care le tot arunca în seama lor Don Quijote, nu s-ar fi oprit din cale și nu i-ar fi dat pe spinare eroului nostru cîteva lovituri, cu propria lui lance, pe care i-o și frînse în bucăți, ca să-l învețe minte.

CAPITOLUL V

UNDE URMĂRIM ȘI ALTE ÎNTÎMPLĂRI FĂRĂ NOROC ALE EROULUI NOSTRU

Ce mai putea face Don Quijote în halul în care se găsea, întins la pămînt și cu spinarea tăr-băcită de lovituri? De ridicat singur nu se putea ridica. Pentru ca să-și găsească mîngîierea, se apucă să depene în gînd din cărțile pe care le citise odinioară. Îi veni astfel în minte istoria

Marchizului de Mantua și cuvintele pe care Cavalerul Pădurii le rostise undeva în paginile cărții: «Nobile marchiz de Mantua, unchi și stăpîn al vieții mele!» începu el să recite cu glas tare, ca și cum s-ar fi adresat aievea personajului din povestire.

Tocmai atunci trecea pe acolo un țăran din La Mancha, un biet plugar care îl cunoștea bine pe cavaler. Și mare îi fu mirarea cînd îl zări zăcînd în pulbere cu capul spart și plin de țărînă pe față. Se apropie de el și îl cercetă cu milă, întrebîndu-l cărei întîmplări îi datorează starea lui nenorocită, iar cavalerului nostru i se năzări dintr-o dată că săteanul acela n-ar putea să fie decît marchizul de Mantua în persoană.

Fără să ia seama la toate vorbele fără rost pe care le rostea și înțelegînd că senior Quijana (cum îl chema de fapt pe cavaler) e rău bolnav și aiurează, țăranul milostiv îl ridică binișor de jos și îl ajută să încalece pe măgarul său, luînd apoi drumul spre casă.

În vremea aceasta, Don Quijote îi tot da zor cu scornelile sale, continuînd să confunde pe bietul plugar cu cîte unul dintre eroii cărților citite, zicîndu-i cînd Don Rodrigo de Naivaez, cînd Baldovinos, cînd Pedro Alonso, cînd Marchiz de Mantua.

Zadarnic încerca țăranul cel cumsecade să-l facă să-și vie în fire, arătîndu-i adevărul adevărat, că el e un om sărman și nicidecum un marchiz. Don Quijote o ținea morțiș cu personajele lui din cărți și cu năstrușniciile lui.

Ceea ce, văzînd țăranul, om de inimă, îl lăsă în plata lui pînă sosiră acasă și, odată ajuns în fața porții, strigă cît putu de tare, ca să-i facă plăcere:

— Deschideți larg porțile, că vine rănit din luptă seniorul de Mantua urmat de senior Baldovinos!

La care strigăte, se grăbiră să iasă afară ca să-l primească și bătrîna lui îngrijitoare, și nepoata lui, și prietenii care-l tot așteptau și care, recunoscîndu-l, îl duseră repede în casă să-l oblojească.

— Chemați pe înțeleapta Urganda ca să-mi vindece rănile pe care le-am căpătat în lupta cu cei zece uriași! se văita Don Quijote, purtat pe brațe și așezat în așternut de grijulia lui chelăreasă și de tînăra lui nepoată.

— Vom ști și noi să te îngrijim, stăpîne, fără să mai umblăm după vrăjitoarele de care pome-nești! îi întoarseră ele vorba, neînțelegînd bine despre ce bazaconie din cărți i se mai năzărea.

— Blestamate să fie ceasloavele pe care le-ai citit și care ți-au zăpăcit mințile cu minciunile lor, zise preotul satului, care se așezase la căpătîiul rănitului. Jurămînt fac să le dau pradă focului chiar mîine, fiindcă numai astfel voi izbuti să alung nebunia pierzătoare de suflete din paginile lor!

CAPITOLUL VI

CUM AU DAT IAMA PRIN BUCOAVNELE EROULUI NOSTRU BUNII SĂI PRIETENI DIN SAT

Chiar a doua zi de dimineață, pînă a nu se fi trezit din somn iscusitul hidalgo, preotul și jupînul Nicolae, bărbierul satului, se și înființară acasă la Don Quijote, cerură cheile de la cămara cu cărți și scoaseră pe furiș în curte toate bucoavnele pe care le afluă acolo, cam vreo sută la număr, toate pline cu basme și întîmplări cavale-rești, în stare să rătăcescă și mintea și cuge-tul omului increzător în ele, mai rău decît vinu-rile cele tari.

Una cîte una trecură prin miinile lor toate ceasloavele acelea, și mai mari și mai mici, unele fără scoarțe, altele în scoarțe tari, legate cu grijă, care desfătaseră singurătatea cavalerului nostru vreme de mulți ani.

Așa se aflau printre ele și unele cărți meșteșu-git scrise, de care își era mai mare mila să le vezi arzînd, ca Amadis de Gaula și ca Don Alivante de Laura, ca Palmerin de Englitera sau ca Istoria vestitului Cavaler Tirante cel Alb și de ase-menea cărți de poezii ca Diana de Monte-Major și Lăcrămile Angelicăi, care nu puteau face nici un rău nimănui și pe care socotiră cu cale să le cruțe și să nu le zvîrle la gunoi sau în flăcările rugului.

Dar pe celelalte hotărîră toți într-un cuget să le jertfească, fiind pline mai mult de minciuni decît de lucruri frumoase ori folositoare de su-flet.

CAPITOLUL VII

UNDE SE ARATĂ CUM NEÎNFRICATUL CAVALER DON QUIJOTE DIN LA MANCHA ÎSI ADUNĂ PUTERILE ȘI PLEACĂ IAR LA DRUM, ÎN CĂUTARE DE AVENTURI VITEJEȘTI

Dar în vreme ce bărbierul satului și cu preotul se tîrguiau care din cărțile cavale-rești ar fi mai vrednice de pus pe foc, Don Quijote se trezi

de-a binelea și începu iar să aiureze, cum îi era firea.

I se părea acum că e Reinald de Montalban în persoană, că trebuia să se avînte neîntîrziat într-o luptă de turnir și că omul care îi zdrobise oasele cu lancea, cîteva zile mai înainte, nu putea fi decît vestitul Roland, în carne și oase, cavaler coborît și el din poveste.

Și cîte altele nu-i treceau prin cap și nu dospeau în mintea lui Don Quijote, spre ciuda și uimirea celor din jur, care se tot minunau cum de niște istorii închipuite ca acelea puteau fi socotite de cavalerul nostru drept fapte adevărate.

Spre seară, rănitul nostru adormi, iar prietenii săi plecară pe la casele lor, lăsînd chelăresei grija de a arde cărțile vinovate, ceea ce ea și făcu, bucuroasă, chiar în acea noapte, punînd

pe foc toate bucoavnele găsite, bune și rele, fără alegere.

Și, pentru ca stăpînul ei, cînd se va trezi din somn, să nu mai afle ușor cămara unde își păstra cărțile, prietenii lui puseră să se zidească ușa cu pricina, pentru a șterge orice urmă de odaie și orice amintire despre cărți, învîindu-se să-i spuie cavalerului, dacă vor fi întrebați, că în lipsa lui un vrăjitor rău îi răpise ceasloavele.

Două săptămîni mai tîrziu Don Quijote, apucat iar de nebunia lui cavalească, hotărî să plece din nou la drum și începu să-și caute un scutier, așa precum aveau toți cavalerii despre care citise prin cărți. Îl află în persoana unui țăran sărac, Sancio Panza, care, slab de minte, aplecînd urechea la cîte năzbîtii îndruga cavalerul nostru, ajunse să le creadă și adevărate, în-

chipuindu-și că într-o zi el însuși va putea să se înavuțească, ba chiar să devină guvernatorul unui ostrov ori și ceva mai mult.

Îi făgădui dar să-l urmeze credincios în călătoriile lui pline de primejdii, se arătă gata a-și lăsa casa, femeia și copiii, și fără a-și lua altceva cu sine, în afară de un măgar încărcat cu o pereche de dăsași, se pregăti de drum.

Cît privește pe Don Quijote, eroul nostru, acesta, după ce își vindu unele lucruri din casă, pentru a-și face rost de bani de drum, împrumută din vecini o pavăză nouă, își cîrpi cum se pricepu coiful spart de loviturile primite și, fără să mai sufle nimănui ce gînduri avea, porni însoțit de Sancho, întocmai ca pe vremuri cavalerii rătăcitori.

— Un lucru nu-mi poate intra în cap, măria ta! îi spuse scutierul cel credincios, călărindu-și la pas măgarul în urma stăpînului său. Cum i-ar sta oare femeii mele, Juanita, șleampătă cum o știi, dacă ar purta pe creștetul ei o diademă de aur, diademă ce s-ar cuveni să poarte într-o zi, dacă mie însumi mi-ar fi scris să devin cumva rege? Contesă, ar mai merge, nu zic ba, dar regină, eu unul, în ruptul capului, nu o văd pe femeia mea!

CAPITOLUL VIII

CUM A IESIT BIRUITOR VITEAZUL DON QUIJOTE ÎN LUPTA LUI CU MORILE DE VÎNT

Și cum mergeau așa, cam într-o doară, Don Quijote și Sancho Panza, călărind alături și mai vorbind între ei de una, de alta, deodată în fața ochilor li se arată o cîmpie pe care erau presărate din loc în loc cam la vreo treizeci-patruzeci de mori de vînt.

— Privește, Sancho, într-acolo! Ne așin calea cei mai uriași dintre uriași. Uită-te numai ce lungi brațe mai au. Mă voi bate cu ei, dragul meu scutier, și am nădejdea că-i voi învinge și că ne vom alege cu o bogată pradă. De mult doream să-mi măsoar puterile cu asemenea dușmani ai pămîntului și să le sting neamul și sămînța!

— Stăpîne, ia seama! îi răspunse Sancho Panza. Aceea ce spui că vezi nu sînt uriași, ci niște mori de vînt, toată ziua. Așa să crezi.

— Degeaba încerci a mă opri, Sancho, îi replică Don Quijote. Nu te pricepi în lupte cavale-
rești și pace. Și rostind aceste cuvinte și chemînd în ajutorul lui chipul frumoasei Dulcinee, dădu pînteni mîrtoagei leșinate și se repezi ca un uragan cu lancea în mîna către primele mori care își roteau aripile.

— Ia seama ce faci, stăpîne! Oprește-te! Sînt mori de vînt, stăpîne! îi strigă din răspuseri Sancho Panza, căutînd să-i stîmpere elanul și să-l întoarcă din drum. Dar strigătele lui rămaseră zadarnice. Din galopul calului, Don Quijote nu-și mai opri lancea decît într-una din aripile morii, care tocmai se ridicau minate de vînt, tîrînd după ele în sus și cal și călăreț, pentru ca apoi să-i zvîrle la pămînt și pe unul și pe altul, ca pe niște saci.

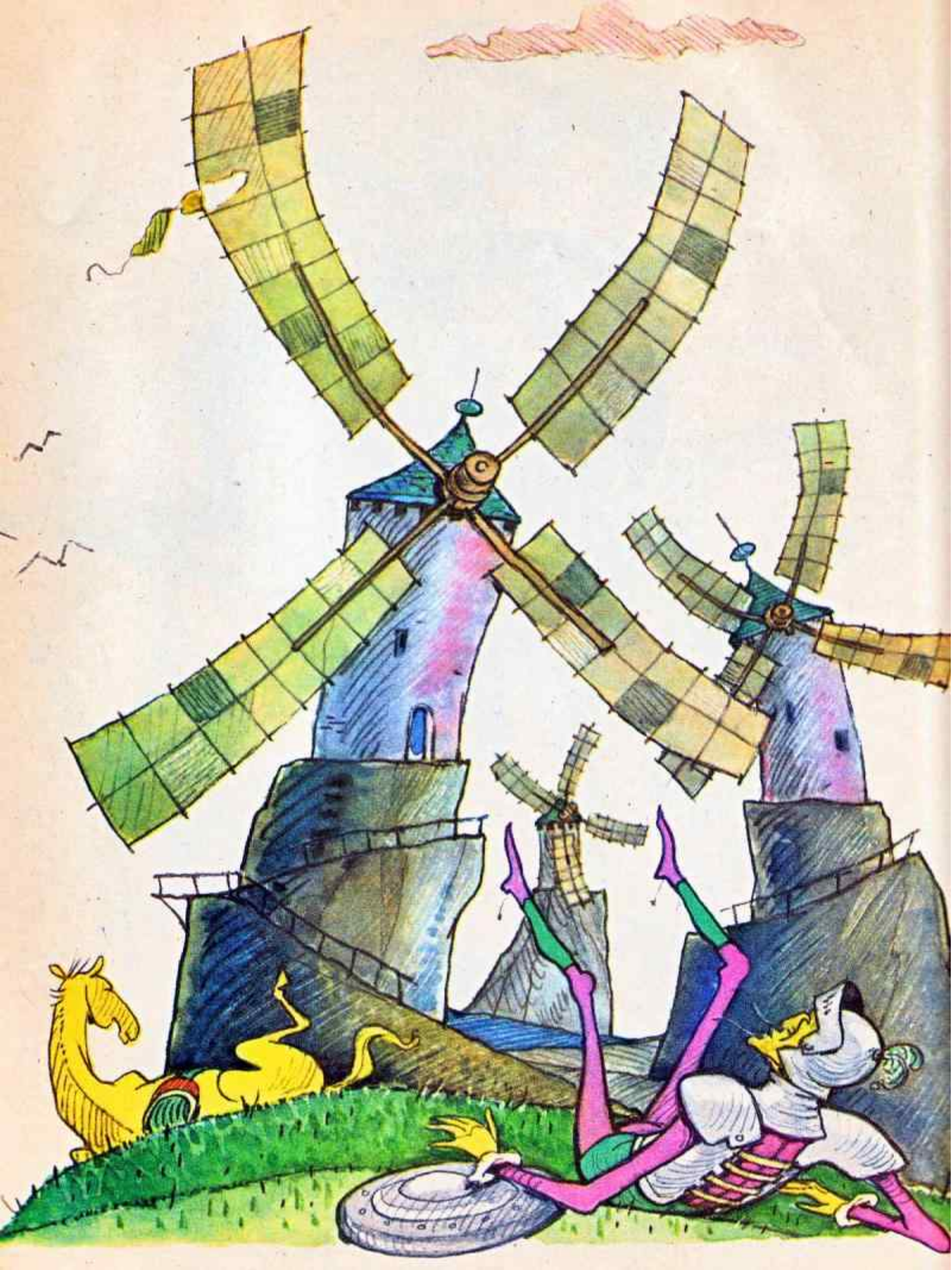
Cînd Sancho ajunsese aproape și descălecă de pe măgar pentru a vedea ce se alesese de ei, găsi pe cavaler zăcînd fără suflare, întins pe iarbă, alături de Rocinante, care și el zăcea pe spate, amețit de neprevăzuta cădere.

— Numai Freston, blestematul vrăjitor care mi-a furat cărțile, a putut să preschimbe uriașii în mori de vînt, îngăimă cavalerul Don Quijote, cînd își veni în fire, abia mai vorbind de fărîmat ce era. Dar să n-ai grijă, le voi veni curînd de hac. Lupta nu s-a sfîrșit aici. M-au cam dat de pămînt blestematele astea de mori, dar nu mă plîng de durere. Un adevărat cavaler rătăcitor nu se vaită ca o femeie. Și lancea încă mi s-a frînt în luptă, dar voi face așa cum am citit cîndva că a făcut cavalerul spaniol poreclit Măciucă, don Diego Pérez, care, rămas fără spadă, a smuls din primul copac întîlnit o creangă mai groasă și a ucis cu ea o mulțime de mauri.

Acestea fiind spuse, cum era vremea prînzului și cum, după atîtea aventuri, lui Sancho i se făcuse grozav de foame, el aminti stăpînului său că era tocmai timpul de masă. Și fiindcă lui Don Quijote, după o asemenea cădere numai de masă nu-i ardea, scutierul nostru se apucă să înfulece singur din merindea ce-și adusese în traistă, mai dînd pe gît cite o dușcă de Malaga din plosca pe care o luase la drum. În noaptea aceea, Sancho Panza dormi neîntors, de ghiftuit ce era, în mijlocul copacilor, din creîngile cărora Don Quijote își făuri o lance nouă. Dar cum era cu stomacul gol, mai mult șezu de veghe decît dormi, visînd cu ochii deschiși la frumoasa lui Dulcinee și la isprăvile minunate pe care nu le făptuise încă, dar care îl așteptau a doua zi.

Odată ivite zorile, cei doi se porniră la drum spre Puerta Lapice și merseră așa, sporovăind vrute și nevrute, pînă cînd li se iviră în cale doi călugări benedictini, călărind pe cite un catîr fiecare și adăpostindu-se de soare sub obișnuitele lor umbrele. După ei veneau slugile și, la mică distanță, îi urma o caretă înconjurată de cîțiva oameni călări și de doi argași.

În caretă se afla o cucoană care mergea la soțul ei. Nu era nici o legătură, firește, între caretă și călugării benedictini, dar îndată ce zări corte-
giul, în mintea născocitoare a cavalerului nostru se și născu gîndul că cei doi călugări (sub sutana cărora Don Quijote bănuia niște bandiți care răpiseră o domniță) ar putea să fie doi răufăcători

care asupresc o ființă lipsită de apărare. Și gîndul acesta al nedreptății nu-l putea îndura. Degeaba Sancho încercă să-l întoarcă din drum:

— Luminăția ta, oamenii aceștia nu sînt răufăcători, ci călugări!

Don Quijote nu-i dădu ascultare și ieșindu-le

în cale, le strigă amenințător:

— Bandiți ce sînteți! Dacă nu liberați îndată pe Domnița pe care o purtați în caretă, vă așteaptă moartea cea mai cumplită pentru faptele voastre!

— Preaonorate cavalier, binevoiți a cunoaște

că noi nu sîntem răufăcători, ci fețe bisericești și nu avem știre despre nici o domniță captivă! încercă să-i domolească pornirea unul dintre monahi.

— Încerci să mă înșeli cu vorbe mincinoase, tîlharule! Dar n-o să-ți meargă! îi strigă furios Don Quijote și, fără a mai aștepta vreun răspuns, dădu pîteni calului și se năpusti cu lancea în mîină să-i nimicească pe aceia pe care îi socotea niște nelegiuîți.

Noroc că monahul se azvirlă de pe catir la vreme. Altfel lancea cavalerului i-ar fi străpuns pieptul într-o clipită. În ceea ce îl privește pe celălalt călugăr, acesta o luă la sănătoasa, înțelegînd că unui om ca Don Quijote nu-i arde de șagă.

La vederea călugărului ce se aruncase în țărîină, Sancho Panza, incredințat fiind, că stăpinul său îi biruise în luptă, și nu altcumva, se repezi să-l dezbrace pentru a-i lua hainele ca pradă... Dar în același moment, slugile cucerniciei sale, care veneau din urmă, se apropiară de scutier și văzînd ce gînduri necurate are, îl trîntiră pe Sancho la pămînt și-l bătură pînă osteniră, ca să-l sature de chilipir. În vremea aceasta, Don Quijote spunea vorbe măgulitoare cocoanei din ca-

retă, pe care o luase drept domniță răpită de tilhari, asigurînd-o de protecția lui și rugînd-o, de se va întîlni în drum cu cea mai mîndră femeie din lume, cu Dulcineea del Toboso, să-i povestească și ei despre vitejiile Cavalerului de la Mancha.

CAPITOLUL IX

UNDE SE ARATĂ DESPRE CÎTE AU VORBIT ÎNTRE EI ȘI AU PUS LA CALE, DUPĂ ACEEA, SANCHE PANZA ȘI DON QUIJOTE

Isprăvind răfuiala cu Sancho Panza, unul dintre însoțitorii caretei se apropie acum amenințător de Don Quijote și, fără a-i asculta pălăvrăgelele, îl pofti să se dea în lături din calea trăsorii, dacă nu vrea să aibă de-a face cu el.

La auzul acestei obrăznicii, Don Quijote își înălță scutul, trase spada din teacă și se repezi la el să-l pedepsească. Dar acesta din urmă, om iute, de felul lui din Biscaia, smulse din caretă o pernă pentru a se apăra, scoase și el sabia și între cei doi se încinse o luptă inversunată pe viață și pe moarte, spre groaza cucoanei și îngrijitoarei ei, care asistau neputincioase la pâruială.

Prima lovitură zdravănă de spadă o primi Don Quijote peste umăr și de n-ar fi avut scutul care să-l apere, însoțitorul caretei ar fi făcut, desigur, doi din el, fără multă vorbă.

Întăritat de lovitură și setos de răzbunare, iscusitul hidalgo se aruncă asupra adversarului său, gata să-l despică.

Speriat de înfățișarea fioroasă a eroului nostru, însoțitorul caretei incremeni cu spada în mină, călare pe măgar, așa cum se găsea, și apărîndu-se doar cu perna de ferocele său dușman, încercă să-l mai pălească o dată la mir.

Dar arma cea cruntă alunecă pe lingă acesta, brăzdînd aerul și atingînd doar în treacăt armura de tablă groasă a cavalerului.

Atunci, apucîndu-și spada cu amîndouă mîinile, Don Quijote se pregăti să-i dea lovitură de grație pentru a termina cu el, dar, spre norocul omului din Biscaia, teribila lovitură, ce-i fusese sortită, scăpă mai mult în pernă decît în cap, de-ajuns însă pentru a-i atinge fața.

Zguduit de strășnicia loviturii, măgarul slujitorului o luă razna, trîntindu-și stăpînul la pămînt. Don Quijote se apropie de el, punîndu-i ascuțitul săbiei în beregată și somnîndu-l să se dea bătut, după uzul legilor cavaleresti.

Nu știu zău cum s-ar fi sfîrșit pînă la urmă îngrozitoarea luptă, dacă n-ar fi intervenit coana din caretă și slujitoarea ei, rugîndu-se de cavaler să cruțe viața omului care avusese îndrăzneala să-l înfrunte și, cum femeilor nu li se poate refuza nici o rugăminte, Don Quijote, de dragul «domnițelor», consimți să-i dăruiască viața adversarului său, cu singura condiție ca însoțitorul din Biscaia să meargă în pelerinaj la Dulcineea del Toboso, să ingenunche la picioarele ei, povestindu-i întîmplarea și să aștepte să hotărască ea de soarta lui, cum o va lăsa inima.

Se vede treaba însă că în inima lui Sancho, o dată cu gustul aventurii, se trezise acum și pofta de mărire. Că, abia se depărtase «carea» cu «domnița», și el căzu la picioarele stăpînului său, cerîndu-i să-i dăruiască ostrovul făgăduit.

— În lupta asta n-am dobîndit nici un ostrov, Sancho. Ne-am ales doar cu vinătăi, cucuie și oase înmuiate. Dar ne mai așteaptă multe întîmplări, îl liniști cavalerul, și într-o zi vei ajunge guvernator de insulă, așa cum îți dorești.

Mare fu bucuria și recunoștința scutierului nostru, cînd auzi din chiar gura stăpînului său asemenea promisiune. Îi venea să salte de bucurie. Dar fericirea, oricît de mare, nu-i umbri cu totul și înțelepciunea:

— Ar trebui să fim mai cu băgare de seamă și să ocolim drumurile prea umblate, măria ta. Dacă slujitorul pe care l-ai burdușit se va plînge cumva judecătorului, bine n-o să ne meargă. I-ai spart capul și duelurile sint interzise. O să nemerim sigur la gherlă!

— Dacă ți-e teamă, Sancho, eu îți spun să fii fără grijă. Cu sabia pe care o port la sold te voi scoate din orice închisoare, oricît de neagră ar fi. Mai văzut-ai cumva vreun cavaler, viteaz și iscusit în lupte, care să putrezească în temniță?

— Drept e că n-am mai văzut, luminăția voastră, și nici n-am mai slujit unui asemenea cavaler. Dar iată văd că din urechea pe care ți-a pălit-o netrebnicul acela a început să-ți curgă sînge. Descalecă să te oblojesc, stăpîne, și-apoi ne-om urma calea mai departe!

— Nici o oblojeală sau alifie nu mi-ar fi trebuit acuma, Sancho, de aș fi luat cu mine o picătură numai din elixirul lui Fierabras, care lipește oasele între ele, ba chiar și trupurile despicate în două le întregește la loc, cum au fost dintîi, această minunată licoare, mai abitir decît apa vie.

— Păi dacă știi să pregătești un asemenea leac vindecător, stăpîne, dă-mi rețeta fierturii și o voi prepara fără întîrziere. Un balsam ca ăsta o să se vîndă ca pîinea caldă și vom lua pe el un preț bun.

— Te voi învăța încă și mai multe, numai răbdare să ai, credinciosul meu scutier, îi spuse Don Quijote.

Apoi, privindu-și coiful de tablă, făcut harcea-parcea în luptă, zise cu glas solemn:

— Jur să nu cunosc odihna și nici desfătarea, pînă nu voi întîlni un cavaler vrăjmaș și nu-l voi

dobori în luptă și nu-i voi lua coiful de pe cap, răzbunându-mă astfel pentru ciopîrtirea coifului meu, așa cum s-a răzbunat odinioară și viteazul marchiz de Mantua pentru moartea nepotului său Baldovinos; la care cuvinte Sancho se întristă adînc, gîndindu-se că ar mai putea trece săptămîni, luni și chiar ani pînă ce stăpînul lui să mai întîlnească un cavaler purtător de coif, pe care să-l doboare, pe aceste drumuri pline la tot pasul doar de călători pașnici, de negustori, călugări și femei.

— Fii liniștit, bravul meu Sancho, îi spuse Don Quijote, ghicindu-i mîhnirea care îi întuneca fața lui bucălată. Nu va trece mult și vom da peste o mulțime de oameni înarmați cu care mă voi bate. Și dacă nu vom cuceri nici un ostrov, vom lua regatul Danemarcii și în pagubă n-o să rămîi defel! Pînă una alta, caută în desagă, dacă ți-a mai rămas ceva de îmbucat, că m-a prins rău foamea.

— Nu am, măria ta, decît o țiră de pîine uscată și o fărîmă de brînză, un prînz prea sărac pentru un nobil ca luminăția voastră, răspunse scutierul.

— Adă-le încoa'! Este tocmai prînzul modest al unui cavaler rătăcitor, așa cum am citit eu prin cărți.

Și zicînd acestea, Don Quijote începu să imbuce, întocmai ca un om de jos, spre uimirea lui Sancho, care nu pierdu prilejul să-i spuie:

— De acum înainte voi avea grijă să-mi căpușesc dăsații numai cu posmagi pentru măria voastră, iar pentru mine, care nu-s cavaler, tot cu hălci de carne și cu pui fripți.

CAPITOLUL X

DON QUIJOTE ÎNTÎLNEȘTE ÎN DRUM NIȘTE PĂSTORI DE CAPRE ȘI OSPĂTEAZĂ CU EI LA MASĂ

Doritori să găsească un adăpost, să poată innopta, ei încălecară apoi și porniră din nou la drum. Și merșeră cale bună pînă întîlniră niște păstori de capre, strinși în jurul unui foc bun, pe care fierbea o oală cu carne proaspătă de ied.

Mirosul ciorbei le gîdila plăcut nările și, cînd fiertura fu gata și păstorii îi poftiră să se așeze la masă cu dinșii, cei doi călători infometați nu mai așteptară să li se spună de două ori, ci prînseră să se îndoape, după cum le cerea burdihaniul. Dar, cum Sancho Panza rămăsese să mă-

nince în picioare, stăpînul său îl invită să se așeze alături de dînsul:

— Așază-te lingă mine, Sancho! îl imbie Don Quijote binevoitor. Deși ești numai scutierul meu și om de jos, eu înțeleg să te cinstesc după cum se cuvine, ca pe un prieten.

— Îți mulțumesc, măria ta, pentru cinste. În ceea ce mă privește, eu unul sint bucuros să am ce minca. De rest, nu mai îmi pasă. Ba, la drept vorbind, mai bine m-aș simți să mănînc în voie de unul singur, așa cum știu eu înfuleca, țărănește, fără fasoane, decît să trebuiască să-mi măsor fiecăruia cuvînt și bucățica pe care o bag în gură, în tovărășia unor fețe simandicoase. Dar de așezat tot se așază pînă la urmă, mai cu voie, mai fără voie, ca să-i facă pe plac cavalerului său, care înghițea hălci întregi de carne și bea vinul din burduf, dintr-un corn de vită, ca în vremurile vechi.

— Fericite timpuri au mai trăit strămoșii noștri în vîrsta de aur a omenirii, rosti Don Quijote, în auzul celor de față, rechemînd în memorie viața celor fără griji de odinioară, a oamenilor care se îmbrăcau în piei de animale, ca să se acopere, și era de ajuns să întindă mîna ca să culeagă roadele copacilor.

Nu existau pe atunci nici stăpîni, nici slugi, nici făcători de rele, nici judecăți, toți erau deopotrivă și trăiau în bună înțelegere. Păstorile își mînau turmele de la munte la șes, purtîndu-și cozile bălaie pe umeri, în bătaia vîntului, fără teamă de furi.

Apoi, mai dînd pe git o dușcă de vinars, mulțumi păstorilor pentru ospetie și bucate, iar aceștia, ca să-l satisfacă deplin, chemară pe un ortac de al lor, un băietan cu numele Antonio, care știa să zică din lăută, și acesta îi trase o cîntare de dragoste, de care cavalerul nostru se arătă foarte satisfăcut.

Apoi adormiră cu toții acolo în pădure, la poalele copacilor, sau frunzar, ca în vremurile de demult.

CAPITOLUL XI

DESPRE PĂTANIA CAVALERULUI DON QUIJOTE CU NIȘTE PAZNICI DE HERGHELIE DIN SEGOVIA

A doua zi de dimineață, Don Quijote și Sancho Panza se treziră din somn și după ce își luară rămas bun de la gazdele lor, mulțumindu-le încă o dată pentru adăpost și ospăț, porniră mai

departe prin codru. Și merseară așa fără țință, pînă dădură de o pajiște întinsă. Se așezară la umbra unui copac, slobozind animalele să pască în voie. Dar se vede că lui Rocinante, care simțise de departe herghelia de iepe, îi ardea ca niciodată de zburdat, că părăsindu-și stăpînul o luă la fugă cu friul în dinți și nu se opri decît în mijlocul lor. Iepelor nu le ardea de hîrjoană și îl lovîră zdravăn cu picioarele de dindărăt. Mai veniră apoi și paznicii hergheliei care, pentru a-l alunga, îl zmintiră în bătaie cu ciomegele, făcîndu-i șira spinării chisăliță, în așa fel că bietul cal, aproape să-și dea duhul, se prăbuși în iarbă mai mult mort decît viu.

La vederea acestei scene, Don Quijote sări ca ars de pe locul unde ședea și, cu spada în mînă, urmat fiind de Sancho, se grăbi într-acolo, pentru a pedepsi cum se cuvine sălbăticia acestor oameni din Segovia.

— Paznicii ăștia nu sînt cavaleri, Sancho. Vei putea, așadar, să mă ajuți și tu de data asta, să răzbun ofensa pe care mi-au adus-o.

— Nu sînt cavaleri, luminăția ta, dar sînt mulți, după cum vezi, peste douăzeci la număr, și noi sîntem mai puțin decît noi.

— Eu singur prețuiesc cît o sută, răcni cu mîndrie Don Quijote și, fără să mai aștepte răspuns, se aruncă asupra paznicilor, urmat de aproape de scutierul său, care, îmbărbătat de curajul nobilului cavaler, se hotărîse și el să lupte.

Ce a urmat, e lesne de închipuit... Și unul și altul fură puși la pămînt în cîteva clipe de bitele segovienilor, care nu prea știau ce e gluma.

După care paznicii, mîinîndu-și dobitoacele, se grăbiră să schimbe locul de pășune, lăsîndu-i pe cei doi viteji întinși la pămînt, cu trupurile bine schilodite.

— Vai de spinarea mea, stăpîne, se jelui într-un tirziu Sancho. De-aș avea acum un strop numai din licoarea lui Fierabras, tare bine mi-ar prinde. Că nu știu, zău, cînd mă voi mai putea ridica de jos, așa bătucit cum sînt.

— Îmi merit soarta, bravul meu Sancho, pentru vina de a fi luptat împotriva unor țopîrlani, ce nu cunosc legile cavaleresti. De aici ni se trage tot răul. Altă dată, cînd vom avea de înfruntat oameni de acest soi, poate te voi lăsa pe tine să mă răzbuni.

— Păcatele mele, stăpîne, tocmai pe mine m-ai găsit, om pașnic? Dar să știu de bine că m-ar face de batjocură oricare ar fi ei, om de rînd sau cavaler, și mîna pe sabie n-aș pune-o. Sînt obișnuit cu ocară și cu sudalma.

— Vorbești ca un netrebnic, Sancho! Tu, care ai vrea într-o zi să domnești peste ostroave... Apoi, mutră de guvernator ai avea tu, să înduri toate nemerniciile și nedreptățile fără să miști un deget, fără să știi să lovești și să te aperi?

— Luminăția ta, îi răspunse Sancho. Nu știu ce ne așteaptă în viitor. Dar după numai două

întîlniri ca aceea de astăzi, cred eu, cu mîntea mea cea proastă, că n-am mai avea nevoie de o a treia.

— Ia aminte, Sancho, la cele ce-ți spun! Viața cavalerilor rătăcitori e o viață plină de primejdii. Dar și frumoasă răsplată iau pentru faptele și pentru vrednicia lor, putînd ajunge nu o dată și

guvernatori și regi chiar. Și mai află ceva de la mine: după legile onoarei cavaleresti, nu trebuie să te simți jignit dacă niște oameni de rînd, de seama cărăușilor și geambașilor din Segovia, te-au mîngîiat cu bitele lor. Numai sabia, într-o

luptă dreaptă și vitejească, te poate răni cu ade-vărat. Ori, nici unul din acești oameni nu purta la cingătoarea lui vreo spadă!

Așa îi vorbi Don Quijote.

La care cuvinte, Sancho Panza îi răspunse, ca un om simplu ce era și fără prea multă înțele-gere:

— Nu-mi pot da seama bine, luminăția voas-tră, dacă acești oameni proști m-au jignit cumva cu bitele lor. Ceea ce știu însă limpede este că mi-au făcut capul chisăliță, mi-au fărîmat oasele și mi-au îndoit spinarea, de nu mă mai pot mișca.

Și zicînd acestea, continuă să se vaiete, ținî-du-se de șale.

CAPITOLUL XII

CUM AU MERS EROII NOȘTRI LA UN HAN ȘI CUM
A FOST DAT ÎN TĂRBACĂ BUNUL SCUTIER
SANCHO PANZA

Dar toate trec și se uită în lumea asta a noas-tră trecătoare și uitucă, așa cum glăsuiește o ve-che zicală și cum obișnuia adesea să spună chiar și viteazul cavalier Don Quijote.

Veni astfel o zi în care și durerile de șale și vi-nătăile de pe spinarea bunului Sancho se șter-seră, ca și cînd n-ar fi fost.

Nu puțin ajutase și balsamul lui Fierabras, pe care iscusitul hidalgo din La Mancha îl pregătise din buruieni descîntate, balsam care îi făcu să asude zdravăn pe amîndoi și care lui Sancho îi întoarse chiar mațele pe dos, de minunată li-coare ce era.

Și iată-i acum din nou la drum pe cei doi, că-lărînd pe ducipalii lor și arătînd la făptură cum mai potrivești și mai chipeși nici că se putea, de-ți-era mai mare dragul să-i privești.

Și ar fi călărit ei mult și bine, fără să se oprească, dacă foamea și osteneala nu i-ar fi în-demnat să tragă la un han pe înserat.

Toate bune pînă aici, o să ziceți. Numai că, așa cum și dumneavoastră veți fi luat seama, cîrciumile și făgădăurile, și hanurile, căroră toată lumea, de cînd este lumea, le-au spus cîr-ciumi, făgădăuri și hanuri, pentru Don Quijote erau castele. Și ce castele! Castele ca în Spania! Iar hangiii și cîrciumarii erau ditamai castelani,

și alcazi, și principii, oameni nobili de veche stirpă, viteji căliți în războaie.

Degeaba Sancho Panza, care așa puțințel la minte cum era, și tot vedea mai bine cum stau lucrurile, îi atrăgea atenția stăpînului său, încercînd să-l ferească de greșeală. În ruptul capului Don Quijote n-ar fi voit să creadă că toate acele case cu ogradă și prispă, unde rămîneau și ospă-tau și beau vin din ulcele și căni, și unde își pu-neau capul jos să se odihnească, erau hanuri și nu castele.

Avea omul nostru un chip al lui de a polei toate lucrurile și ființele cu pulbere de aur curat, așa fel că din cea mai hidă și mai tuciurie femeie el făcea o domniță sau o jupîneasă bălaie de toată frumusețea și din oricare țaran necăjit și din oricare cărauș cu straiță pe umeri el scornea tot nobili cavaleri îmbrăcați în zale.

Așa i se întîmplă și acuma bravului nostru Don Quijote, care își purta mintea prin văzduh și prin norii cărților citite, și nu pe pămînt, prin-tre oameni, ca toți oamenii.

Ei traseră la un han, mîncară și băură și apoi se culcară biruiți de oboseală și dormiră neîn-torși, pînă la revărsatul zorilor, Don Quijote în-credințat fiind că se adăposteau sub acoperișul unui castel.

Iar cînd se făcu ziuă, dădură să plece așa cum veniseră, mulțumind hangiului (pe care Don Qui-jote îl socotea un nobil castelan), pentru găzdu-ire și ospăț și asigurîndu-l în frumoase cuvinte de recunoștința și ajutorul lor la caz de nevoie.

Cum însă hangiii au mai multă nevoie de bani decît de vorbe meșteșugite, acesta se grăbi să-i oprească la poartă, spunîndu-le pe șleau că uita-seră să plătească și că ar fi mai bucuros de banii pe care îi datorau decît să-l încînte cu vorbe goale. Le mai arată că el nu este conte și nici castelan, așa cum îl considera greșit cavalerul nostru și cite și mai cite ca acestea. Îndrăzneală pe care Don Quijote o luă drept grosolănie, se supără foc pe hangiu și îl bruftui ca pe un crîș-mar de rînd, auzind că-i cere bani pentru masă și adăpost, lucru nemaîntîlnit de el prin cărțile pe care le citise și în care cavalerii rătăcitori nu plăteau niciodată patul pe care dormeau și bu-catele ce li se hărăzeau drept tain.

Abia acum înțelese eroul nostru că și de data aceasta se înșelase, fiind fermecat de vrăjitorul cel rău, același vrăjitor care îi ascunsese și căr-țile și care îl amăgea mereu de la o vreme în-coace.

Dar de plătit tot nu vru să plătească nici o lețcaie și ieși pe poartă în trapul calului, tot atît de mîndru precum intrase.

În ceea ce îl privește pe credinciosul Sancho Panza, el procedă la fel, urmînd și aici exemplul stăpînului său și refuzînd să dea hangiului vreun ban pentru găzduire.

Cum însă scutierul cavalerului nu era defel

inarmat și nu inspira nici o teamă, cițiva glumeți negustori din Cordoba, vrind să se veselească, puseră mîna pe el, îl dădură jos de pe măgar și împingîndu-l pe o cergă foarte lată și îndeașuns de lungă, pe care o țineau bine de capete, începură să-l salte cît era de gras ca pe o minge, spre hazul altor călători, femei și cărauși, care se aflau atunci în ogradă.

Fură zadarnice toată împotrivirea și strigătele bietului Sancho, Don Quijote nu-i mai putea veni în ajutor, fiind poarta bine zăvorîtă.

Și jocul continuă astfel pînă cînd negustorii noștri osteniră de ris și de săltat. După care, așa amețit cum era de zburături, îl suiră iarăși pe măgar și-i dădură drumul pe poartă, nu mai înainte însă ca hangiul, fără ca Sancho să bage de seamă, să-i oprească desagii cu merinde, pentru a se despăgubi de mesele rămase neplătite.

CAPITOLUL XIII

ICI SE ARATA CE AU VORBIT DUPĂ ACEEA DON QUIJOTE CU SANCHE PANZA ȘI ÎNCĂ ALTE ÎNTÎMPLĂRI MINUNATE DE CARE S-AU ÎNVREDNICIT CEI DOI VITEJI

Dar oricum ar fi scăpat din mîinile acestor zurbagii, Sancho s-ar fi socotit norocos, cu atît mai mult cu cît scăpase fără să plătească. Nu departe de han îl aștepta Don Quijote, care abia îl văzu și se grăbi să-i spună:

— N-am nici o îndoială acum, bunul meu Sancho, că hanul ăsta a fost vrăjit și că duhurile necurate te-au scuturat în cergă, așa cum te-au scuturat.

— Să nu crezi asta, luminăția ta, îi răspunse hotărît scutierul. Niciodată vedeniile nu scutură pe oameni așa tare și nici nu obișnuiesc să poarte nume ca toți muritorii. Ori pe cei care și-au făcut ris de mine îi chema ca pe noi omește: pe unul Pedro, pe altul Juan, pe altul Tenorio. Învățătura de minte pe care am tras-o și din această întîmplare fără noroc e că pățaniile pe care le pățim și trînteale pe care le luăm de la o vreme încoace nu vin niciodată din cer senin, ci noi le căutăm cu luminarea. Și bine ar fi, stăpîne, să ne întoarcem pe la casele noastre, ca să nu pătimim încă și mai rău în zilele care vor urma.

— Tot nepriceput ai rămas, bunul meu prier-

ten! îi luă vorba din gură Don Quijote. Ai uitat, pesemne, ce aventuri și ce bogății ne așteaptă. Și ce poate fi mai frumos decît să-ți înfrîngi adversarii în luptă și să aduni trofee și biruinți fără număr?

— Nu zic ba, stăpîne, ferească sfîntul. Numai că pînă acum avurăm parte mai mult de retevele pe spinare, decît de biruinți și trofee.

— Va veni și vremea noastră, Sancho, vremea în care numele meu și al tău vor sta scrise cu litere de aur în cărțile vitejiilor cavaleresti.

Și e mai aproape decît crezi ziua aceea. Iată, privește în zare. Nu vezi nimic? Și zicînd aceasta, Don Quijote făcu semn scutierului său să privească drept înainte, la orizont, acolo unde cerul părea să se unească cu pămîntul. Doi nori mari de praf, ca stîrniți de copitele unor cai, a sute și mii de cai, se iveau dintr-acolo, apropiindu-se de cei doi eroi.

— Privește, Sancho. Un pîlc de cavaleri înarmați pînă în dinți se apropie de noi.

— Sînt două pîlcuri, măria ta, fiindcă, după cît poi să observ, sînt două vîrtejuri de praf, pe care, desigur, le stîrnesc caii în galopul lor.

— Nu mai încape îndoială, Sancho! Unul dintre ele este oastea împăratului Ali Fanfaron, iar celălalt pîlc trebuie să fie armata regelui Pentapolin, stăpînitorul Garamanților, de a cărui fiică s-a îndrăgostit păgînul Ali, așa cum stă scris în cărțile mele. Să-l ajutăm, Sancho, pe regele Garamanților, pe cel mai slab dintre ei, și să apărăm cauza lui dreaptă. Vei lupta alături de mine și faima noastră va străbate vremurile, chiar dacă n-ai fost niciodată uns cavaler.

— Un singur lucru mă neliniștește, stăpîne. Nu știu unde aș putea să-mi adăpostesc măgarul, pînă va trece urgia... Fiindcă dacă voi lupta călare pe un asemenea Bucefal, nu voi avea nici-cînd sorți de izbîndă.

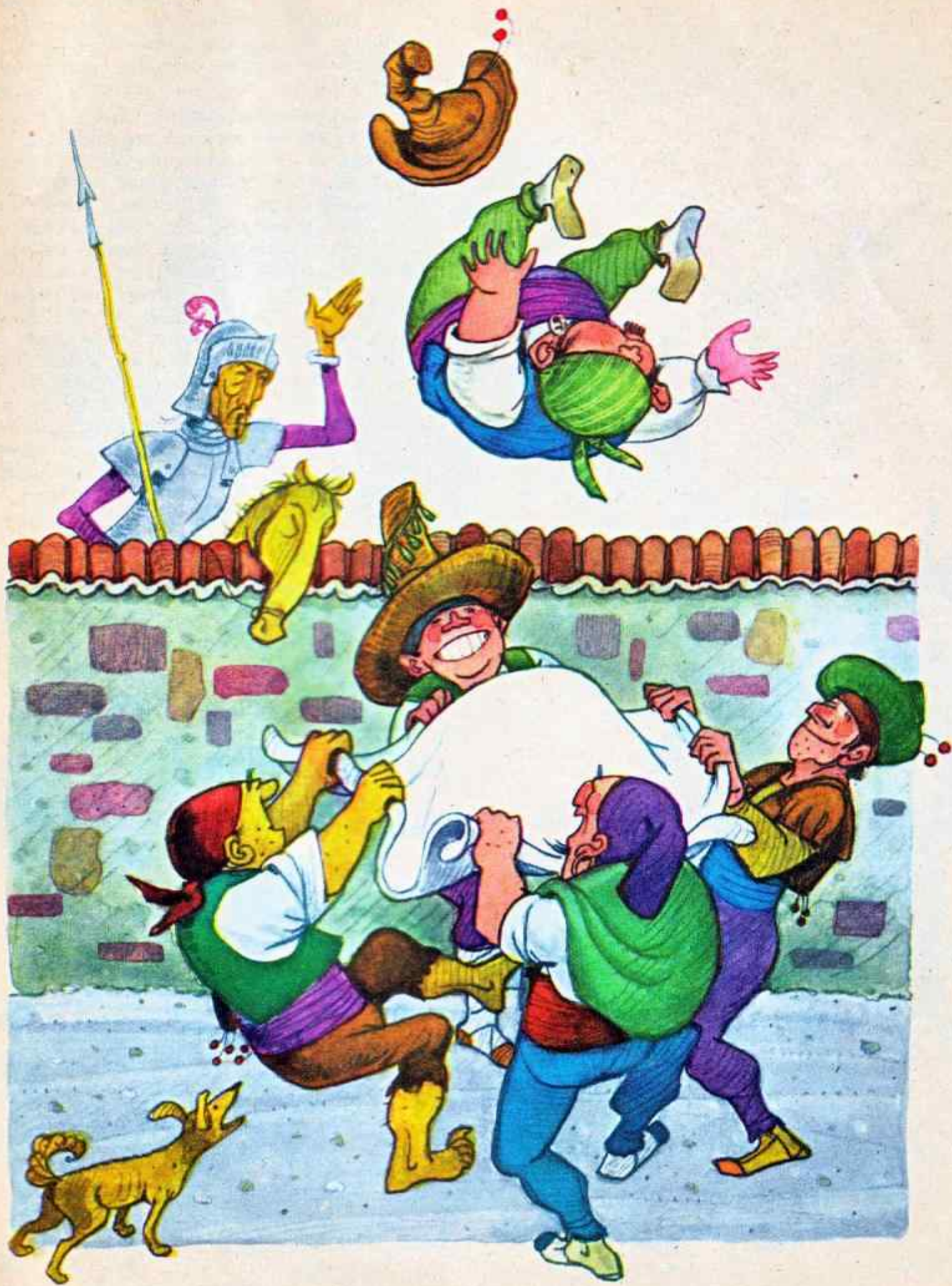
— Auzi nechezatul cailor care se apropie, Sancho? strigă în urechile scutierului său Don Quijote, transportat. O bătălie teribilă ne așteaptă. Să ne urcăm pe dealul din față, ca să vedem mai bine!

Ochii lui Sancho se opriră iarăși pe norii de pulbere care se apropiau și abia acum băgă el de seamă că vîrtejul de praf, pe care îl socotise a fi două armate de cavaleri, era stîrnit de niște biete turme de oi și berbeci.

— Stăpîne, nechezatul pe care ți se pare că îl auzi aduce mai mult a behăit de oaie... Și oștile care spui că se apropie sînt doar turme de mioare și berbeci.

Dar Don Quijote n-avea timp acum să-l mai asculte. Cu închipuirea înflăcărată de gîndul încăierării, dădu pînteni blindului Rocinante, care abia se ținea pe picioare și se avîntă cu lancea pregătită de atac spre turmele care se apropiau vîzînd cu ochii.

— În numele cerului, stăpîne, vină-ți în fire și oprește-te! Sînt berbeci, nu cavaleri, cum crede

măria ta, îi strigă din urmă credinciosul Sancho. Dar eroul nostru nu-l auzea. În galopul lui Rocinante, Don Quijote intrase în mijlocul turmei, lovind și înțepind cu sulita pașnicile oi, ca și când ar fi voit să-și puie în frigare dușmanii.

Văzându-i faptele, ciobanii care însoțeau turmele încercară să-l oprească, strigându-i să se astîmpere și să nu le ucidă animalele. Dar pricepînd că nu aveau să se înțeleagă cu el, începură să-l izbească cu pietre și bolovani, culeși de prin țarină și de pe marginea drumului, ba chiar și cu praștia. Pietrele, bine țintite, începură să curgă asupra cavalerului, nimerindu-l în cap și în coaste, pînă cînd niște pietroaie mai acătării îl ajunseră drept în scăfîrlie, făcîndu-l să vadă stele verzi și să-și piardă trei dinți. Don Quijote căzu jos de pe cal și rămase nemișcat în praful drumului. Crezînd că l-au omorît, păstorii se înfrișară și urcînd în spinare oile ucise ca și pe cele vătămăte, o luară la sănătoasa, în urma turmelor, lăsînd pe cavaler să zacă mai departe fără simțiri. Abia atunci Sancho Panza îndrăzni să coboare de pe colină și să se apropie de stăpînul său, care abia dacă mai sufla.

— Vai de noi și de noi, luminăția ta. De ce nu m-ai ascultat? se jelea el, văzînd în ce hal era bunul său stăpîn.

— Vai mie, Sancho, scînci Don Quijote deșteptîndu-se ca dintr-un somn adînc. Rău m-a amăgit vrăjitorul, și de astă dată! Numai el a prefăcut oile în cavaleri și păstorii în regi și împărați cu coroană pe cap. Dar, aibi răbdare, vor veni și pentru noi vremuri bune, cînd ne vom putea bucura de binefacerile vieții și biruințele vor curge gîrlă.

— Așa o fi, măria ta, precum spui! Pină una alta însă, luminăția voastră și-a pierdut astăzi toți dinții iar pe mine, păstorii ăia m-au scuturat ieri ca toți dracii și pe deasupra mi-au oprit și desagii cu de-ale gurii.

— Așadar, Sancho, după atîtea rele abătute

asupra noastră, nu mai avem nici merindă? se vîită Don Quijote, încercînd să se ridice sprijinit de credinciosul său scutier.

— De unde să mai avem, dacă s-au dus desagii? Măria ta însă va mîncă ierburi crude și buruieni și scoarță de copac, la nevoie, că doar e cavaler rătăcitor și știi bine că toți cavalerii rătăcitori nu se dau înapoi de la ospețe.

— Este prea adevărat ce ți-am spus, Sancho! Și imi pare bine că n-ai uitat. Aceasta e viața cavalerilor rătăcitori. Dar nu-i mai puțin adevărat că în clipa asta bucuros aș fi de o bucată de pîine proaspătă și de vreo scrumbie, două.

Și înghițind amîndoi în sec, în dorul bucatelor alese, încălecară și plecară din locul acela descîntat de vrăjitoare, pentru a căuta un adăpost mai bun pentru noapte.

AICI SE POVESTESTE UIMITOAREA ȘI PLINA DE GROAZĂ ÎNTÂMPLERE, DIN CARE DON QUIJOTE ȘI SANCHE PANZA, PRIN VITEJIA LOR FĂRĂ SEAMĂN, AU IEȘIT BIRUITORI ȘI NEVĂTĂMAȚI

Călăuziți mereu de steaua lor zîmbitoare, tot peste viroage și coclauri, peste cîmpii și coline, eroii noștri ajunseră într-o noapte, osteniți și însetați, la marginea unui cîrîg.

Să fi fost după cîntatul cocoșilor. Luna se ascunsese adînc în nori. Era o beznă grea, de nu-ți zăreai nasul și vitejii noștri fură siliți să descalece și să-și poarte bidiviii la pas, ținîndu-i de frîu, cu multă băgare de seamă. Din depărtare li se părea că aud un vîjîit misterios de ape, ca și cînd șuvoaiele ar fi căzut din înaltul unor stînci cu vuiet mare. Și tot mergînd într-acolo, bijbiind prin întuneric și fiind în mare primejdie să dea în cine știe ce groapă, deodată la urechile lor ajunse un zgomot încă și mai pătrunzător, un zgomot surd, ca o izbitură de ciocan uriaș, care se tot repeta și se adăuga mereu cu altele, umplîndu-le sufletul de spaimă.

Și cum să nu se înfricoșeze cineva de un asemenea vuiet asurzitor, care mai că-ți spărgea timpanul, pe un întuneric atît de negru ca acela, cum să nu se tulbure pînă în măduva oaselor la auzul lui, cînd izbiturile acestea neînțelese, puternice ca bubuitul trăsnetului, păreau că vin de-a dreptul din iad? S-ar fi înspăimîntat cugelele celor mai viteji oameni.

La toate acestea, se adăuga, firește, și freamătul misterios al frunzelor care foșneau în bătaia vîntului, pîrînd a șopti în cor vorbe tainice, nemaiauzite de urechea omenească, ceea ce făcea și mai cumplită spaima; ca și cînd toate duhurile necurate s-ar fi strîns să urzească pieirea lumii.

Iată de ce lui Sancho, bunul și credinciosul scutier, începu să-i tremure mai întîi picioarele, apoi frica începu să-i scuture întreg trupul dolo-fan, de parcă era o gelatină cuprinsă de friguri. Și așa dîrdîind din tot corpul, clănțănind din dinți, se ghemui lîngă stăpînul său, ca lîngă singurul sprijin.

La rîndul lui, acesta, deși își cam simțea glasul stingîndu-i-se și curajul părăsindu-l, se înțepeni bine în șa și stînd călare pe Rocinante, glăsui astfel:

— Află, Sancho, că vitejii la vremuri grele se dovedesc și că eu pentru primejdii am fost hără-zit. Și cu cît amenințarea va fi mai mare, cu atît mai îndrîjit și mai pornit spre luptă va fi sufletul meu. Rămii sănătos, dacă ți-e frică, eu plec să mă bat cu monstrii. Stringe bine chingile calului meu și pregătește-te să mă aștepți trei zile. Dacă,

după trecerea lor, nu voi fi revenit, atunci să știi că am pierit în luptă. Te vei duce la Toboso, la stăpîna inimii mele, frumoasa Dulcineea, și-i vei spune că robul ei a murit ca un viteaz.

Auzind aceste vorbe, lui Sancho îi dădură lacrimile și începu să plîngă cu sughițuri, nu știm din care pricină, mai cu foc: sau de mila lui, că rămînea singur și fără apărare, sau de mila cavalerului, care pleca să înfrunte balaurii nopții.

— Stăpîne, să nu faci una ca asta! îl rugă el. Mai bine să ne întoarcem din cale și să fugim de primejdia care ne amenință. Fuga e rușinoasă, dar prinde bine. Să ne întoarcem, stăpîne! Mă așteaptă acasă copiii și muierea. Pentru măriia ta i-am lăsat și pentru ostroavele cele blestamate, pe care mi le-ai făgăduit, mi-am părăsit ocina. Îndură-te și nu pleca. Nu mai e mult pînă la ziuă. Așteaptă să se lumineze și apoi vei face ce-ți poruncește inima.

Dar cu Don Quijote, cavalerul fără teamă, nu se putea vorbi.

— Niciodată, Sancho, nu se va spune despre mine că am fugit în fața primejdiei. Stringe bine chingile calului și așteaptă-mă aici, orice s-ar întîmpla.

Văzînd că n-o scoate la capăt cu încăpățînatul său stăpîn, Sancho își desfăcu pe întuneric cureaua care-i ținea nădragii, se aplecă și, prefăcîndu-se că stringe chinga lui Rocinante, îi legă bine picioarele din spate, în așa fel că Rocinante nu și le mai mișca. Așa încît, atunci cînd cavalerul, mai hotărît ca niciodată, dădu pîteni calului ca să pornească la drum, Rocinante nu se mai putu urni din loc decît sărînd ca berbecii doi pași înainte și nu mai mult, atît de țepăn îi legase picioarele dinapoi brăcinarul lui Sancho.

Fără să înțeleagă ce se petrecuse cu dînsul, viteazul cavaler mai încercă o dată și încă o dată. Dar degeaba. Apoi văzînd că ducipalul său nu se poate urni din loc, înțelese că nu e lucru curat aici.

— E semn de sus, stăpîne, semn rău, care te oprește să pleci, ca să te ferească de pieire. Cercul mi-a ascultat rugămintea. Nu mai e mult pînă la ivirea zorilor.

Don Quijote mai că turba de necaz, dar fu silit să se supună unui semn pe care i-l trimitea cerul.

— Voi aștepta pînă la ziuă, așa cum spui, Sancho, deși fiecare clipă de întîrziere mă face să innebunesc de ciudă.

Auzind acestea, Sancho, căruia nemaiavinînd curea îi căzuseră nădragii în vine, se mai liniști puțin, fără să scape cu totul de spaima care îl scuturase. Se apucă să tăifăsuiască de una, de alta, ca să le treacă mai ușor vremea. Și tot vorbind, nici nu simțiră cum intra alba-n sat.

Printre copaci începu să pătrundă tiptil, tiptil lumina dimineții. Atunci se apucă Sancho, fără să fie văzut de stăpînul său, și dezlegă picioarele

calului, legîndu-și nădragii la loc, în așa fel ca Don Quijote să nu observe și să nu înțeleagă nimic din păcăleala pe care i-o trăsese sluga lui credincioasă.

Dar cînd Rocinante, simțindu-și picioarele slobozite, începu să se miște în voie, scoțînd un nechezat vesel, Don Quijote înțelese că interzicerea venită de sus încetase și se pregăti și el de plecare, luîndu-și rămas bun de la blindul său scutier, fără să uite a-i spune că de va pieri în bătălie, acesta avea să-și încaseze toată simbria pe timpul cît îi slujise cu credință, lucru pe care cavalerul îl înscrisese în diata lăsată acasă, la plecarea din sat.

Care veste făcu să stoarcă iarăși lacrimi de duioșie din ochii bunului Sancho, care nu se mai potoli multă vreme din plîns, hotărîndu-se acum să-și urmeze stăpînul pînă-n pinzele albe, oricît de mult l-ar costa aceasta și cu orice preț ar trebui să plătească într-o bună zi hotărîrea luată.

Porniră așadar împreună, Don Quijote înainte, Sancho Panza după el, ca să înfrunte di-

hăniile, spre locul de unde veneau pocnetele înfundate și vijîitul asurzitor al apelor, care se auzeau acum din ce în ce mai puternic, mai deslușit. Dar nici unul dintre ei nu se putea încă du-miri ce putea fi una ca asta.

Abia după ce ajunseră în apropierea caselor, înțeleseseră ce-i ținuse pironiți toată noaptea și îi cutremurase de spaimă. Erau șase maiuri de pivă care pocneau întruna și nimic mai mult.

— Aoleo, măria ta, că urît și-au mai bătut joc de noi maiurile și pivele astea blestemate! strigă cel dintîi scutierul Sancho, izbucnind în ris. Și luminăția ta, care îmi tot spuneai că ești născut pentru a înfrunta primejdiile și îmi lăsai simbria cu limbă de moarte și mă trimiteai în-tins la Toboso, la Dulcineea, să-i spun că ai murit ca un viteaz.

Și zicînd acestea, mai că se tăvălea pe jos de ris, de nu se mai putea opri, ca un găgăuță, acum că îi venise inima la loc din sperietură.

Numai lui Don Quijote nu-i prea dădea inima ghes să ridă și nici că-i prea venea la îndemînă să tacă, văzîndu-se batjocorit de sluga sa și mai

că ar fi poftit să-i treacă lancea prin burtă, de necaz ce-i făcea cu glumele lui.

Se mulțumi însă doar să-l pălească de două ori zdravăn pe spinare cu sulița, ca să-i mai treacă cheful năvingului, și-i vorbi astfel:

— Geaba rizi ca un mocofan și ca un prost ce te afli! Crezi oare tu, atît cît mă cunoști, că și de n-ar fi fost vorba de niște biete pive de apă, ci de șase zmei sau de șase căpcăuni, mi-ar fi fost mie teamă să mă iau la trîntă cu ei și să-i dau frumos de-a berbeleacul?

— Iartă-mi șaga, măria ta, și nu-mi lua în seamă. Știu prea bine că luminăția ta nu cunoaște frica. Dar n-am să uit niciodată spaima pe care am tras-o în noaptea asta, de-mi căzuseră și nădragii în vine și nu mai știam pe ce lume sînt.

— Bine ar fi, Sancho, să-ți mai măsoari cuvintele de acum încolo, și să nu uiți niciodată respectul pe care îl datorează o slugă stăpînului său, îi mai spuse după aceea Don Quijote și, uitîndu-și necazul, dădu pîteni bravului său Rocinante, în vreme ce Sancho, încălecînd pocăit măgarul, se grăbi să-și urmeze la drum cavalerul, zicîndu-și în sine că o cam făcuse de oaie cu glumele lui.

CAPITOLUL XV

UNDE SE ARATĂ MINUNATA AVENTURĂ A LUI DON QUIJOTE, ÎN CARE A IZBUTIT SĂ DOBÎNDEASCĂ VESTITUL COIF DE AUR AL LUI MAMBRIN, PRECUM ȘI ALTE ÎNTÎMPLĂRI NU MAI PUȚIN VREDNICE DE INTERES

Se pornise o ploaie mărunță și rece, tocmai cînd eroii noștri erau pe drum. Cerneau de sus picuri mari și deși. La moara cu maiurile nu se mai puteau întoarce spre a se adăposti. Prea era proaspătă amintirea nopții de groază pe care o petrecuseră. Își continuară așadar calea și poate spre norocul lor. Căci nu făcuseră o mie de pași și Don Quijote zări în depărtare un călăreț purtînd pe capul lui ceva strălucitor.

— Întoarce-ți fața, Sancho, și privește într-acol, la cavalerul ce călărește un cal rotat și poartă pe capul său o chivără de aur.

— Ferească sfîntul, măria ta. E un om ca toți oamenii călare pe un măgar cenușiu, nițeluș mai arătos decît măgarul meu! Pe cap parcă ar avea ceva ce aduce cu o pălărie lucitoare, dar nu e nici coif și nici de aur nu poate fi, ci mai degrabă o farfurie de aramă.

— Ești un nătărău și un nepriceput, Sancho. Pun prinsoare că e tocmai coiful de aur al lui Mambrin, pe care m-am legat cu jurămint să-l dobîndesc în luptă, pentru a răzbuna ciopîrțirea coifului meu.

— Stăpine, nu te iuți să vezi lucrurile cum nu sînt! Ne ajungă pătaniile de pînă acum și trînteile luate! Omul acesta nu e cavaler, cum nu sînt eu popă, și pe cap nu poartă nici un coif de aur, ci doar ceva nedeslușit, ca o farfurie, care lucește.

— În lături din calea mea, înșelătorule și mincinosule! Geaba încerci să mă întorci din drum. Nimeni pe lume nu va putea să mă oprească să-mi măsoar puterile cu acest cavaler necunoscut, spre a dobîndi coiful pe care îl poartă. Și zicînd aceste vorbe, Don Quijote se avîntă pe urmele omului, care de fapt nu era decît un bărbier pașnic ce călătorea prin ploaie, cu ligheanul lui de bărbierit pe cap, în loc de pălărie, pînă la cătunul cel mai apropiat, unde îl așteptau bolnavii, să le puie lipitori și oamenii sănătoși, să le radă bărbile.

Dar cu Don Quijote nu te puneai. Cu lancea întinsă, el se repezi din fuga calului gata să străpungă într-o clipă pe așa-zisul cavaler.

— În gardă, nătărăule! Sau, de nu vrei să primești lupta, dă-mi de bună voie coiful pe care îl porți!

Speriat din cale afară de momia călare, im-

brăcată în fier, care se prăvălea spre el, amenințându-l cu sulița, pașnicul bărbier abia dacă avu vreme să-și dea drumul de pe măgar jos și să o ia la sănătoasa, de-î sfîrșiau călciile fugind, fără să se mai uite în urmă.

De pe cap îi căzu cît colo ligheanul de bărbierit, pe care Sancho fu trimis să-l ridice și, dacă mai punem la socoteală și măgarul rămas în drum fără stăpîn, vom conveni ușor că prada nu era de lepădat, mai ales că lupta se încheiase fără pierderi în morți și răniți, din vreo parte sau alta.

Intrat în posesia coifului, pe care încă îl mai credea de aur, Don Quijote avu grijă să și-l potrivească pe cap. Și, cum acesta nu-i sedea — ligheanului de aramă lipsindu-i, după cum vă dați seama, partea care se reazemă pe gît — cavalerul nostru își zise că vreun om lacom l-o fi ciuntit și spart în trecut, văzînd că e din metal nobil, pentru a vinde mai ușor o bucată din el.

— Spune-mi, Sancho, ce zici de acest coif, pe

care l-am cîștigat fără luptă? îl întrebă Don Quijote pe scutierul său, încercînd să-și potrivească pe cap închipuita chivără și neștiind cum să și-o așeze mai bine.

— Dacă luminăția ta îmi îngăduie să spun ce

gîndesc, eu zic că ligheanul acesta de bărbierit, pe care îl numești coif, prețuiește, fără doar și poate, pe puțin zece parale. Cît privește calul (care mie mi se pare măgar curat) pe care bărbierul (cel fugit de frica miniei tale) l-a lăsat în urmă, el e cu mult mai chipeș decît bietul meu măgar obosit. Și dacă măria ta n-ar avea nimic împotriva, bucuros l-aș schimba chiar acum cu al meu, luîndu-l cum se zice pe acesta ca «pradă de război».

— Nu este în obiceiul cavalerilor rătăcitori să-și despoaie învinșii, luîndu-le caii, decît numai dacă aceștia i-au pierdut în luptă dreaptă! Și apoi cel fugit s-ar putea întoarce curînd după plecarea noastră, îi răspunse hotărît Don Quijote.

— Atunci, măria ta, dacă asprele reguli ale vieții cavalești nu permit aceste lucruri, poate că îmi îngădui să iau măcar samarul și căpăștrul?

La care cerere, Don Quijote, nemaiștiind cum era datina cavaleriei într-o asemenea împrejurare, nu mai zise nimic și Sancho își împodobi animalul cum nu se putea mai frumos, de-ți era drag să te uiți acum la el, cît de mîndru arăta, așa gătit.

— Fală goală, traistă ușoară, măria ta, e și cavaleria asta a noastră, la o adică! spuse într-un tîrziu Sancho Panza, care prinsese chipurile chef de vorbă. De cînd umblăm razna prin lume, înfruntînd primejdiile, ziua și noaptea, ne-am ales mai mult cu ciomege pe spinare și cu bogată pagubă în buzunare, decît cu niscai foloase sau cu vreo cinste.

Altfel ar fi fost dacă am fi intrat în slujba vreunui cap încoronat, și dacă măria ta ai lupta sub flamurile lui și ai birui pe vrăjmaș, arătîndu-ți în bătălie vitejia și priceperea. Atunci să vezi cum ar curge lauda și răsplata și simbria! Și faptele măriei tale ar fi și ele pomenite prin cărți, la curtea acelor fericîți domni și voievozi. Și poate că și isprăvile umilului tău scutier n-ar rămîne nici ele cu totul uitate.

— Ai vorbit drept, Sancho, așa este. Numai că, pentru a merita să slujești la domni și împărați vestiți ca aceia, trebuie mai întîi să-ți dobîndești tu însuși faima, umblînd prin lume și făcînd vitejii, încît toți oamenii, pînă la cei mai de rînd să te cunoască, să te arate cu degetul pe uliță și să zică: «Iată-l pe neîntrecutul cavalier al Șarpelui, sau al Soarelui, învingătorul Novacilor, cel care a răpus în luptă dreaptă pe cutare tiran sau a dezrobit, cu vitejia lui, din cătușele farmecelor pe împăratul mamelucilor...» Atunci oricare suveran ar fi mîndru să te primească la curtea lui, printre vitejii săi, pe tine, floarea cavalerilor, și viteazul între viteji. Cu regele și cu regina ai ospăta la masă și ai ieși învingător la toate întrecerile și nici o încercare nu ar fi prea grea pentru puterile tale.

Ba, într-o zi, însăși frumoasa fiică a regelui îl va îndrăgi pe cavalier și nu va mai putea trăi fără el. Și, ce mai vorbă lungă, mai la urmă cavalierul o va răpi pe fiica regelui și apoi se va urca pe tron ca ales al infantei, și se va încorona rege. Și, odată ce va fi rege, nu-și va uita nici scutierul, răsplătîndu-l așa cum se cuvine: făcîndu-l conte și dîndu-i de soție pe tînăra fiică a celui mai bogat dregător de la curtea lui.

La cuvintele acestea, Sancho nu-și mai putu stăpîni bucuria. Se aruncă la picioarele lui Don Quijote și spuse:

— Iată ce mi-aș dori mai mult decît orice pe lume, stăpîne! Sînt sigur că toate aceste lucruri se vor întîmpla într-o zi, aieveya, măriei tale. Și toată lumea va recunoaște în măria ta pe Cavalierul Tristei Figuri, cel mai viteaz dintre cavalerii pămîntului. Vei ajunge rege, iar eu voi fi ridicat la rangul de Conte, pe lingă măria ta. Și să n-ai grijă. Voi ști să mă port cum se cuvine, potrivit cinului, că doar și eu sînt de viță destul de veche.

CAPITOLUL XVI

UNDE SE ARATĂ CUM VITEAZUL DON QUIJOTE A ELIBERAT DIN LANȚURI UN CONVOI DE OSÎNDIȚI LA GALERE

Și, cum pălăvrăgeau așa, Don Quijote și Sancho Panza, făcînd planuri, iată că dau cu ochii de un șir de oameni, purtînd cătușe la mîini și lanțuri lungi la picioare.

Era un șir de vreo doisprezece răufăcători, păziți de ostași înarmați cu arbaletе, cu spade și archebuze.

— Sînt osîndiții regelui la muncă silnică pe galere, îi spuse Sancho stăpînului său.

— Oare poate regele să facă silnicie unor oameni?

— Pe bună dreptate, măria ta, oamenii aceștia s-au făcut vinovați de fapte rele și au fost osîndiți la muncă silnică pe galere, cum spune și cîntecul:

*Rob la turci pe Marea Albă,
Trage ziua la catargă,
Trage catarga pe uscat
Și noaptea cu fier legat...*

— Dacă acești oameni merg în silă să vislească pe corăbiile regelui, și nu de voia lor, atunci se cheamă că s-a făptuit asupra lor o sil-

nicie și un cavaler al dreptății are datoria să sprijine pe cei slabi și să împiedice silniciile.

— Bagă de seamă, măria ta, îi spuse Sancho, că regele i-a osîndit pentru fărâdelegile lor și regii au totdeauna dreptate. Nu trebuie să ne amestecăm.

— Asta rămîne de văzut, Sancho, dacă e într-adevăr așa cum spui tu, răspunse Don Quijote și, dînd pîneni calului, le ieși în întîmpinare:

— Bună vreme, oameni buni, le spuse el ostașilor care păzeau pe ocnași. Dar pentru care fapte au fost osîndiți nefericiții aceștia?

— Dacă aceasta vă este dorința, să știți, n-a-veți decît să-i întrebați pe ei și de vor fi în toane bune au să vă spună.

Ceea ce Don Quijote se grăbi să și facă. Primul dintre condamnați îi răspunse, mai în

șagă, mai în serios, că fusese osîndit la trei ani de catargă pentru că iubise prea mult.

— Să fie oare dragostea pricină pentru o atît de cruntă pedeapsă? se miră Don Quijote. Atunci eu cel dintîi aș merita să port lanțurile cele mai grele!

— Numai că vezi, măria ta, îi răspunse tînărul rizînd, eu m-am îndrăgostit într-o zi de o frînghie plină de rufe și oamenii stăpînirii m-au prins tocmai cînd o strîngeam mai cu foc în brațe și fugeam.

— Dar tu, pentru ce pricină ești aici? întrebă Don Quijote, pe următorul ocnaș.

— Pentru o nimica toată! A cîripit prea mult, luminăția voastră, răspunse altul în locul celui întrebît. Că dacă n-ar fi deschis gura, cînd îl căzneau să spuie cîți cai orfani luase de suflet, azi ar fi fost un geambaș liber și un hoț cinstit.

Dar toată pasărea pe limba ei piere.

Mai era acolo și un fost învățacel, știutor de slove latinești și un hoț de buzunare, înrăit în deprinderile lui, un fel de Șterpelescu înveterat, ce mai fusese o dată osîndit, dar nu se învățase minte. Nu era prost deloc. Îl chema Gines de Pasamonte și, tot trăind mai mult în temniță decît pe afară, ajunsese să-și scrie și viața în timpul șederii lui între patru ziduri de închisoare.

Don Quijote îi cercetă pe toți. Pentru toți află în sufletul lui milă și înțelegere. Nu erau ei chiar atît de vinovați cum păreau, își spunea el în sinea lui. Poate și magistrații se vor fi înșelat asupra unora. Poate avocații prost plătiți nu-și dăduseră osteneala să-i scoată pe alții basma curată.

Pină la urmă cavalerul nostru încercă să-i convingă pe paznici să le dea drumul osîndiților, cu atît mai mult cu cît nu lor le greșiseră. Îi asigură că el însuși le va fi mulțumitor.

Nu obișnuia să ceară, nici să roage pe nimeni. O făcu acum pentru binele acestor nefericiți, care s-ar fi întors poate pe calea cea bună. Dacă însă paznicii vor rămîne surzi la cererea lui de a elibera pe condamnați, atunci, le spuse cavalerul, el se va vedea silit să facă uz de spadă și de lance, pentru a obține eliberarea prizonierilor.

Cînd auziră ce gînduri are, paznicii se necăjiră foc pe Don Quijote și-l poftiră să-și vadă de drum, arătîndu-i că-i o prostie ceea ce spunea, pentru că osîndiții nu sînt ai lor, ci ai regelui, și că ei n-ar avea dreptul să le dea drumul.

— Du-te cît mai degrabă, seniore, de aici, și lasă-ne în pace! Piei din calea noastră, dacă nu ți s-a urit cu binele! Și nu uita să-ți mai îndrepti castronul acela caraghios pe care îl porți pe cap, îi spuse șeful paznicilor și ostașilor.

Lui Don Quijote nu-i trebui să audă și alte cuvinte de batjocură. Minios, el se repezi asupra îndrăznețului care îl insultase și îl dădu jos de pe cal, rănindu-l cu lancea.

Atunci, paznicii care pentru o clipă rămaseră descumpăniți de întorsătura lucrurilor se repeziră cu toții asupra cavalerului și l-ar fi făcut praf, dacă ocnașii ar fi stat cu mîna-n sîn, așteptînd să se sfîrșească lupta. Dar și ei, în frunte cu Gines de Pasamonte, marele pungaș, se porniră la asalt, dezarmînd pe paznici de spade și arbele, doborîndu-i și luîndu-și apoi zborul cît mai departe de acel loc, care cum nimerea și unde vedea cu ochii mai repede, după ce-și desfăcuseră lanțurile care îi împiedicau la mers.

Dar, mai înainte ca vreunul să-și poată aduce la îndeplinire intențiile, după ce paznicii și ostașii fură alungați, Don Quijote aținu calea osîndiților și le vorbi așa:

— Oricine ați fi și oricîte rele veți fi făcut în viața voastră, o binefacere nu se uită niciodată. Și libertatea voastră prin mine ați dobîndit-o.

Mi-ați rămas datori. Și eu vă cer să mergeți la Toboso și s-o căutați pe cea mai mîndră fată din partea locului, pe cea mai frumoasă din toate. Ea răspunde la numele de Dulcineea. Veți îngenuchea înainte-i și-i veți spune că robul ei, Cavalerul Tristei Figuri, Don Quijote din La Mancha a fost acela care v-a dăruit libertatea. Apoi sînteți liberi s-o apucați fiecare pe unde veți vrea.

— Măria tă, îi răspunse, în numele condamnaților la galere, marele hoț Gines de Pasamonte, ceea ce pretinzi este cu neputință de înfăptuit. Ostașii regelui ne vor urmări pas cu pas de acum încolo și va trebui să mergem tot pe drumuri lăturalnice și ascunse, unul într-o parte, altul într-alta, nicidecum doi pe aceeași cărare. Mai curînd ne-am lega să spunem trei-patru rugăciuni seara înainte de culcare, tot restul vieții noastre, dacă asta ți-e voia, decît să ne ducem grămadă la frumoasa aceea din Toboso.

— Dacă-i vorba pe așa, tîlharule, strigă la el Don Quijote, infuriat, te voi face să mergi de-a bușelea pină acolo, cu lanțurile de picioare.

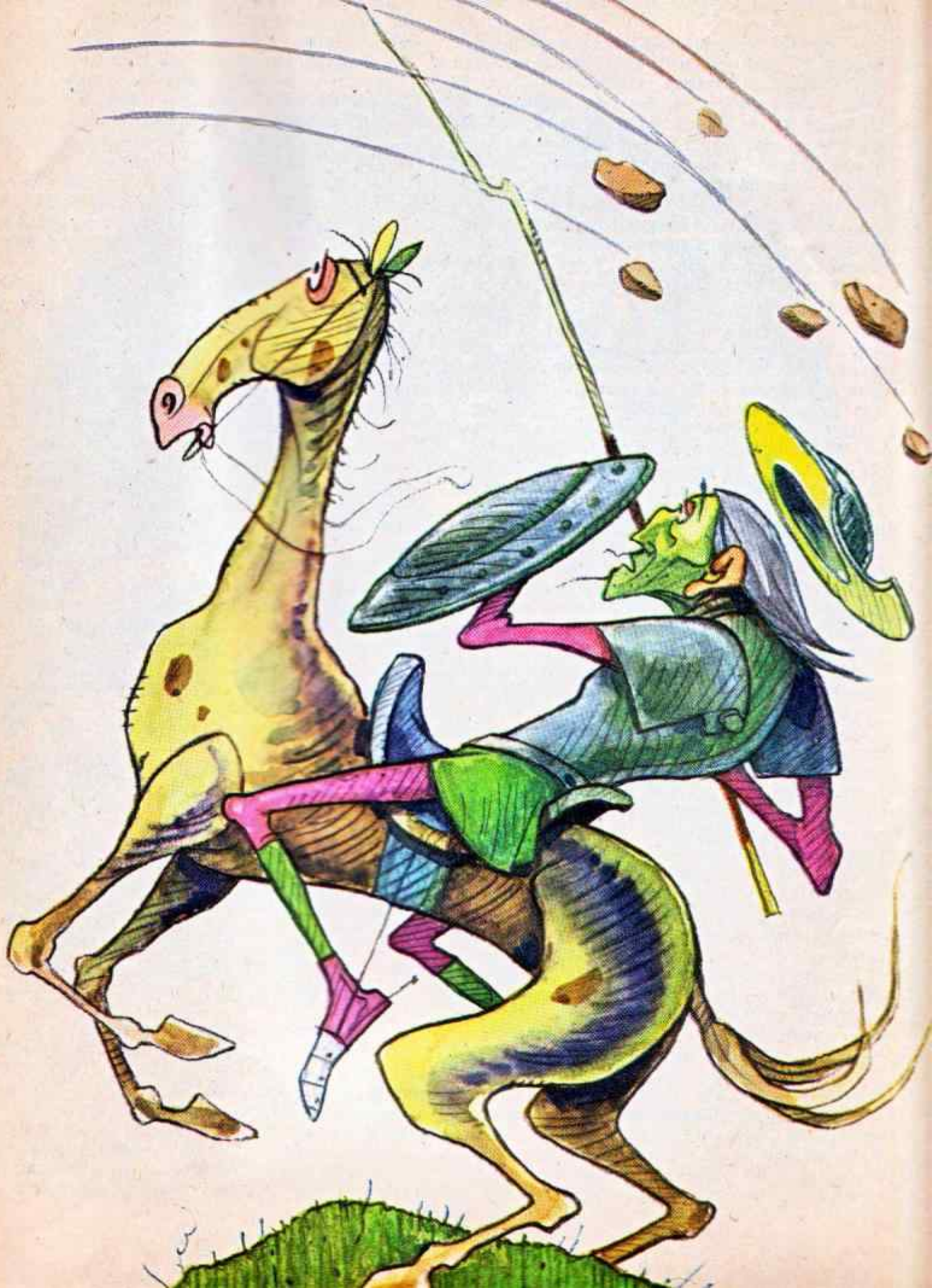
Dar nu apucă să sfîrșească bine vorba, că la un semn de al lui Gines, osîndiții începură să arunce cu pietre în viteazul cavaler și în scutierul său, care se grăbi să se ascundă după măgar, pentru a se feri de lovituri. În cîteva clipe, Rocinante și nobilul lui stăpin zăceau la pămînt, iar osîndiții se înghesuiau care mai de care să-l dezbrace pe cavaler de puținele haine ce-i acopereau trupul. Cît despre lighenașul care îi ținea loc de coif, unul mai pornit dintre condamnați nu se lăsă pină nu îl călcă în picioare.

Lui Sancho nu avură ce-i lua mai mult decît sumanul de pe el. După care faptă, osîndiții se făcură nevăzuți, lăsîndu-i pe Don Quijote și pe Sancho Panza să mediteze în singurătate la desertăciunea sentimentelor lumii și la netrăinicia recunoștinței omenesti.

CAPITOLUL XVII

DESPRE AVENTURILE CELOR DOI ÎN SIERA MORENA, DESPRE ALTE CUVINTE ROSTITE DE EROI ȘI DESPRE ALTE FAPTE DE SEAMĂ ÎNTÎMPLATE LUI DON QUIJOTE ȘI LUI SANCHE PANZA, DUPĂ ACEEA

— Ai văzut, măria ta, ce ne-a mai fost dat să tragem? După cît se pare niciodată n-o să te lecuiești de vechile năravuri viteze, pe care eu unul nu dau doi bani. Nu ne mai rămîne acum

decît să ne furişăm prin codrii de frica ostaşilor regali.

— Ai grăit înţelept, Sancho, şi, dacă te-aş fi ascultat la vreme, n-am fi ajuns astăzi, în acest hal, abia să ne mişcăm mădularele, bătuti cu pietre tocmai de cei pe care i-am ajutat, spuse Cavalerul Tristei Figuri, ridicîndu-se cu greu de jos. Cît priveşte teama de care pomenieşti, de ce ne-am teme de arcaşii regelui? Un cavaler răătăcitor nu fuge niciodată din faţa primejdiei şi nu cunoaşte frica.

— Să părăsim vorbele goale şi să ne grăbim, măria ta, spre desişul pădurii, că nu-i mai bună şi mai tainică ascunzătoare decît printre copaci.

Se lăsa noaptea cînd cei doi pătrunseră în munţi, în inima codrilor de stejari din Siera Morena, unde aveau să mîie pînă în zori, la adăpostul frunzelor şi trunchiurilor dese.

Dar, cum trage aşa adesea pe oameni spre păcat, făcînd să curgă belelele pe capul celor necăjiţi, tot astfel spre codri, în puterea nopţii, soarta îl îndreptă acum şi pe Gines de Pasamonte, cel vrednic de spînzurătoare. Şi, tot orbecăind Gines printre pomi, dădu peste cei doi, care dormeau virtos, în scorbura unui arbore falnic.

Cum însă urcuşul pe jos era greu unei mlădiţe de neam, ca vestitul Gines, acesta se gîndi că n-ar fi rău să „împrumute“ în acest scop măgarul scutierului Sancho.

Ceea ce şi făcu, fără prea multă mustrare de cuget. Îl dezlegă de copac, încălecă pe el şi pe-aci ţi-e drumul. N-avea timp de pierdut.

Neînchipuit de mare fu jalea pe care o încercă bietul scutier cînd, trezindu-se din somn, băgă de seamă că i se furase măgarul.

Mai multă pagubă nici că se putea.

Îl căina şi-l bocea cu lacrimi, ca pe un copil pierdut, cu ajutorul căruia, el, om sărman, îşi mai uşurase greul gospodăriei atît amar de ani.

Pînă cînd Don Quijote, înţelegîndu-i durerea şi pentru ca să nu-l mai audă plîngînd, îi făgădui trei măgari în loc de unul, la întoarcerea lor acasă, numai şi numai ca să-i curme odată plînsul.

Trebuie s-o spunem însă, ca să nu mai lungim povestea, că n-a mai fost nevoie de cei trei măgari făgăduiţi de cavaler, pentru că a doua zi chiar, umblind teleleu prin deasa pădure Siera Morena cu stăpînul său, Sancho Panza se lovi nas în nas, ziua-n amiaza mare, tocmai cu Gines de Pasamonte, pungaşul, care răătăcise drumul tot călărind pe măgarul furat. Şi, recunoscîndu-şi dragul animal, pe care atîta îl plînsese, puse pe fugă hoşul, cu cîteva bîte pe spinare.

Nu vom mai descrie aici bucuria fără margini de care se simţi cuprins bravul nostru scutier

cînd îşi revăzu măgarul, pe care îl socotea pierdut pentru totdeauna şi nici mulţimea de întimplări mărunte şi de pătânii încurcate, ale celor doi nedespărţiţi tovarăşi de drum.

Şi aceasta pentru a-i lăsa să ajungă mai degrabă la un han, la care mai trăsese ei cîndva, şi la care Sancho şi Don Quijote fură întimplaţi de hangiu, de hangişă şi de fiica lor cea frumoasă, mai mîndră decît domniţele.

Acolo poposiră cavalerul şi scutierul său, osteniţi de drum şi flămînzii, nobilul hidalgo vi-sînd, după bolnava lui închipuire, castele şi cai verzi pe pereţi şi monştri de tot soiul, şi uriaşi, cum îi era firea.

Aşa se face că peste noapte şi hangiu şi Sancho Panza fură treziţi din dulcele lor somn de nişte urlate ca de fiară, care veneau din odaia cavalerului nostru. Apropiindu-se îngroziţi de uşă şi deschizînd-o, îl văzură pe Don Quijote, numai în cămaşe, cu sabia în mînă, strigînd cît îl ţinea gura şi izbînd din răspuseri cu paloşul, ca în nişte uriaşi imaginari, în cele cîteva burdufuri pline cu vin, aşezate la rînd în firidă.

În jurul lui, un lac roşu scâlda podeaua, fiindcă burdufurile găurite de tăişul sabiei îşi revărsaseră bogat conţinutul lor, ca nişte balauri răniţi de moarte, din trupul cărora s-ar fi scurs în valuri sîngele otrăvit.

Spectacolul era măreţ şi înfiorător totodată.

Adînc turburat, Sancho Panza tremura de groază. Cît priveşte pe bietul hangiu, la vederea atîtor burdufuri cu vin batjocorite de viteazul hidalgo, care le luase drept uriaşi, mai că-i venea să moară de ciudă.

Începu să blesteme şi să care la pumni în spinarea cavalerului nostru, năucit acum de apariţia unui nou şi neprevăzut duşman, despre care nu mai ştia ce să creadă.

— Trăsni-te-ar cerul, de nebun bătrîn, să te trăsnească! îi striga el, cum mi-ai risipit tu bună-tate de vin!

Nu mai Sancho nu se limpezise din vis şi căuta peste tot prin odaie capetele uriaşilor cu care stăpînul lui, ştia bine, se luptase şi pe care, doar văzuse cu ochii lui, cum le retezase cu sabia, cînd dăduse buzna în încăpere împreună cu hangiu.

— Casa asta este vrăjită, oameni buni! E o casă vrăjită hanul ăsta, striga el frecîndu-se la ochi, pentru a-şi risipi somnul, o casă blestemată!

— Blestemaţi să fiţi voi, tilharilor, neghiobilor şi nebunilor! zbiera disperat hangiu, care privea neputincios cum se scurge şi ultima picătură de vin din burdufuri şi odată cu ea atîta trudă şi bani risipiţi degeaba, un an întreg. Dar mi-o veţi plăti cu vîrf şi îndesat! Să n-aveţi grijă!

Abia a doua zi, la lumina soarelui, cînd visele de noapte şi vedeniile se spulberă în razele dimineţii, Sancho Panza şi Don Quijote îşi dădură

seama ce însemnase lupta și câtă amărăciune și risipă făcuseră hangiului. Norocul amîndurora în trăsnaia asta a fost că, porniți la drum să-l caute pe vechiul lor prieten, se nimeriseră la același han, tocmai atunci, și preotul și bărbierul din La Mancha, vechi prieteni ai cavalerului, care plătiră toată paguba pricinuită, nădăjduind că după aceea îl vor putea lua și duce cu dinșii în satul lui de baștină. Ca, odată ajunși acolo, să se mai liniștească zbuciumatul lui suflet bîntuit de năluci și să se așeze și el ca toți oamenii cum se cade, la casa lui, în gospodăria lui.

Dar ți-ai găsit omul cu care să poți vorbi?!

Făcură atunci o cușcă din lemn, o încărcară pe un car cu boi și cu momeli și șoșeli mi-l băgară înăuntru și-l zăvorîră bine cu lacăte să nu

mai scape, să-l poată duce pe sus, dacă nu de voie, baremi cu sila, gândind că, pină la sfîrșit, îl vor mîntui de vedenii.

Și așa, Don Quijote cu alaiul lui, compus din preotul satului și din bărbier, urmați de scutierul credincios, Sancho, se îndreptară spre La Mancha, unde ajunseră spre amiază zi și fură bine primiți și ospătați, ca oamenii care au făcut cale lungă și se întorc la sălașele lor, după multă vreme de lipsă.

Țăranii se mirară îndelung, firește, văzîndu-l cum era purtat în car și în ce hal arăta, slab ca o stafie, bunul și cinstitul lor vecin, nobilul Don Quijote.

Dar și mai mult s-ar fi crucit, desigur, dacă ar fi știut prin cîte nemaipomenite întîmplări îi fusese dat să treacă și cîte vitejii îi fusese dat să înfăptuiască.

Lucruri pe care aveau să le afle pe de-a întregul, din fir a păr, numai cei ai casei: buna și blînda chelăreasă și îngrijitoare a cavalerului și înțeleapta lui nepoată și Juana Panza, soția scutierului Sancho, care și ea fu nespuse de uimită aflînd prin cîte primejdii trecuseră bărbatul ei și stăpînul lui, cel mai viteaz dintre cavaleri.

În acest răstimp, îngrijit de buna chelăreasă și de nepoata cea tinărară și cuminte, bine hrănit și cocoloșit, așa cum de multă vreme nu mai fusese în rătăcirile lui, iscusitul Don Quijote șezu în casă și se odihni, de mult umblet ce umblase. În fiecare zi era vizitat de bunii și credincioșii lui prieteni, preotul și bărbierul satului, care mereu îl cercetau cu întrebările, chipurile ca să vadă dacă nu cumva s-o fi înzdrăvenit nobilul lor amic și i-or fi venit mințile la cap. Aceștia purtară cu Don Quijote convorbiri pline de înțelepciune despre cîte toate, fiindcă de multe ori, cînd se găsea în toane bune, cu viteazul hidalgo se puteau tăifăsuși și lucruri cuminți.

Veni să-l vadă și Sancho Panza, care, după ce o încredință pe Juana, nevasta lui, că într-o zi va deveni stăpîna unui ostrov dintre cele mai mîndre, simțea acum parcă mîncărime în ciubote să tot umble haihui prin lume, după vitejii, doar, doar o ajunge mai repede conte sau guvernator, așa cum îi făgăduise odinioară cavalerul!

— Ce se vorbește despre mine prin sat, bunule Sancho, despre întîmplările mele, despre vitejia mea? îl întrebă într-o zi Don Quijote, dorînd să afle dacă aventurile lui stîrniseră vreun ecou în lume.

— Dacă măria ta nu se va supăra pe sluga lui, de îndrăzneală, îți voi spune că unii dintre oamenii pe care i-am auzit vorbind spuneau sus și tare că n-au mai văzut în viața lor un țicnit mai mare decît măria ta și nici un prostăvan mai gușat decît mine, pentru că m-am luat după bazaconiile pe care mi le-ai turnat. Alții susțin că ești un infumurat fără pereche, tot pe atît cît de nebun ești, pentru că, dintr-un boiernaș sărac

ce erai, te-ai apucat să te faci singur cavaler și ai pornit să vînturi lumea, umblînd după aventuri.

— Gura lumii slobodă, Sancho. Să lăsăm nerozii să sporovăiască, cît or pofti. De limba lor otrăvită n-au scăpat nici împărații cei mai vestiți ai lumii, nici chiar viteazul Cezar și nici Alexandru cel Mare, ba chiar nici Hercules, cît era de voinic.

Ceea ce e mai de seamă, Sancho, prietene, e ca numele nostru să plutească pe toate buzele cît vom trăi și ca lumea să ne pomenească și după moarte. Numai așa vom fi încredințați că faptele noastre n-au trecut nebagate în seamă, că isprăvile noastre nu se vor uita prea curînd, că nu se vor stinge fără nici un răsunset în conștiința oamenilor.

Numai astfel vom fi siguri că ne vom perpetua în memoria urmașilor și că vom trăi prin ei, chiar și după ce vom înceta să existăm.

— Dacă așa stau lucrurile, cum arată măria ta, apoi fii sigur, stăpîne, că nu va fi nevoie să așteptăm pină ce nu vom mai fi, pentru ca să se vorbească despre noi. Faima noastră a pătruns încă de pe acum prin cărți, după cîte am auzit mai deunăzi, de la un tinăr foarte învățat, școlit ani mulți prin orașe mari și vestite.

Îl cheamă Samson Carrasco, e feciorul unui consătean și pretinde că au și apărut niscai pagini în care se scrie despre noi și despre întîmplările noastre.

— Poștește-l degrabă pe acest tinăr, să stăm de vorbă cu el, spuse Don Quijote, nerăbdător să afle cît mai multe chiar din gura sugubățului june, care, între noi fie spus, se ținea numai de șotii, neavînd nici o grijă decît să petreacă și să se veselească pe socoteala altora.

Chemat de Sancho, Carrasco veni fără strop de zăbavă și, fără să se lase prea mult rugat, ospătă la masă bogată, împreună cu Don Quijote și cu Sancho Panza. El povesti că, în vreme ce se afla la Salamanca, avu prilejul să vadă cu propriii lui ochi o carte în care erau istorisite aventurile cavalerului și ale scutierului său.

— Numai că, adăugă Samson Carrasco, scriitorul acestor întîmplări nu prea le știa bine pe toate, ci le depăna după cum le auzise el însuși de la alții, multe din luptele și pătaniile celor doi eroi fiind cam încurcate din pricina asta.

Nu reieșea prea limpede, de pildă, cine anume furase măgarul jupînului Sancho.

— Eram atît de obosit, îl lămurî Sancho, încît adormisem tun stînd călare pe asin, și hoțul, care își cunoștea bine meseria, fără a încerca să mă trezească, mi-a proptit bine șaua în patru țăruiși și m-a lăsat să dorm mai departe, după ce mi-a tras binișor măgarul de sub mine. Abia tir-

ziu, către zori, cînd m-am trezit în șaua așezată întocmai ca pe o capră de lemn, și cînd, vrînd să-mi dezmoțesc oasele, m-am rostogolit în iarbă, am băgat de seamă că bietul meu asin nu

mai era nicăieri. Acesta e adevărul adevărat, Don Carrasco! Și dacă povestitorul va scrie altfel despre noi, măsluind faptele, să știi că îndrugă baliverne și nu merită să i se dea crezare — spuse Sancho Panza, corectînd mai departe și alte nepotriviri din paginile cu pricina.

La rîndul lui, Carrasco, prefăcîndu-se a fi foarte atent, însemna cu grijă amănuntele, asigurîndu-și gazdele că, la viitoarea apariție a cărții, va interveni pe lingă autor, ca să îndrepte greșelile, potrivit adevărului și nu închipuirii. Ceea ce avu darul să liniștească deplin pe neliniștitul cavalier Don Quijote, zelos ca posteritatea să înregistreze mărețele lui aventuri întocmai așa cum se petrecuseră ele.

— Dar spune-mi, Carrasco, îl ispită Sancho Panza, nu cumva ți-a vorbit autorul acelei cărți în care se povestesc faptele noastre și despre un alt volum, care stă să apară, adică despre partea a doua a cărții lui?

— Ba mi-aduc aminte că a povestit de așa ceva, numai că, spunea el, nu a descoperit ni-

căieri vreun manuscris care să cuprindă urmarea întâmplărilor povestite pînă aici. Însă, cum îl va găsi, din chiar acea clipă, a făgăduit că îl va da la tipar, răspunse Samson Carrasco.

— Să ne grăbim să plecăm cît mai curînd la drum, măria ta, zise Sancho Panza. Alte aventuri ne așteaptă și nu trebuie să ne pierdem vremea fără folos.

(Se vede treaba că acum bunului Sancho Panza i se trezise pofta de aventuri mai abitir chiar decît cavalerului.)

De afară se auzi tocmai atunci nechezatul vesel al năzdrăvanului Rocinante, și acesta fu interpretat ca un semn bun de către viteazul Don Quijote care, împreună cu scutierul său credin-

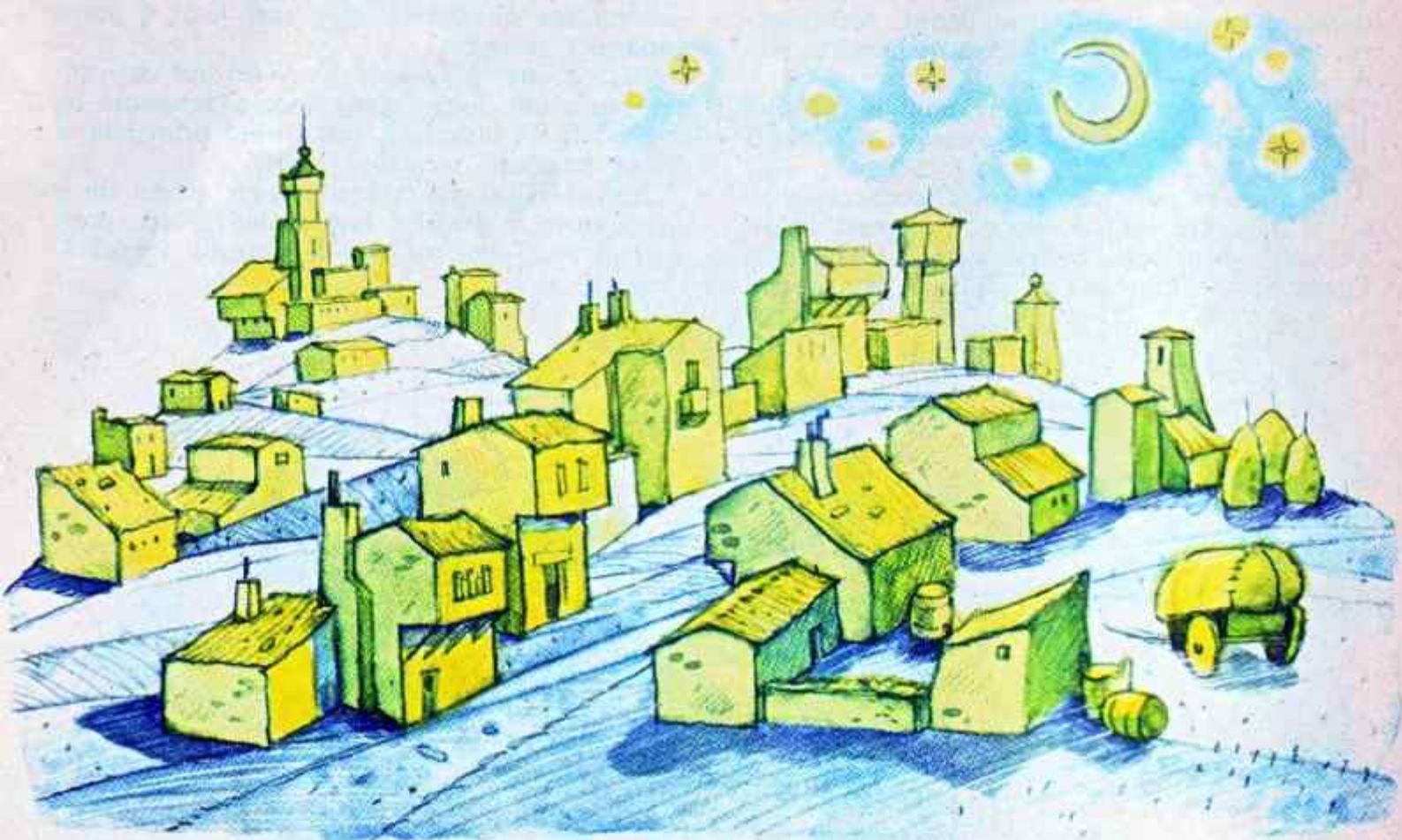
cios, hotărî plecarea de acasă în cel mult opt zile.

O plecare ce trebuia să aibă loc în taină, fi-rește, și de care să nu știe nici chelăreasa și nici nepoata sa și să nu afle, cu nici un chip, nici preotul sau dascălul satului, care le-ar fi putut zădărnici planurile.

Căci și unul și celălalt dintre cei doi viteji însetoșau acum după fapte eroice și tremurau de nerăbdare să întîmpine mai curînd primejdia și să se încunune cu laurii gloriei.

Numai astfel putu să ia naștere și cea de a doua carte a vitejiilor fără seamăn, care, dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar fi povestit vreodată.

CAPITOLUL XVIII

UNDE SE ÎNCEPE UN NOU CAPITOL ȘI CHIAȚ O NOUĂ CARTE, POVESTIND ISPRĂVILE NEMAI-POMENITE ALE CELOR DOI EROI NĂZDRĂVANI

Așa se face că ne învrednicim acum a depăna și întâmplările celei de a doua cărți a peripețiilor donquijotești, prin neasemuita bravură a viteazului și neastîmpăratului cavaler din La Mancha și a scutierului său, nu mai puțin de laudă, Sancho Panza.

De prisos să mai arătăm văicărelile celor două cumetre grijulii, chelăreasa și nepoata cavalerului, la aflarea neînduplecatei hotărîri a stăpînului lor, de a pleca iar la drum pentru a căuta și a înfrunta primejdiile. (Nu aveau cum să priceapă niște sărmane femei ce însemna pentru eroii noștri dorul de vitejie. Ele o țineau una și bună: că din ultima călătorie și unul și celălalt

se întorseseră deșelați în bătaie și cu spinările bine cetluite de pumni. Dar nimbul gloriei nepieritoare, pe care îl culeseră din asemenea fapte, ele nu-l deslușiseră nicidecum pe fruntea celor doi neînfrițați luptători.)

În ceea ce îi privește pe bărbierul satului și pe duhovnicul cavalerului, aceștia, luînd știre de la tînărul și vicleanul cărturar Samson Carrasco despre intențiile cavalerului, se adunară în taină și se sfătuiră, nu știm ce, că n-au vrut să ne spuie.

Dar de plecat îi lăsară să plece în voie, dacă văzură pînă la sfîrșit că nu aveau cum să li se împotrivescă.

Și iată-i acum pe Don Quijote și pe Sancho Panza călărînd spre luminata cetate Toboso, unde se hotărîse să meargă în pelerinaj viteazul cavaler, pentru ca să poată depune omagiul iubirii lui la picioarele celei mai frumoase și mai nobile castelane, Dona Dulcinea.

Degeaba îi trîncănea la ureche preapămîntea-nul Sancho, scutierul său, că ultima oară cînd o văzuse peste uluci, în satul ei de baștină, Dulcinea treiera griul, ca o țărancă de rînd, și că pe

chipul ei fermecător se așternuse praful și pleava de un deget. Că era neagră de colb...

— Te înșeli, Sancho, prietene, și aiurezi verzi și uscate. Pe Dona Dulcineea n-ai fi putut s-o vezi altfel decât zimbând la fereastra unui castel, ori țesând la o pinză lucrată în fir de aur și stropită cu mărgăritare, așa cum le șade bine zinelor și domnițelor Spaniei, care sălășluiesc în palate de cleștar.

Dacă nu cumva vreun vrăjitor pizmaș, care și-o fi virit coada și aici, n-o fi prefăcut totul în fața ochilor tăi, ca să-ți înșele vederea.

Așa îi vorbi scutierului cel credincios Don Quijote și multe altele ca acestea, ca să li se pară drumul mai scurt.

Se făcuse miezul nopții, când călăreții noștri intrară în Toboso și prima grijă a cavalerului fu aceea de a căuta palatul iubitei lui.

— Trebuie să fie o cocioabă, o cocioabă ascunsă într-o fundătură a satului, luminăția ta, și nicidecum un palat sau un castel, așa cum te amăgești.

— Bați cimpii, Sancho, o domniță nu poate locui într-o colibă. Îmi va fi însă greu, ce-i drept, să recunosc o clădire pe care n-am văzut-o niciodată, altfel decât în închipuirea mea, așa cum niciodată n-am zărit nici chipul acestei fermecătoare tinere care mi-a furat inima, altfel decât în visurile mele.

— Cu atât mai puțin voi putea să o recunosc eu, măriia ta, care nici măcar nu mi-am închipuit-o vreodată, răspunse Sancho Panza, legănându-se în șa, în urma stăpînului său.

Tocmai atunci le ieși în cale un plugar, care pleca la cîmp cu noaptea în cap și pe care Don Quijote se grăbi să-l întrebe dacă nu cumva știe unde se află castelul Domniței Dulcineea. La care omul nostru răspunse că nu era de prin partea locului și nu avea cunoștință despre vreo domniță cu un astfel de nume și despre nici un castel.

— Pe aici sînt doar cîteva cocoane mai răsărite și atât. Restul sînt țărânci.

Alt om, pe care să-l poată întreba de vorbă, nu se mai ivi. Toți dormeau tun prin casele lor și numai cei doi mergeau așa prin bezna neagră, orbecăind fără să știe pe unde umblă și nici unde vor nemeri. Sancho îl sfătui pe cavaler să iasă din sat și să se ascundă într-o pădure, unde să innopteze, și să-l lase pe el singur să se descurce, cum se va pricepe mai bine; sfat pe care Don Quijote găsi nimerit să-l asculte, ca fiind prea înțelept, și făcu întoarsă calea spre dumbrava din apropiere, călare pe mîndrul lui Rocinante.

Rămas singur, Sancho găsi acum timpul să chibzuiască ce-i de făcut și să gîndească mai adînc la multe altele, așa cum nu prea avea obiceiul decât arar.

— Nebun de-a binelea o fi cavalerul Don

Quijote, dar nici eu n-am nici un cusur în această privință. Ba sînt încă și mai scrîntit decât el, de vreme ce am primit să-l însoțesc pretutindeni, așa zurlu cum îl știam că e și cum îl cunoștea o lume întreagă. Amar de mine. Vorba e: pe unde scoatem cămașa, de data asta. Din pămînt, din piatră seacă trebuie să i-o aduc pe Dulcineea, pe domnița care poate n-a existat niciodată, decât în capul lui plin de gîrgăuni.

Cu astfel de griji și de gînduri negre se tot frămînta bietul Sancho, străbătînd ulița satului și timpul trecea încet, de parcă s-ar fi tîrît, pînă ce iată și alba dimineată că se furișă pe nesimțite, poleind casele și pomii cu primele raze de soare.

Așteptase o noapte întreagă printre arbori Don Quijote, s-o vadă apărînd pe draga inimii lui și Sancho îl mai lăsă încă să adaste, tot gîndindu-se ce ar fi mai bine să născocească, pentru ca bucuria întîlnirii să fie adevărată și întreagă.

Cînd, iată, pe drum se iviră trei tinere țărânci, călărînd, după obiceiul locului, pe trei blinde măgărite.

«Fie ce-o fi, își zise în sinea lui scutierul. A

sosit momentul! Una din aceste sătence trupeșe va trebui să se prefacă într-o gingașă domniță, cît ai clipi din ochi.» Și vorbind astfel, le-o luă înainte pe drumul care ducea spre pădure, să-l vestească la vreme pe Don Quijote că aleasa inimii va răsări din clipă în clipă.

— Luminăția ta, îi spuse Sancho stăpînului său, abia mai răsufind de alergătură, ți se va împlini visul cît ai bate din palme. Iat-o pe frumoasa și nobila Dulcineea, călărind un mîndru cal alb alături de cele două bune prietene ale ei. Iat-o cît de frumos e înveșmîntată în rochia ei subțire din fir de aur și de argint, parcă ar fi o regină! Nu mai sta pe gînduri, că n-avem timp de pierdut. S-o întîmpinăm cum se cuvine și să i ne închinăm cu toată cîntea pe care o merită.

Și, zicînd aceste cuvinte, ieși dintre copaci și

se îndreptă spre cele trei tinere care se apropiiau acum de luminișul pădurii, fără a mai căta în urmă, să vadă ce mutră face stăpînul său.

— Să mă trăsnească cerul, Sancho, prietene, îi șopti Don Quijote, dacă văd pe drum altceva decît trei țărânci, călărind trei măgărițe sure. Nici urmă de vreo domniță, care ar putea fi Dulcineea mea.

— Ar fi mai nimerit să taci, măria ta, și să te îndrepti cu calul spre a întîmpina pe această mîndră copilă de neam mare, pe această neasemuit de frumoasă prințesă, care se apropie acum de noi.

— Binecuvîntată să fie întîlnirea luminăției tale, aleasă făptură, cu stăpînul meu, Cavalerul Tristei Figuri, Don Quijote din La Mancha, strigă Sancho Panza, ingenunchind la picioarele fetei din dreapta, aproape în același timp cu Cavalerul Don Quijote.

Niciodată ochii noștri nu s-au învrednicit a privi o apariție mai strălucitoare.

Neștiind ce să creadă despre cei doi oameni ciudați, care se prosternau la picioarele lor, și socotindu-i, după vorbă, mai curînd doritori a-și bate joc de ele, cele trei sătence își opriră din mers măgărițele, în vreme ce una, care părea cea mai isteată, și pe care Sancho o arătase stăpînului său a fi însăși Dona Dulcineea, îi sudui astfel:

— Cărați-vă de aici și nu ne ațineți drumul, că ni-i cu grabă. Și mai ales lăsați-vă de glumele astea fără sare, oameni lipsiți de rușine ce sunteți, că acuși pun țesala pe voi și vă scarmăn!

— Cum e cu puțință, luminăția voastră, își reluă Sancho neabătut monologul, să fiți pe cît de frumoasă tot pe atît de lipsită de inimă, încît să nu vă înduioșați de suferința celui ce numai pe voi vă iubește și care, din zori și pînă în sară, nu se gîndește decît la voi?

— Încetați odată cu văicărelile astea și lăsați-ne să trecem, cum vă spun! Sau credeți că, dacă sîntem doar niște simple țărânci, n-om găsi ac de jocul vostru?

— E zadarnic, Sancho, prietene, spuse, cu amărăciune în glas, scutierului său Don Quijote. Vrajitorul care ne urmărește cu înverșunarea lui ne-a fost și astăzi protivnic, prefăcînd într-o femeie de rînd pe cea mai gingașă și mai fără seamăn pe lume dintre domnițe. Și, zicînd acestea, cavalerul nostru se ridică în picioare, lăsîndu-le să treacă, iar cele trei tinere țărânci, dacă văzură drumul liber, dădură pîteni măgărițelor și o zbughiră grăbite, continuîndu-și calea, fără să mai privească în urmă.

— Blestemați în veci să fie toți vrajitorii din lume cu farmecele și vicleniile lor, strigă Sancho, abia stăpînindu-și risul în sinea lui, iar bietul Don Quijote, cu sufletul pustiit de tristețe, dădu pîteni blîndului Rocinante și o porni spre alte zări mai priincioase.

CAPITOLUL XIX

UNDE SE POVESTESTE DESPRE ÎNTÎLNIREA ÎN PĂDURE A LUI DON QUIJOTE, CAVALERUL ÎNTRISTATEI FIGURI, CU ÎNDRĂGOSTITUL CAVALER AL OGLINZILOR

Noaptea care urmă cei doi nedespărțiți eroi o petrecură la adăpostul crengilor de copaci, într-o pădure deasă, Sancho Panza sforăind sănătos, iar neconsolatul nostru hidalgo, veșnic înamorat, veghind și visind la aleasa inimii lui, cea prefăcută de vrăji, cu inima plină de tristețe.

Cerul era senin și mii și mii de stele invitau parcă sufletele oamenilor la iubire.

Cavalerul Don Quijote dăduse calului slobod friu să pască în voie, iar el ședea întins cu fața în sus, gîndindu-se la cîte și mai cîte întîmplări, pe care nu le trăise încă și la încîntătorul, gîngășul chip al dragei lui, pe care îl purta veșnic în piept, sub platoșă, lîngă inimă.

Și, cum ședea așa, uitîndu-se pe cer, deodată i se păru că dintr-un luminiș al pădurii, aude un glas de bărbat care-și chema iubita: «O, tu, frumoasă Casildea de Vandalia! spunea glasul. Cum poți lăsa în restriște amară un om care te adoră și care, cu spada în mină, a impus recu-

noașterea ta drept cea mai mindră domniță din lume tuturor seniorilor și cavalerilor din Navara și din Castilia, din Leone pînă în La Mancha?»

«Iată încă un cavaler nefericit, ca și mine», își spuse în gînd Don Quijote, privind pe bărbatul înarmat pînă-n dinți și îmbrăcat în fier, care se tînguia. Ceea ce însă nu-mi place deloc e cînd afirmă că prin vitejia lui ar fi silit pe cavalerii din La Mancha să se plece în fața frumuseței Casildeei. Asta e o minciună sfruntată. Aici, de bună seamă, aiurează și se dovedește un lăudăros. Trezește-te, Sancho, și ascultă, te iau maritor pentru ce va urma.»

Cuvintele lui Don Quijote, deși spuse în șoaptă, fuseseră auzite de Cavalerul Pădurii care, întorcîndu-se spre tufișul dincotro veneau glasurile, strigă:

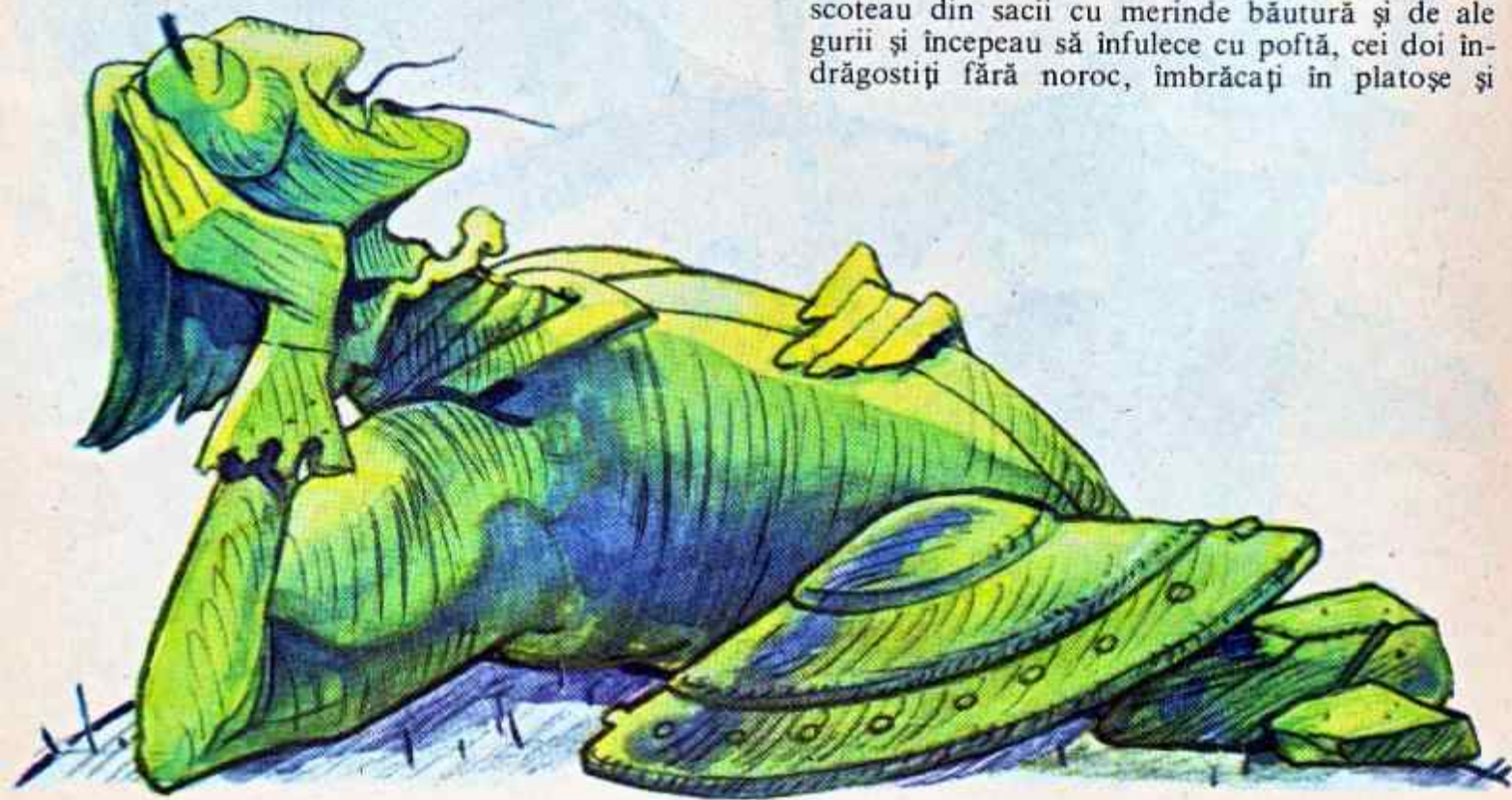
— Cine-i acolo? Este oare un fericit în dragoste, sau vreunul tot atît de năpăstuit ca și mine? Răspunde!

— Sînt din neamul celor fără noroc, ca și tine, viteazule necunoscut! se grăbi să răspundă Don Quijote, omului căruia nici măcar nu i se putea bănuî chipul, avînd viziera căștii lăsată peste ochi, nas și gură.

— După înfățișare, cu adevărat pari a fi și tu un cavaler rătăcitor! îi spuse necunoscutul, înaintînd și așezîndu-se pe mușchiul cel verde lîngă eroul nostru, urmat fiind de aproape de scutierul său de credință, care luă loc alături de Sancho, la o distanță respectuoasă de cei doi cavaleri.

Căci, asemenea tuturor scutierilor din lume, și acesta își respecta stăpînul, nevoie mare.

Și, în vreme ce cei doi ortaci întru breaslă scoteau din sacii cu merinde băutură și de ale gurii și începeau să înfulece cu poftă, cei doi îndrăgostiți fără noroc, îmbrăcați în platoșe și

zale, prinseră să-și vorbească, deșertindu-și sărmenele suflete obidite de prea multă iubire zadarnică.

— Toate bune, spuse întru sfârșit Don Quijote, dar cu un singur lucru nu mă impac. Cum ai putut afirma, în disprețul sfântului adevăr, că ai învins în luptă pe toți cavalerii din La Mancha, silindu-i să recunoască virtuțile fără asemănare ale iubitei dumitale, Casildeea, când eu, Don Quijote, cavaler de La Mancha nici măcar nu te-am văzut vreodată în fața ochilor mei, necum să dau vreo luptă cu dumneata, cavaler, din care să fi ieșit învins?

— Și totuși, replică de îndată Cavalerul

Oglinzilor, este sigur că în peregrinările mele am întâlnit într-o zi un cavaler ce-și zicea Don Quijote, care îți semăna leit și pe care l-am învins în duel. De asta nu cred că mă înșel, numai dacă niscăi vrăjitori din cei răi nu i-ar fi împrumutat chipul dumitale, pentru a ne amăgi pe amândoi.

— Ceea ce presupui că s-ar fi întâmplat, se prea poate să fie curatul adevăr! Nu zic ba! Vrăjitorii sînt vicleni și răutăcioși, spuse Don Quijote. Iată însă că acum te afli chiar în fața Cavalerului de La Mancha, neprefăcut, a cavalerului pe care pretinzi că l-ai biruit în luptă și care pe dată îți va dovedi, cu sabia și cu lancea, că ai mințit și că Dulcineea del Toboso este singura

domniță de pe lume vrednică a fi adorată. În gardă, așadar, Cavaler al Oglinzilor și al Pădurii, cum te numești. Pregătește-te să te aperi sau să mori!

Și zicînd aceste cuvinte, viteazul nostru hidalgo încălecă dintr-o săritură pe Rocinante, dete pîteni bravului său cal și se repezi ca o furtună, berbecește, cu lancea într-o mină și cu friul în cealaltă spre misteriosul său adversar, a cărui față nici că se vedea de sub viziera coifului trasă bine pe ochi. Surprins de atacul neprevăzut, Cavalerul Pădurii nu mai avu vreme să se pregătească, ci doar să încalce la rîndul lui, strigînd:

— Bagă de seamă, Don Quijote, cel ce va ieși învins din această luptă va trebui să asculte de poruncile învingătorului!

Dar nu avusese timp nici măcar să se propetească mai bine în scări, că lancea lui Don Quijote i se și înfipse în cămașa de zale care-i îmbrăca trupul, luîndu-l pe sus și aruncîndu-l de pe cal, ca pe un sac cu nisip.

Lovitura fu atît de crîncenă, încît, odată la pămînt, Cavalerul Pădurii nu mai dădu semn de viață.

Alergînd în grabă, cei doi scutieri încercară zadarnic să-l ridice de jos și să-l scuture, ca să-și vină în fire. Și fiindcă nu i se mai auzea respira-

ția, Don Quijote se aplecă spre el și desfăcîndu-i baierile de metal ale coifului, îi ridică viziera, descoperindu-i fața...

Mare le fu atunci mirarea, și lui și bunului Sancho, cînd privind mai bine văzură că acel care se dăduse drept Cavaler al Pădurii și al Oglinzilor nu era altul decît Don Samson Carrasco.

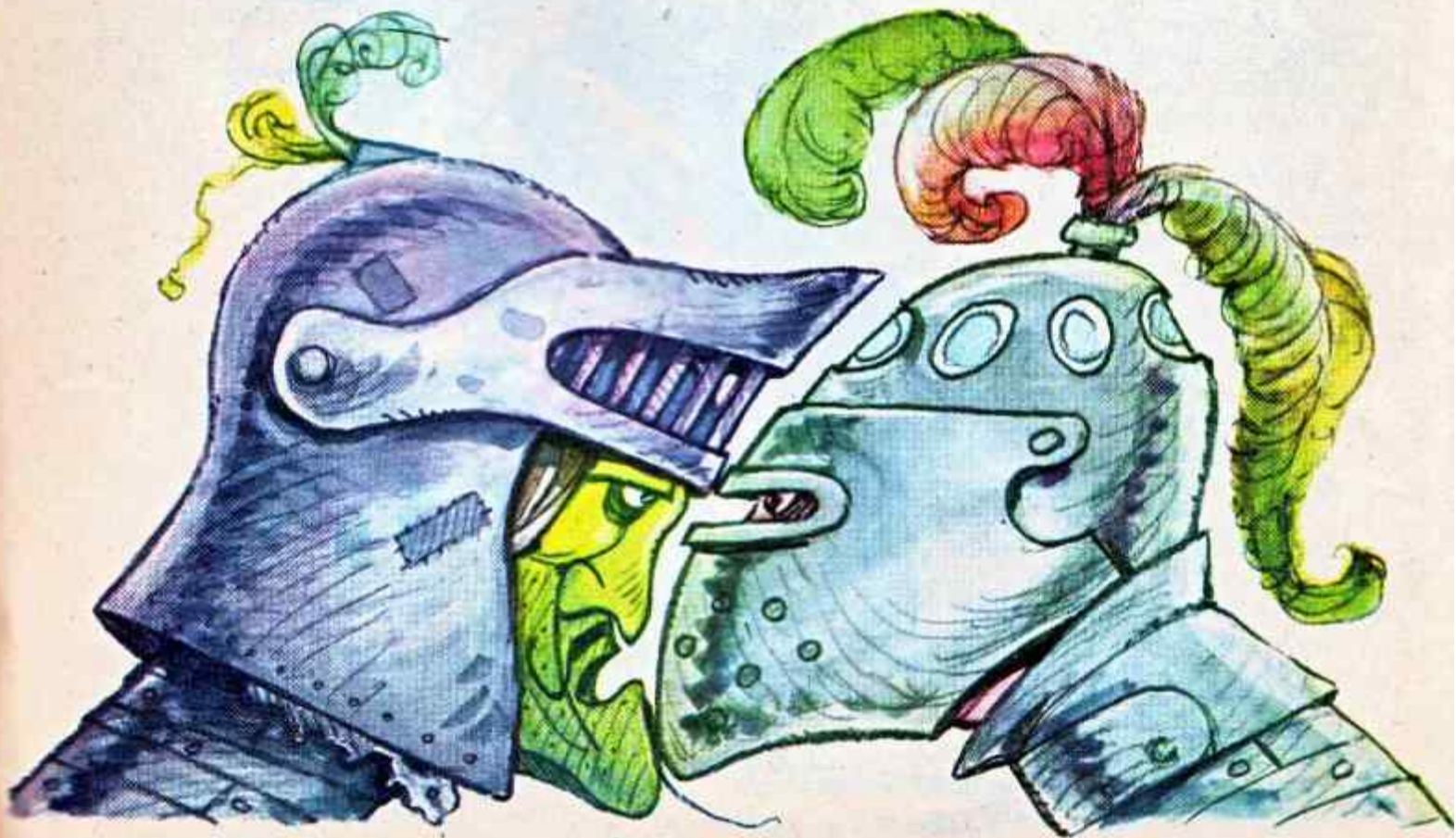
— E de necrezut, Sancho, spuse mîhnit Don Quijote și desigur ceea ce vedem acum cu ochii nu e decît o părere amăgitoare. Vrajitorii cei răi i-au schimbat și de astă dată pe oameni la înfățișare pentru a ne înșela.

— Viră-ți spada în gîtlejul lui, stăpîne, se repezi Sancho cu vorba. Poate vei omori în felul acesta pe vrăjitorul cel rău, care a imprumutat chipul tinărului Carrasco.

Dar, tocmai cînd cavalerul din La Mancha, ascultînd de sfatul scutierului său, își scoase spada pregătindu-se să lovească, valetul celui învins, lepădînd la rîndul lui masca cu nasul mare, ce-i acoperise pînă atunci fața, se aruncă la picioarele lor, strigînd:

— Îndurare! Îndurare! Cavalerul căzut e cu adevărat Samson Carrasco, iar eu, scutierul lui, nu sînt decît Toma Cecial, cumătrul și vecinul de casă al jupinului Sancho!

Ce să mai vorbim acum de uimirea, ba chiar

de spaima, pe care o încercă la rindul lui Sancho Panza, privindu-și consăteanul, care își cerea iertare pentru înșelăciunea urzită.

Între timp, tinărul Carrasco se trezise din leșin și începuse să-și miște cu anevoie mădularele amorțite, ținându-se de mijlocul care-l dureau, bun prilej pentru Don Quijote să-și îndrepte ascuțișul săbiei spre grumaz:

— Oricine ai fi tu și oricum te-ai chema, cavalerie, vei muri ca un câine, dacă nu vei recunoaște chiar în această clipă că Dulcineea del Toboso este cea mai mindră și mai nobilă dintre toate doamnele și domnițele care s-au născut vreodată pe acest pământ!

— Mărturisesc, mărturisesc, cavalerie, orice îmi vei porunci! se grăbi să recunoască învinsul. Cu adevărat Dona Dulcineea este cea mai frumoasă și cea mai înzestrată domniță și castelană și sărmana mea Casildea nu merită să-i atingă nici curelele sandalelor.

— Oricine ai fi și oricum te vei numi, vei muri pe dată, cavalerie, dacă nu vei recunoaște că acela pe care pretindeai că l-ai învins într-o zi

în luptă nu a fost Don Quijote din La Mancha, ci un altul, care-i semăna, așa cum tu semeni cu Samson Carrasco, ca două picături de apă, prin voia și răutatea vrăjitorului.

— Mărturisesc și recunosc orice îmi vei porunci, cavalerie! se tîngui iarăși învinsul. Numai lasă-mă să mă ridic puținel de jos, dacă m-or mai ține brăcinarele, după o asemenea bușeală!

Și zicînd aceste cuvinte, sprijinit fiind de Toma Cecial și de Sancho Panza, Samson Carrasco încercă cu greu și gemînd să se scoale în capul oaselor și încă și mai cu greu să se ridice apoi și să șadă în două picioare, ca toți oamenii. După care învinsul Carrasco, însoțit de falsul său scutier, Toma, depărtîndu-se de eroii povestirii noastre, plecară fără întîrziere, să caute vreun han prin apropiere, unde tinărul cărturar să-și îndrepte spinarea și să-și puie oasele la loc.

Iar Don Quijote și Sancho Panza, mîndri de o asemenea victorie, apucară drumul spre vestitul oraș Sarragozza, rememorîndu-și biruința de care se învredniciseră, incredințați fiind și unul și celălalt că numai prin faptă vrăjitoarească, prin

farmec și descîntece drăcești. Cavalerul Pădurii și scutierul său ajunseseră să poarte obrăzarele lui Samson Carrasco și ale cumătrului Toma.

Cît despre cititori, ei au priceput, desigur, că toată această neprevăzută întîmplare fusese din vreme pusă la cale de preot și de către bărbierul satului, prietenii cavalerului din La Mancha, în tainică înțelegere cu tinărul și preainvățatul cărturar Samson, care, după socoteala celor trei, trebuia să învingă în luptă pe Don Quijote și să-l oblige apoi să asculte porunca ce i-ar fi dat de a se întoarce în sfîrșit acasă, la ocina lui, curmîndu-se astfel o dată pentru totdeauna rătăcirile minții și peregrinările lui prin lume.

Numai că, așa cum spune vorba bătrînească, socoteala de acasă nu se potrivește totdeauna cu cea din tîrg, și de data aceasta lucrurile ieșiră curat pe dos de cum le plănuiiseră cei trei binevoitori amici ai cavalerului.

„Ar merita să-l omor în bătaie pe ȋicnitul ăsta bătrîn! İși spunea în sinea lui, necăjit, Samson Carrasco, tot oblojîndu-și vinățile. Dar jur să-i rup măcar zece ciomege pe spate, de cum voi avea prilej.”

Iar Toma Cecial, veghindu-și tinărul stăpin și trăgîndu-l pe spate ca să-i aducă mușchii la loc, cugeta cu glas tare, plin de amărăciune:

— Nebun și smintit, ce-i drept, o fi Don Quijote, că-l știe o lume întreagă! Dar parcă și mai nebuni încă și mai smintiți decît cavalerul din La Mancha ne-am arătat a fi noi, dacă am pornit într-o astfel de călătorie, legîndu-ne la cap fără să ne doară! În ceea ce mă privește, Don Carrasco, făgăduiesc să mă fac iarăși om înțelept de azi înainte și să mă întorc la casa mea și la rosturile pe care le-am părăsit.

Și spurînd acestea, începu să se pregătească de drum.

CAPITOLUL XX

AICI SE ARATĂ ÎNTÎLNIREA VITEAZULUI CAVALER AL TRISTEI FIGURI CU UN PREAÎNTELEPT HIDALGO ÎMBRĂCAT ÎN HAINE VERZI

Abia se despărțiseră cei doi eroi ai noștri de consătenii lor amăgei, continuîndu-și drumul spre Sarragozza, că numai ce îi ajunse din urmă un călător îmbrăcat cu multă îngrijire, purtînd haine scumpe de catifea de culoare verde și părînd după înfățișare a fi de neam bun. Chiar și

iapa pe care călărea era prea mîndru împodobită cu valtrapuri cu fir, tot șabrace scumpe, cu humuri din piele roșcată bătute cu ținte de argint, din loc în loc, arătînd pe stăpin a fi un om nobil și înstărit.

El își încetini mersul, cînd ajunse în dreptul lor, le dădu ziua bună, făcu ochii mari, privindu-i cît de ciudat arătau la făptură și și-ar fi urmat drumul mai departe, dacă Don Quijote nu l-ar fi oprit din cale, zicîndu-i:

— Dacă nu vi-i cu grabă, domnule cavaler, bucuros aș fi de-am putea să ne scurtăm plictiseala drumului, mai schimbînd cîte-o vorbuliță-două împreună.

— De grăbit nu mă prea grăbesc și nu mi-ar displace deloc să am un tovarăș la un drum atît de lung. Călătoriile sînt totdeauna anoste dacă le facem de unul singur! spuse străinul.

Și, cum din priviri părea că nu-și ascunde uimirea cîtînd la înfățișarea războinică a cavalerului din La Mancha, Don Quijote, în dorința de a răspunde curiozității călătorului, îi vorbi astfel:

— Văd prea bine, domnul meu, că sînteți mirat privind armura și coiful de metal cu care mă acopăr, spada cea grea pe care o am la coapsă, lancea și scutul pe care le port. Iată de ce cred nimerit să mă prezint mai întîi domniei voastre. Sînt cavalerul rătăcitor Don Quijote din La Mancha zis și Cavalerul Tristei Figuri și am pornit la drum, lăsîndu-mi tihna și bunăstarea, ca să ajut pe văduve și pe orfani, să fiu reazemul și apărătorul celor slabi, al fecioarelor prigonite, sprijinul bătrînilor, așa cum poruncesc legile onoarei și cavaleriei, învrednicîndu-mă astfel ca numele și isprăvile mele cele mari să fie povestite și răspîndite în toată lumea prin cărți, în mii și mii de tomuri.

— Nu-mi vine să cred ochilor și urechilor, cavaler din La Mancha, răspunse călătorul străin, încă și mai nedumerit decît înainte: Sigur eram că tagma cavalerilor rătăcitori a apus de mult, de cîteva sute de ani, și că spiritul ei s-a stins chiar și în amintirea oamenilor. Și iată că îmi ieșiți în cale, întruchipare vie a acelei tagme uitate, mie, care credeam pînă azi că toate cărțile povestind despre isprăvile cavalerilor rătăcitori sînt doar niște născociri mincinoase (cum de fapt și sînt), care mai mult zăpăcesc mintea decît desfată sufletul.

— Să avem iertare, cavaler, dar eu unul nu m-am indoit niciodată de adevărul celor istorisite în paginile unor asemenea minunate cărți! replică tăios Don Quijote. Eroii aceștia au trăit cîndva aieva, de bună seamă, și nu sînt doar rodul închipuirii scriitorilor care n-ar avea altă treabă decît să scornească întîmplări imaginare.

— Cu privire la persoana mea, domnule Cavaler al Tristei Figuri, mă numesc Diego de Miranda, am nevastă și copii și o avere frumusică

și imi petrec timpul citind, vinând și pescuind, dar, spun drept, pragul casei mele nu l-au călcat niciodată cărțile acestea de aventuri și isprăvi cavaleresti, ci numai romanțurile și cărțile cuvinicioase ori de folos minții. Fiul meu (și acesta este un lucru care mă nemulțumește), deși nu-i un copil rău, a învățat carte bună la Salamanca și acum își pierde vremea făcând poezii, ispitind înțelesul versurilor lui Homer, Juvenal și Marțial.

— Îndeletnicirea fiului dumneavoastră, Don Diego de Miranda, e vrednică de toată lauda, căci nimic nu-i mai de soi pe lume ca poezia, această domniță gingașă, de ale cărei podoabe se îngrijesc toate celelalte domnițe, adică științele, care-i stau mereu la picioare. Ferice de acel ce știe s-o stăpânească, să-i prețuiască farmecele și s-o păstreze pentru sine!

Așa minunat vorbi Don Quijote bogatului hidalgo de Miranda și mare fu mirarea călătorului nostru auzindu-l grăind atât de înțelept și cu șart, despre lucruri subțiri.

Și multe ar mai fi vorbit cei doi, unul cu altul dacă, din cer senin, Don Quijote, scrutând depărtarea cu ochii lui de șoim, nu s-ar fi întors dintr-o dată spre Sancho Panza, cerându-i armele și coiful, ca și cînu o mare primejdie l-ar fi amenințat.

CAPITOLUL XXI

UNDE SE POVESTEȘTE CUM VITEAZUL CAVALER DON QUIJOTE DIN LA MANCHA ÎNFRUNTĂ SINGUR LEII, IEȘIND ÎNVINGĂTOR DIN ACEASTĂ ÎNSPĂIMÎNTĂTOARE AVENTURĂ

Don Quijote zărise într-adevăr ceva în zare și cu mirosul lui de copoi, adulmecînd prilejurile pentru a-și dovedi vitejia, nu se înșelase nici de data aceasta, cum se va vedea mai departe.

— Grăbește-te, Sancho, și adu-mi repede coiful! strigă el scutierului său, spre uimirea din ce în ce mai mare a călătorului în haine verzi, care nu pricepea ce se întîmplă cu tovarășul său de drum.

Dar eroul nostru știa ce știa! El văzuse la orizont un car împodobit cu stegulețe, ducînd ceva greu și mare, ca un fel de casă zăbreliță, un fel de cușcă uriașă și setea de necunoscut și dorul

neostoit de aventură îi trezise dintr-o dată pofta de luptă. Presimțea că vrăjmași nevăzuți îi ațin calea și îl amenință. Și cavalerilor rătăcitori le șade bine întotdeauna să fie pregătiți să întîmpine primejdia.

În vremea asta, așezat mai la o parte, Sancho se îndeletnicea cu lucruri mai omenești. El cum-părase de la niște păstori ditamai cașul proaspăt și, fiindcă stăpînul său îl tot zorea acum să-i dea repede coiful, neștiind ce să facă cu turta de caș, bietul om se zăpăci de atîta grabă și o puse la repezeală în coiful pe care îl înmină cavalerului.

La rîndul lui, cu ochii țintă la dușmanii care se apropiiau, Don Quijote își puse coiful pe cap, fără să observe că atîrna mai greu ca de obicei, și se pomeni că pe la tîmple începe să-i curgă și-roaie de zer.

— Pe legea mea, Sancho, spuse cavalerul, adresîndu-se scutierului său, nu știu ce se petrece cu mine. Dar, ori asud, ca și cînd mi-ar fi teamă (ceea ce e cu neputință), ori au început să mi se înzemoșeze creierii în cap și mi se preling acum la vale, pe obraji, în picuri...

Abia cînd își scoase coiful de pe cap și îi privi fundul, Don Quijote putu observa cașul care se turtise sub apăsare și mustea cu o zeamă lăptoasă-străvezie.

— Slugă nemernică ce ești! strigă el infuriat la sluga înspăimîntată. Ai merita să te străpung cu lancea. Numai tu ai fost în stare să mă batjocorești în halul acesta, așezînd turta asta de caș în coiful pe care îl port.

— Jur, stăpîne, că păcătuiești împotriva mea, spunînd aceste vorbe, se prefăcu nevinovat scutierul. Căci dacă în coiful pe care ți l-am dat ai găsit caș, apoi numai vrăjitorul care te dușmănea a fost capabil de o asemenea nelegiuire faptă. Cît mă privește pe mine, e mult de cînd jinduam să mănînc o bucată de caș și dacă aș fi avut una, m-aș fi grăbit s-o vir în stomacul meu cel flămînd și nu în coiful luminăției tale.

— S-ar putea să ai dreptate, bunule Sancho! se potoli dintr-o dată Don Quijote. Vrăjitorii mă urmăresc cu ura lor pretutindeni, dar gîndul Domniței Dulcineea imi înarmează brațul pentru luptă și, așa îndîrjit cum mă găsesc acum, aș fi în stare să înfrunt de unul singur nu o singură oaste, ci zece oști întregi de vrăjitori, doar cu paloșul în mină. Și, rostind aceste vorbe, Don Quijote dădu pîteni blindului Rocinante.

Astfel pregătit de luptă el ieși înaintea cărașilor, care mînau caii:

— Încotro mergeți, oameni buni, și ce duceți în car? îi întrebă cu glas poruncitor.

— Venim dinspre Oran, luminăția voastră, și ne îndreptăm spre palatul mării sale regele, pentru a-i duce, din partea domnului guvernator

al ținutului, un leu și o leoaică, zăvorîți în cuști. Sint două fiare mari și puternice, cum în toată Africa n-ai mai găsi ca ele. Dregătorul Oranului le trimite în dar suveranului nostru în semn de omagiu. Feriți dar în lături, domnule cavaler, și lăsați-ne să trecem, că animalele sint de ieri flămînde și dacă, ferească cerul, ar scăpa dintre gratii, multă pagubă ar face și mulți oameni ar sfișia.

— Și credeți cumva că ați găsit omul care să tremure în fața a doi leuți ca ăștia și să dea înapoi înfricoșat? Deschideți pe dată cușca și dați-le drumul, că grozav mai am poftă să mă lupt cu pisicile voastre, ca să vedeți cît de viteaz poate fi un cavaler rătăcitor ca Don Quijote din La Mancha...

— Ferească sfîntul, luminăția voastră, nici că putem face una ca asta, se dădură înapoi speriați cei doi paznici ai animalelor, auzind îndemnul temerarului cavaler.

— Sint incredințat că glumiți, seniore, cerînd acest lucru nemaipomenit căraușilor regali — interveni și Don Diego de Miranda, peste măsură de uimit de pretenția tovarășului său de călătorie.

— Asta ar însemna pieirea noastră a tuturor, măria ta, sări înspăimîntat de la locul lui și Sancho Panza, căzînd la picioarele stăpînului său. Ai milă de noi, baremi, dacă măriei tale nu îi e dragă viața și dacă măria ta nu te înfricoșezi de nimic.

— Fiți fără grijă, că nu vi se va întîmpla nici un rău cît voi trăi eu, iar cei care tîtuși se tem, n-au decît să se depărteze de acest loc, le vorbi el. Și, adresîndu-se apoi cu minie căraușilor, care tremurau ca varga, le strigă: Iar voi grăbiți-vă și-mi ascultați porunca! De nu, îmi voi în-

cerca ascuțișul lîncii și tăișul săbiei, mai întîi pe scumpa voastră piele!

La auzul acestor cuvînte și înțelegînd că domnul cavaler e cel puțin nebun și că-și va pune în practică amenințările, paznicul se hotări să-i dea ascultare.

În vremea asta toți se depărtară în fugă de locul cu pricina, și, cînd ușile cuștii fură larg deschise, Don Quijote se trezi singur față în față cu fiara însetată de sînge, care căsca leneșă a plictiseală, privind obosită la cavalerul ce se pregătea de luptă și aștepta cu lancea întinsă, încordată ca un arc, însuflețit de un curaj fără seamăn.

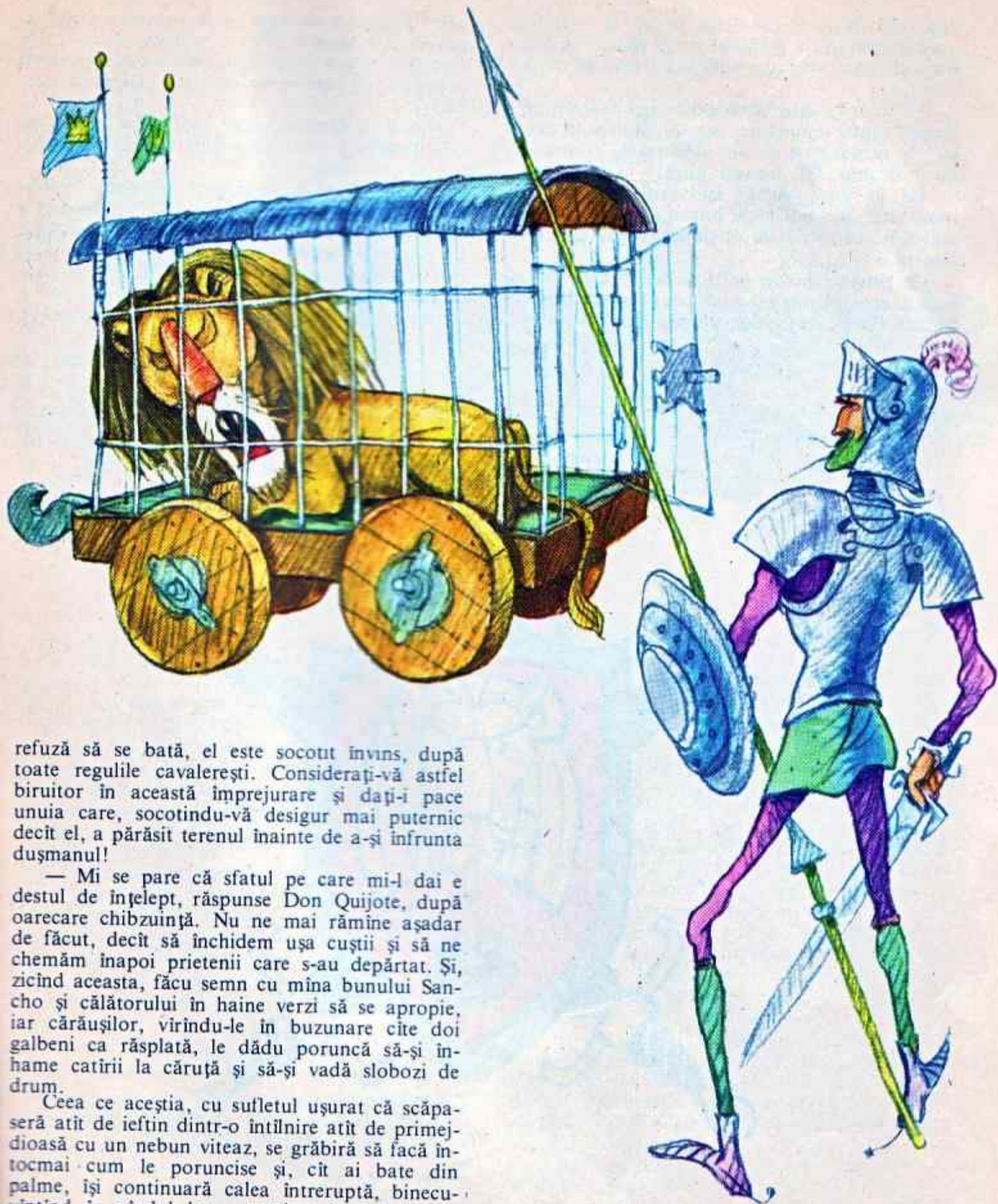
Să mai spunem că și paznicii și călătorul cu haine verzi și Sancho își luaseră tîlpășița în cea mai mare grabă?

Dar, fie că sălbătăciunea nu avea chef de harță, fie că foamea n-o îmboldea prea tare în clipa aceea, ori i se va fi părut că Don Quijote, așa pricăjit la făptură cum era, înalt și costeliv, mai mult oase decît carne macră, nu făgăduia un ospăț pe cînte, lighioana, după ce îl privi lung o bucată de vreme, îi întoarse spatele cu dispreț și se duse să se tolănească în fundul cuștii, ca și cînd cavalerul nici n-ar fi existat la cîțiva pași de ea. (Se mai întîmplă uneori și minuni de acestea!)

Rămas singur în fața leului care-i arătase spatele, Don Quijote stătu o clipă descumpănit. Apoi strigă din răspûteri pe paznicii fugiți, poruncindu-le să se întoarcă și să aștepte fiara.

— Pentru nimic în lume n-am face acest lucru. Căci, dacă leul a refuzat să atace, asta înseamnă că, orice am încerca noi, nici pînă de-seară nu-l vom putea hotări să-și părăsească birlogul! Luminăția voastră sînteți un cavaler viteaz și știți că, dacă adversarul provocat la luptă

refuză să se bată, el este socotit învins, după toate regulile cavalești. Considerați-vă astfel biruitor în această împrejurare și dați-i pace unuia care, socotindu-vă desigur mai puternic decât el, a părăsit terenul înainte de a-și înfrunța dușmanul!

— Mi se pare că sfatul pe care mi-l dai e destul de înțelept, răspunse Don Quijote, după oarecare chibzuință. Nu ne mai rămâne așadar de făcut, decât să închidem ușa cuștii și să ne chemăm înapoi prietenii care s-au depărtat. Și, zicînd aceasta, făcu semn cu mîna bunului Sancho și călătorului în haine verzi să se apropie, iar căraușilor, virîndu-le în buzunare cîte doi galbeni ca răsplată, le dădu poruncă să-și inhame catirii la căruță și să-și vadă slobozi de drum.

Ceea ce aceștia, cu sufletul ușurat că scăpaseră atît de ieftin dintr-o întîlnire atît de primejdioasă cu un nebun viteaz, se grăbiră să facă întocmai cum le poruncise și, cît ai bate din palme, își continuară calea întreruptă, binecuvîntînd în gîndul lor... cumînțenia leului.

— Să povestiți și regelui vostru întîmplarea la care ați fost martori și despre vitejia cavalerului Don Quijote din La Mancha, care de acum

încolo se va numi Cavalerul Leilor, în amintirea acestei întâlniri de pomină! strigă din urmă neînfricatul nostru hidalgo căraușilor care se depărtau.

— Vom povesti, vom povesti la toată lumea despre fapta luminăției voastre, domnule cavaler, îi răspunseră ei din depărtare, continuându-și drumul, să n-aveți grijă!

Iar în sinea lor își spuneau: «Așa smintit n-om mai afla noi cît îi lumea și pămîntul! Ferească-ne cerul de un al doilea viteaz care să-i semene.»

Cît privește pe cei doi tovarăși ai cavalerului nostru, ei se apropiară agale, după spaima trasă, Sancho fiind încă nedumirit asupra celor întîm-

calce a „nebun de legat”, așa precum îl arată isprăvile lui! Mare e grădina ta, lume, și mari sînt minunile tale și de neînțeles adesea sînt oamenii și jivinele pe care le hrănești, o, pămîntule dar-nic!»

Iar Don Quijote, ca și cînd i-ar fi ghicit pe față uimirea și i-ar fi citit pînă în fundul sufletului, îi grăi astfel:

— Să nu mă judeci greșit, Don Diego de Miranda, pentru aventura la care întîmplarea te-a adus să fii martor. Un cavaler rătăcitor ca mine nu e născut pentru a sluji unui suveran oarecare, îmbrăcat în strălucite veșminte, a se bate cu lancea în jocuri ușoare de turnir și a spune dulcegării galante domnițelor tinere și frumoase.

plate, iar călătorul îmbrăcat în haine verzi, Don Diego de Miranda, spunîndu-și în gînd:

«Ciudată împerechere și omul ăsta! Să cuvînteze atît de înțelept, așa precum cuvîntează, și să

Un cavaler ca mine e făcut să săvîrșească tot fapte mari și vitejii de răsunet, să îndure asprimea gerului și căldura lui Cuptor și să ajute pe cei slabi, pe văduve și pe săracii fără sprijin.

El nu cunoaște teama sau mișelia.

— Fii lădat, seniore, după virtuțile tale! răspunse, mișcat de vorbele cavalerului Don Quijote, călătorul îmbrăcat în straie verzi. Sint încredințat că, dacă, printr-o întâmplare, într-o zi, vântul ar spulbera sau focul ar mistui toate paginile din cinstita Carte a legilor onoarei cavaleresti, ele n-ar fi cu totul pierdute. Căci toate regulile acestei tagme străvechi ar putea fi citite oricând, ca într-o carte deschisă, în inima voastră nobilă, în faptele voastre de vitejie și în vorbele frumoase pe care le roștiți!

Acestea fiind spuse, duși pe gânduri, tustrei își urmară călătoria alături, călărind la pas, ca oamenii care mai au încă mult de mers împreună, fără să se grăbească.

CAPITOLUL XXII

UNDE SE POVESTESTE DESPRE ÎNTILNIREA LUI
DON QUIJOTE DIN LA MANCHA CU VESTITUL
CAVALER AL ALBEI LUNI

Trecuse vreme lungă de la despărțirea eroilor noștri de nobilul Don Diego de Miranda. Don Quijote și scutierul său credincios se aflau acum

în marele oraș Barcelona. Și într-o dimineață, pe cînd Cavalerul Leilor, căci așa își spunea acum Don Quijote, se plimba visător pe țărmul mării, împreună cu bunul Sancho, meditînd cu tristețe la trecătoarele bucurii ale vieții și la îndatoririle oricărui bun cavaler rătăcitor, iată că se pomeni oprit în mijlocul drumului de un călăreț necunoscut, îmbrăcat în fier din cap pînă în picioare, care, apropiindu-se de el, îi vorbi astfel:

— Slăvite senior din La Mancha, a cărui faimă și ale cărui isprăvi fără asemănare au făcut înconjurul lumii! Eu, Cavalerul Albei Luni, vin să te chem azi la luptă, pentru a te face să recunoști că doamna gîndurilor mele, frumoasă, plină de virtuți ca nici o alta, e cu mult mai presus decît Dulcinea del Toboso, domnița căreia tu te închini. În cazul în care ai recunoscut acest sfînt adevăr, de la bun început, lupta între noi ar deveni de prisos și ai scăpa cu viață. De nu, mă vei sili să te ucid, sau, învingîndu-te numai, să te oblig să-mi predai armele și să-mi lăgăduiești că te vei întoarce în orașul tău de naștere, unde vei rămîne pașnic timp de un an încheiat, părăsind orice rîvnă de glorie și de isprăvi cavaleresti!

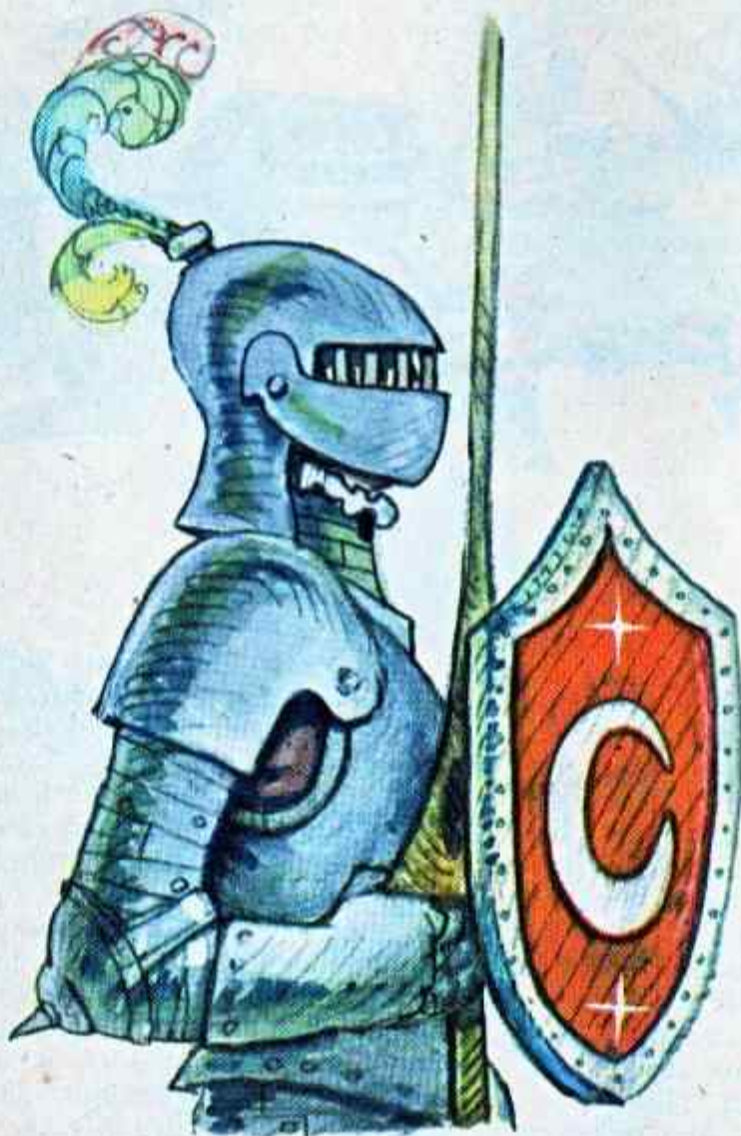
Uimit de îndrăzneala necunoscutului senior al Albei Luni, Don Quijote îi răspunse după cum urmează:

— Cutezătorule cavaler, ale cărui fapte de arme, dacă ar egala în vitejie cutezanța pe care o dovedești în vorbe, ar face din tine cel dintîi ca-

valer al Spaniei, cuvintele pe care le-ai rostit arată clar că niciodată nu ai văzut chipul neîntrecut în frumusețe și gingăsie al stăpinei gindurilor mele. Iată de ce îți iert nesăbuința și îți îngădui să alegi singur locul unde urmează să ne batem și să te omor.

cavaleri implătoșați, numeroși trecători se strinseră făcând un cerc mare în jurul lor, așa cum se adună curioșii la panorame în zile de iarmaroc.

Ba, întimplându-se ca însuși Guvernatorul Cetății să treacă pe acolo, acesta se opri să privească el însuși, întrebându-i care era pricina

— Aș dori, cavalerie, să ne batem chiar aici, unde ne găsim, și chiar acum, nu mai târziu, nici chiar cu o clipă.

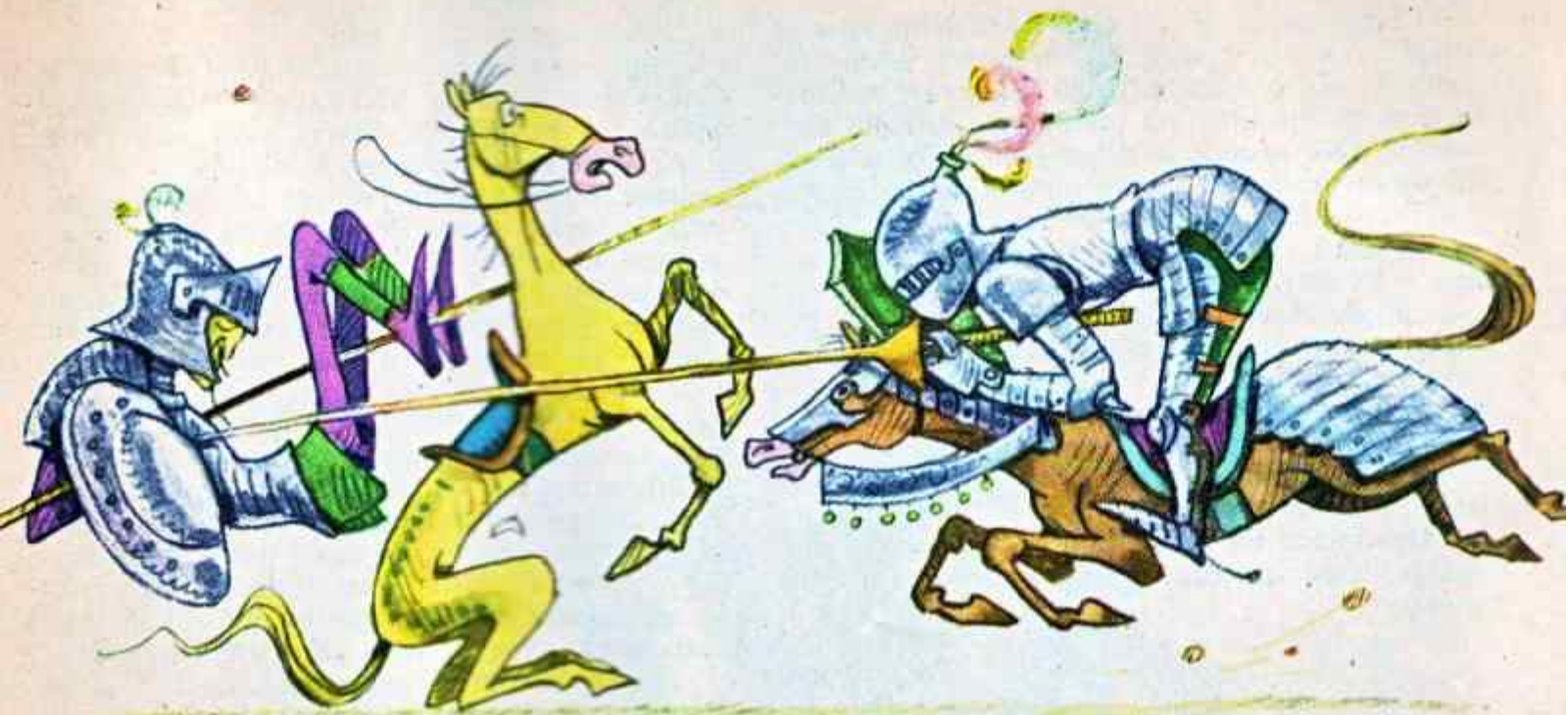
Acestea fiind spuse, cei doi, potrivindu-și viziunea pe ochi, se depărtară unul de altul, îndreptându-și caii în direcții opuse, pentru ca să-și poată lua avânt.

În acest răstimp, bănuind despre ce ar putea fi vorba, după înfățișarea și gesturile celor doi

sfadei lor și dacă nu s-ar fi putut împăca fără să se bată.

— Măria ta, îi răspunse cuviincios Cavalerul Albei Luni (pe care nimeni din oraș nu-l mai văzuse pînă atunci), cearta noastră este pentru înțietatea în frumusețe a doamnelor pe care le iubim și numai lupta cavaleriească va putea decide asupra dreptății unuia din noi.

— Facă-se atunci dreptate, după cum vă

este voia, dacă altfel nu se mai poate! spuse dregătorul.

Și cavalerii se pregătiră de atac. Cu lăncile îndreptate spre adversar și fără a aștepta vreun semnal, cel dintîi și mai repede în fugă porni calul Cavalerului Albei Luni. Și, mai înainte ca molcomul Rocinante să fi făcut un pătrar din distanța care-i separa, el și străbătuse trei sferuri din drum. Așa se explică de ce lancea cavalerului necunoscut lovi în plin platoșa viteazului Don Quijote și cu atîta forță, încît cal și călăreț fură răsturnați de izbitură la pămînt, într-o singură clipă.

— Ești învins, cavaler! îi strigă misteriosul adversar, coborînd de pe cal la rîndul lui.

— Sînt învins! gemu cu amărăciune în glas Don Quijote, încercînd să se ridice de jos. Dar niciodată nu voi recunoaște ce-mi ceri. Mîndra Dulcinee del Toboso rămîne în veci cea mai frumoasă dintre domnițe. Ucide-mă! Sînt gata să mor, dacă aceasta îți e voia. E dreptul biruitorului.

— Nici prin gînd nu-mi trece să vă ucid, brav Cavaler din La Mancha. Ceea ce vă cer e să-mi predați armele și să vă respectați făgăduiala dată, retrăgîndu-vă pentru un an în locul de baștină, unde veți putea duce o viață tihnită, fără lupte și aventuri. Așa cum ne-a fost înțelegerea.

Martori ai umilinței nespuse a mîndrului Don Quijote erau toți oamenii strînși în jur, în frunte cu guvernatorul. Unii se repeziră să-l ajute să se ridice și fu nevoie să i se scoată

coiful de pe cap, pentru a i se da putința să respire în voie.

Chipul lui, palid ca ceara, trăda acum deznădejdea cea mai cumplită. Era prima înfringere suferită, într-o viață întreagă de isprăvi îndrăznețe și de biruinți fără număr. Cît privește Cavalerul ce-și spunea al Albei Luni, și care, pînă la sfîrșit, dorise să rămînă neștiut în adevărata lui persoană, neridicîndu-și viziera de pe ochi nici o clipă, cavalerul despre care nimeni nu auzise și pe care nimeni din cei de față nu-l cunoștea, acesta încălecă grăbit și se făcu nevăzut pe străzile orașului, tot atît de misterios precum apăruse.

Pe urmele lui însă galopau, din porunca guvernatorului, doi călăreți trimiși anume de mai marele cetății, ca să afle cine se ascunde sub viziera coifului de fier.

Dar masca lui va cădea abia în capitolul următor, cînd cititorii vor afla adevăratul lui nume.

CAPITOLUL XXIII

UNDE SE SPUNE CINE ERA CAVALERUL ALBEI LUNI ȘI SE POVESTESC ȘI ALTE PERIPETII ALE BRAVULUI DON QUIJOTE

Cavalerul zis al Albei Luni, călărind de sirg pe uliți întortocheate, ajunsese, în sfîrșit, la hanul unde trăsesese în ajun. Dar nici n-apucase bine să descalece, că trimișii guvernatorului, ținîndu-se ca umbra pe urmele lui, descălecară la rîndul lor și apropiindu-se de el îl rugară din ordinul marelui dregător să-și descopere fața și să le spună cine era și ce vînt îl purtase pe meleagurile aceastea îndepărtate.

Ceea ce suszîsul cavaler se grăbi să asculte și le vorbi astfel:

— Spuneți-i, rogu-vă, stăpînului vostru că sînt un învățacel de fel din La Mancha, că mă cheamă Samson Carrasco și am venit la Barcelona trimis anume de bunii prieteni ai seniorului Don Quijote, pentru ca, în orice clipă aș găsi cu cale, să-l silesc pe acest om prea cumsecade dar smintit, care se crede cavaler rătăcitor, să se în-

toarcă la casa lui, conținînd a căuta veșnic aventuri primejdioase, din care pînă la urmă o să se aleagă cu gîtul frînt.

Am crezut atunci că e bine ca, îmbrăcînd la rîndul meu aparența unui cavaler rătăcitor, să-l provoc la o luptă și, învingîndu-l, să-l oblig, după vechile legi cavalești, care-i sînt atît de scumpe în nebunia lui, să renunțe o bună bucată de vreme a mai vîntura lumea ca un năuc, redevenind omul așezat și înțelept care fusese mai înainte. Dar vă rog să îngropați această taină în inima voastră, pentru ca niciodată Don Quijote să nu afle adevărul asupra mea.

— Mare păcat ți-ai făcut cu el, Don Carrasco! îi întrerupse vorba unul din cei doi trimiși, care părea a fi un om de curte. Căci, vrînd să înțelepțești un smintit și făcînd din el un om anost, ne-ai lipsit în felul acesta poate de cel mai hazliu dintre nebunii pe care i-am întîlnit vreodată. Și care-i folosul faptei dumitale? Cine o să ne mai desfete de acum încolo cu năzbîtiile și cu vorbele lui pline de duh, care stirneau veselie?

Așa vorbi trimisul guvernatorului cu Samson Carrasco și apoi se despărțiră, mergînd fiecare la rostul lui...

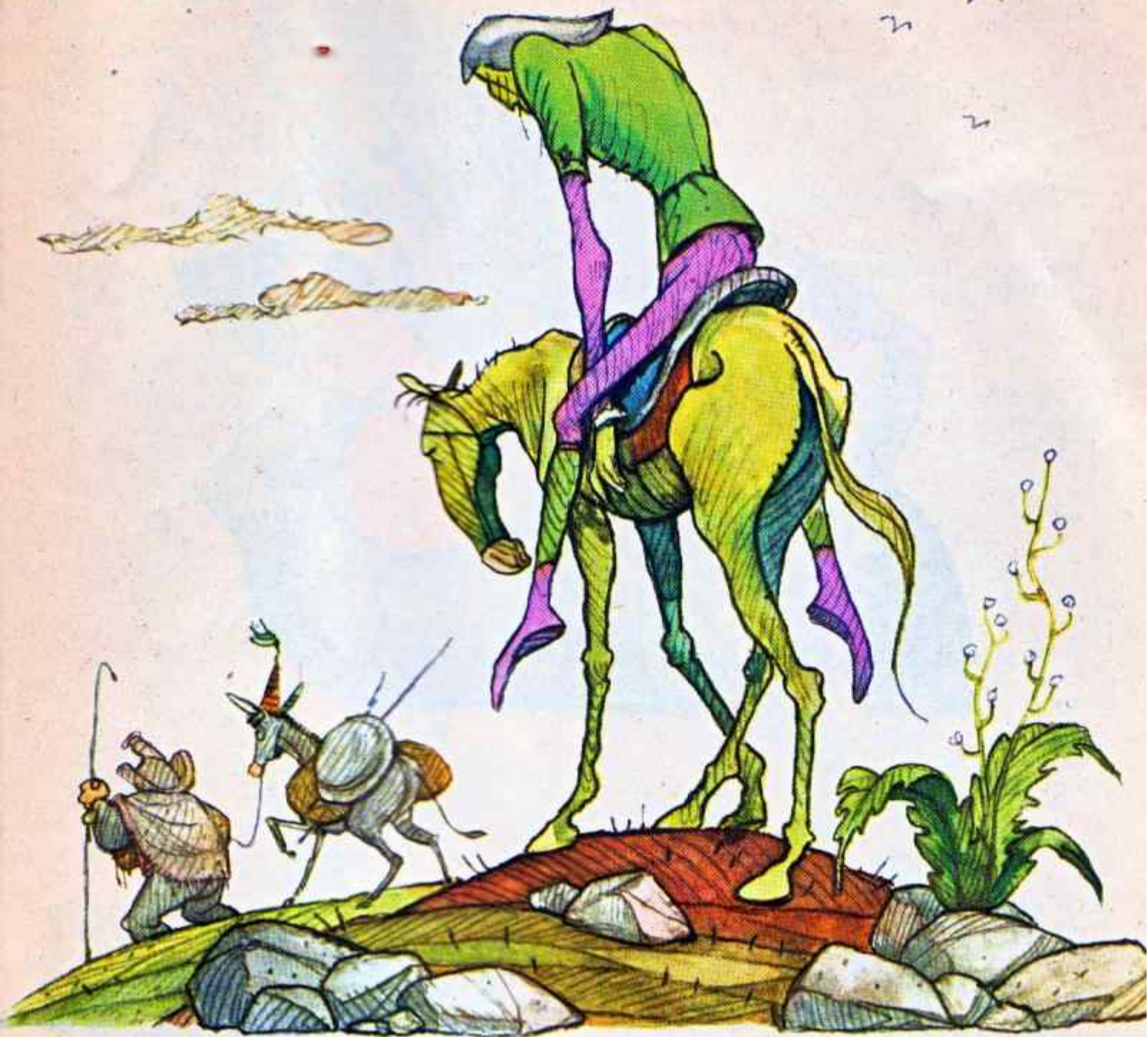
Dar să ne întoarcem la Don Quijote și la scutierul său credincios, Sancho Panza.

Prăbușit sub povara umilinței și amărăciunii, Don Quijote din La Mancha, falnicul cavaler de odinioară, părăsea a doua zi Barcelona, urmat fiind de credinciosul lui scutier, Sancho Panza.

Zadarnic își împopoțonase scutierul măgarul, punîndu-i și o tichie pe cap și-l împodobise pe Rocinante cu un cioltar scump. Tristețea rămîne tot tristețe.

— Adio, aventuri și dueluri! Adio, monștri, vrăjitori și uriași! Adio, cavalerie rătăcitoare și voi albe și imaculate domnițe și castelane, rămase fără apărare, pradă bunului plac al oricărui tîlhar ațînînd drumul caleștilor voastre aurite! Cine să vă mai apere de-acum? Își spunea în gînd viteazul și cinstitul Cavaler al Leilor, Cavalerul Tristei Figuri... Și tu, neîntrecut de frumoasă și mîndră iubită Dulcineea del Toboso, al cărei gînd mă însuflețea în lupte și pentru faima căreia aș fi fost în stare să mă bat cu oști întregi, adio!

«Adio, voi, ostroave, și dregătorii, și coroane, și demnități de guvernator! Pierdute sînteți, vai! pentru totdeauna! își spunea în sinea lui, dînd pinteni blindului său măgar, cel mai nobil și mai fidel scutier din lume. Ce va gîndi despre mine Tereza mea durdulie, ce va gîndi ea despre toate comorile făgăduite, despre soțul ei viteaz, despre hainele țesute în fir de aur, care o așteptau, despre pungile cu bani promise, la gin-

dul cărora i se luminau ca prin farmec obrajii ei bucălați...

Apuse sint acum toate, pentru totdeauna, și asta numai din pricina unui zăbăuc de cavalier, care s-a priceput să-și mîie gloaba mai repede decît a făcut-o stăpînul meu călărînd pe molcomul său Rocinante.

Afurisită să fie ziua aceea și blestemat să fie în veci cavalierul necunoscut, care a izbutit

dintr-o singură lovitură de lance să ingenuche pe cel mai viteaz dintre viteji, pe Don Quijote din La Mancha, stăpînul meu, alături de care simțeam și eu că port în piept o inimă bravă.

Ce se va scrie într-o zi despre noi și cum vom fi priviți mai tîrziu de către urmași, cînd se va ajunge la ultima pagină a cărții și se va istorisi acest trist și nedemn sfîrșit?»

Așa gîndeau și suspinau din adîncul inimii lor

eroii noștri, la întorsul lor spre satul natal, și tristă foarte li se părea a fi această revenire fără glorie.

Nu tot așa însă cugetau și prietenii lui Don Quijote, Nicolae bărbierul satului și preotul, tânărul învățacel Samson Carrasco, chelăreasa și nepoata cavalerului, care, toți și toate se grăbiră să-i întâmpine cu bucurie ca pe niște fii risipitori pocăiți, readuși la matcă, după o prea îndelungată lipsă și după nesfârșite rătăcirii și peripeții. (Nu vom mai arăta aici decît pe scurt cîtă veselie a fost în casa lui Sancho Panza, căruia îi săriră înainte și trupeșa lui nevastă, grăsansa, rotofeia Tereza și fata lui iubitoare, Sanchica, agățîndu-i-se una de grumaz și cealaltă de briu, de mai să-l deșele.)

Rămas singur cu ai săi, care se grăbiră să-l în-

conjoare cu toată dragostea, Don Quijote le povesti din fir-a-păr nefericita întimplare și înfrîngerea suferită; apoi legămîntul pe care trebui să-l facă și pe care era îndatorat acum să-l respecte întocmai, ca un adevărat cavaler rătăcitor ce era. Abia într-un tirziu își desertă inima:

— M-am hotărît să mă fac păstor, dragii mei, un păstor pașnic și fără griji, să îmbrățișez singurătatea cîmpiilor înverzite și să-mi min oile la păscut, pe dealuri și văi. Voi putea astfel să vișez în voie, cît îi ziulica de mare și nimic nu mă va mai tulbura! își mărturisi el gîndurile pe care le nutrea pentru noua lui existență, spre uimirea tuturor care băgară de seamă încotro se îndreaptă noua lui sminteală.

Mă va chema de acum înainte păstorul Quijotiz și, dacă vă doriți la rindu-vă liniștea sufletului, și dacă vreți să mă urmați în noua mea viață, vă voi găsi de asemeni alte nume: Părintele se va numi de acum incolo Păstorul Popiandru, lui Sancho Panza i-am spune Panciuno și

tinărului învățat, dacă va dori să meargă și el cu noi, îi vom da numele Carrascon...

Pentru a-i cînta în strună, viclean cum era, acesta din urmă, care se pricepea binișor să potrivească versurile încă din școală, primi bucurii să scrie de acum încolo numai poeme păstorești, cu ciobănițe gureșe și cu ciobani îndrăgoși, care își înseamnă numele pe scoarța copacilor, pentru a face veșnică iubirea lor. «Pastorale» cum le plăcea de altfel să scrie tuturor poezilor de la Curte, din vremea aceea.

Singurele care se mirară mult de această nouă trăsnaie a tomnatecului cavalier, fură chelăreasa și nepoata sa, care nici nu voiau să audă de o nouă plecare din casă a stăpînului și unchiului lor, mai ales în halul în care se afla și tocmai cînd se pregăteau să-l hrănească și să-l doftorească bine, ca să-l mai puie nițeluș pe picioare.

Dar Don Quijote n-avea timp să aplece urechea la sfaturile unor femei neștiutoare ca ele:

— Aș vrea să mă odihnesc; nu mă simt deloc

bine, le spuse el, și singurul lucru pe care mi l-aș dori acum ar fi liniștea.

Atunci toți plecară și îl lăsară singur să se odihnească.

CAPITOLUL XXIV

DESPRE DIATA ȘI SFÎRȘITUL VESTITULUI CAVALER DON QUIJOTE DIN LA MANCHA

Dacă ai crede cumva, iubite cititorule, că eroul nostru rostise aceste cuvinte numai într-o doară, ca să scape de cicăleala chelăresei și a ne-

poatei sale, te-ai înșela.

Adevărul este că Don Quijote nu mințea deloc, cerind femeilor să-i dea pace. El căzu bolnav de cum se așază în pat.

Mai întâi i se păru că îl cuprinde slăbiciunea ca după o mare oboseală. Apoi sfârșeala se făcu tot mai simțită. Veniră la căpățiul lui, să-l întrebe de sănătate, prietenii cei buni și alți oameni din sat. Cunoșteau toți nefericita întâmplare și erau încredințați că numai amărăciunea, pricinuită de înfringerea suferită, putuse să-l doboare pe un hidalgo atît de mîndru ca el.

Adus în grabă, doftorul îl cercetă cu de-amănuntul și dădu cu tristețe din cap. Starea lui era destul de rea. Nici o nădejde nu mai rămăsese în vindecare. Bolnavul se cădea acum să se îngrijească numai de mintuirea sufletului.

Femeile începură să bocească, prietenii oftară adînc și ridicară neputincioși din umeri. El adormi curînd după aceea și dormi țepăn cîteva minute bune, vegheat de nepoata și îngrijitoarea sa, după care, odată trezit din somn, vorbi astfel în auzul celor de față:

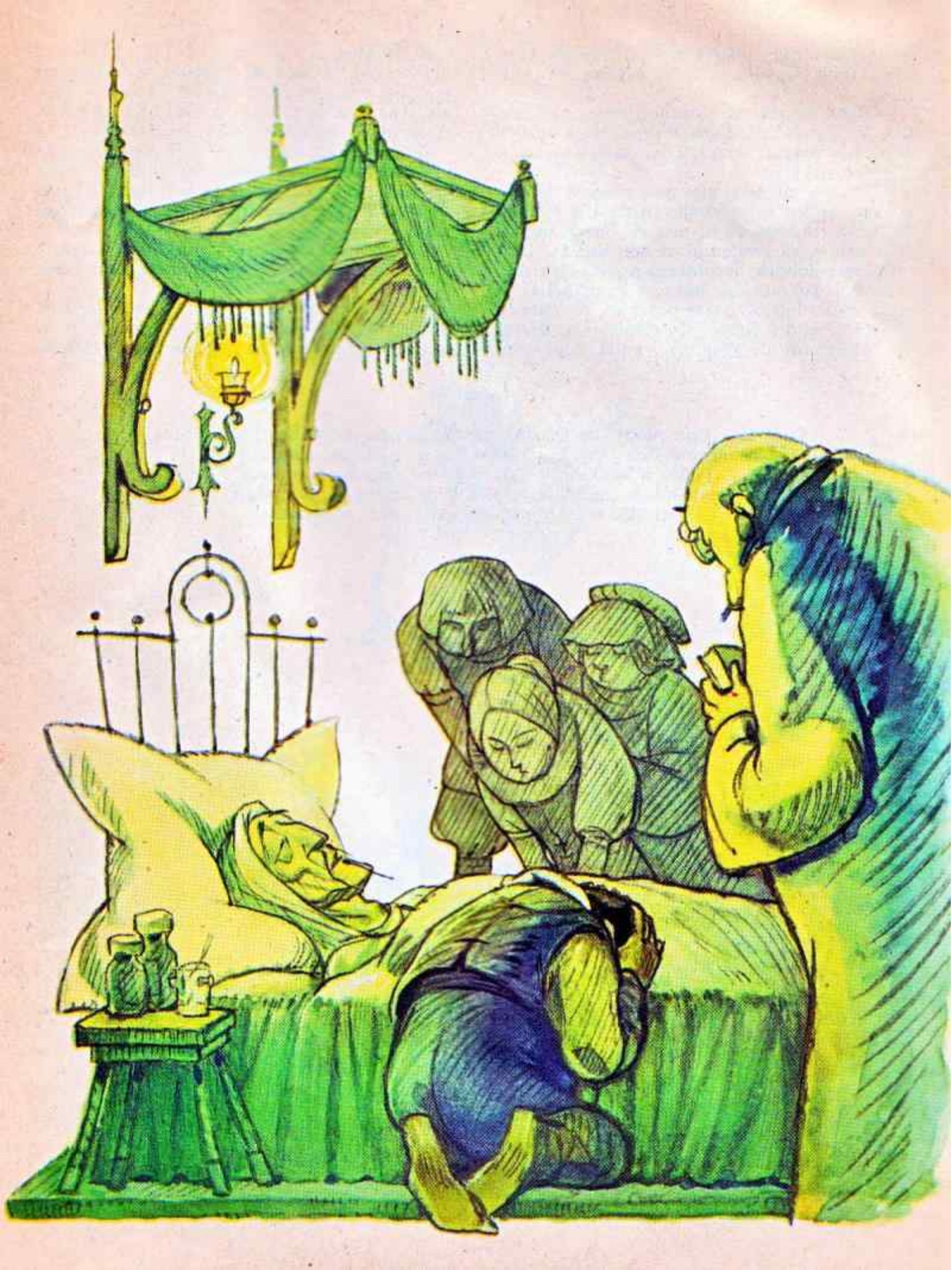
— Binecuvîntată să fie voia cerului! Abia acum îmi văd limpede toate rătăcirile și deșarta mîndrie și îmi dau seama de scornirile blestemate ale cărților și povestirilor cavaleriești, în care am putut să cred pînă azi, înșelîndu-mă. Simt că nu mai am mult de trăit, nepoată, și dumneata, cinstită chelăreasă. N-aș vrea să las după mine amintirea unui smintit bătrîn, a unui zănatic ce am fost cîndva. Chemați-mi așadar prietenii și duhovnicul să mă spovedesc lor. Cu lacrimi în ochi, buna chelăreasă alergă să-i cheme prietenii și, odată strinși la căpățiul lui, Cavalerul Don Quijote le vorbi așa:

— Dragii mei, m-am deșteptat acum ca dintr-un vis rău și toate nălucirile nopții și ale întunerecului s-au risipit din mintea și din inima mea. Don Quijote din La Mancha nu mai este! Am redevenit cel ce fusesem la început: Alonso Quijano, un om cumsecade, căruia, înainte să-i între gîrgăunii în cap, îi mersese vestea printre săteni de om bun și cinstit.

Azi nu mai cred o iotă din puzderia de istorii cavaleriești citite și îmi dau seama că Amadis de Gaula și cu toți ortacii lui de aventuri minci-noase au trăit numai în cărțile care mi-au tulburat mintea și sufletul. Aș vrea să-mi mărturisesc păcatele și să-mi fac diata. Trimiteți, rogu-vă, după logofăt.

Rămas apoi singur cu preotul, acesta îl spovedi și îl împărtăși, după datină.

Apoi prietenii și femeile intrară iarăși în camera în care bolnavul își da sfîrșitul. Toți lăcra-
mau pe ascuns și Sancho Panza, nelipsitul său

tovarăș de drum, plîngea și el într-un colț, mai abitir decît nepoata și decît chelăreasa cavalerului.

— Iartă-mă, bunule Sancho, pentru că te-am tîrit în păcatul și sminteala mea și pe tine, îi șopti muribundul, zărindu-l cum stătea ascuns și hohotea de plîns.

— Stăpine al meu, mai trăiește încă! Ar fi o nebunie să lași să te răpuie tristețea și să mori de inimă rea, fără să fii ucis de cineva anume, doar pentru că armăsarul de sub tine s-a lăsat prea lesne doborît. Încordează-ți puterile și ridică-te din așternut, să mergem cu mioarele la iarbă verde. Într-o zi, cine poate ști, vom afla și pe Dulcineea del Toboso, cu chipul ei cel adevărat, neprefăcut de vrăjitori... pitită după vreo

tufă de alun!...

Dar Don Alonso de Quijano, redevenit cel Bun, era acum cu gîndul departe și nu-l mai auzea. Din cînd în cînd, ca și cînd ar fi vorbit în taină, dicta logofătului să-i scrie diata:

«Las cu limbă de moarte nepoatei mele, Antonia, întreaga mea avere, iar chelăresei mele credincioase îi las simbria pe tot timpul cît m-a slujit și 20 galbeni pentru un rînd de straie frumoase...

Domnul părinte și învățatul tînăr Carrasco se vor îngriji să aducă la îndeplinire ultima mea voință».

Așa se sfîrși din viață, liniștit și senin, vestitul hidalgo din La Mancha, jelit de prieteni și de toți cîți îl cunoșteau, în mijlocul multor lacrimi.

Dacă însă Don Alonso de Quijana își dădu dajdia, ca tot omul cel muritor, neliniștitul Don Quijote, rătăcitul Cavaler al Leilor și al Întristatei

Figuri, abia atunci începu să trăiască veșnic pentru toți, urmîndu-și legendara cavalcadă, pe bravul său Rocinante pentru a ocoli întregul pămînt, mereu neînfricat și neostenit, pînă astăzi.

